

Mali muwehid

"Kada Lukman reče sinu svome, savjetujući ga: 'O sinko moj, nemoj Allahu nikog pridruživati, jer zaista je širk ogromna nepravda'." (Lukman, 13)

Mali muwehid

موحد صغير

"Kada Lukman reče sinu svome, savjetujući ga: 'O sinko moj, nemoj Allahu nikog pridruživati, jer zaista je širk ogromna nepravda'."

“O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allāh zapovjedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti.” (Qur'ān, sūra et-Tahrīm, 6. ājet)

Izdavač:

Džemā'at Ensārud-dīn

Ljubljana, Slovenija

Naslov knjige:

Mali muwehid

موحد صغير

Šerī'atska recenzija:

Emir Avdić

Lektura teksta:

Ebū Ahmed

SADRŽAJ

PREDGOVOR

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

U ime Allāha, Milostivog, Samilosnog! Sva hvala pripada samo Allāhu, neka je *salawāt* i *selām* na Allāhovog Poslanika, Muhammeda sina 'Abdullāha, *sallallāhu ‘alejhi we sellem*, njegovu porodicu, *ashābe* i sve koji ga slijede do Sudnjeg Dana. A zatim:

Knjiga koja je pred vama namjenjena je, prije svega, muslimanskoj djeci da je isčitavaju kako bi se podučili jedinoj ispravnoj vjeri kojom je zadovoljan Uzvišeni Allah, zatim njihovim roditeljima da im služi kao priručnik kojim će podučavati svoju djecu, [1] i na kraju možemo slobodno kazati da se čitanjem ove knjige mogu okoristiti, *inšā'Allāh*, svi muslimani sa našeg govornog područja i tako naučiti, dopuniti ili obnoviti svoje temeljno islamsko znanje.

Svaki musliman je *da'ija* (onaj koji poziva u vjeru islām) i prvi ljudi koje će on pozivati trebaju biti njegovi najbliži, tj. njegova djeca i ostala porodica. Zato je Allahov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem,* odgoj djece učinio najvažnijom obavezom roditeljima. Jer prenosi se od 'Abdullāha ibn 'Umera, *radijallāhu 'anhumā*, da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem,* rekao: ***''Svako od vas je pastir i odgovoran je za svoje stado. Muškarac je pastir svoje porodice i odgovoran je za svoje stado. Žena je pastir muževljeve kuće i odgovorna je za svoje stado.''*** [2]

Roditelji moraju biti svjesni činjenice da su djeca opskrba (*rizq*) i poklon od Uzvišenog Allāha, a u isto vrijeme predstavljaju iskušenje i odgovornost (*emānet*) svojim roditeljima. Rekao je Uzvišeni Allāh:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَأَهۡلِيكُمۡ نَارٗا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُ عَلَيۡهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غِلَاظٞ
شِدَادٞ لَّا يَعۡصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمۡ وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ

''O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allāh zapovjedi neće opirati i koji će ono što im se naredi izvršiti.'' [3]

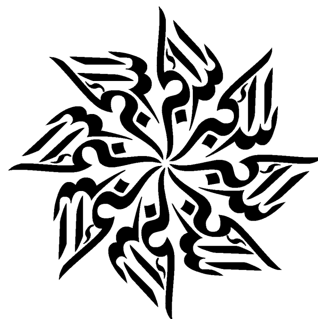
Imām et-Taberī u komentaru ovog ājeta kaže: *''Izraz* **''...porodice svoje čuvajte od vatre''** *znači podučavanje porodice djelima koja vode pokornosti Allāhu, subhānehu we te'ālā, kako bi se od vatre spasili.''* [4]

[1] Želimo napomenuti sve roditelje da materiju svakog poglavlja predstave svojoj djeci shodno njihovim sposobnostima shvatanja, te da im pojasne islāmske termine sa kojima će se susresti.
[2] hadīth bilježe el-Buhārī i Muslim
[3] *sūra* et-Tahrīm, 6. *ājet*
[4] *''Tefsīr et-Taberī''*, 18/165

Prenosi 'Amr ibn Se'īd ibn el-'Ās da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***"Roditelj ne može u naslijeđe svome djetetu ostaviti ništa vrijednije od lijepog odgoja."*** [5]

Iz brojnih *šerī'atskih* tekstova znamo da će čovjek zarađivati *thewābe* (nagrade) svih onih koji budu činili određeno dobro djelo kojem ih je on podučio, a da nikome od njih nagrada neće biti umanjena. Isto važi za grijehe i ružna djela. Zato će svaki roditelj zaraditi *džennet* ili *džehennem*, shodno uloženom trudu prilikom vaspitanja svoje djece.

Na kraju molimo Uzvišenog Allāha da nagradi svakog muslimana koji na bilo koji način potpomogne distribuciju ove knjige među Allāhovim robovima.

[5] *hadīth* bilježi et-Tirmidhī

Muwehid sam mali ja,

Nek' to sada svako zna!

Namāz klanjam, postim ja,

Musliman sam, elhamdulillāh!

Šta će čovjeku blaga sva,

Kad istinsku ljubav ne spozna?!

Zar je vrijedno i korisno,

Voljet' nekog mimo Allāha?!

Allāh je Gospodar naš,

Svaki musliman obožava ga,

Ta ljubav najjača je,

Musliman muslimanu brat je!

1 NAŠ GOSPODAR

Ko nas je stvorio?

Allāh, Gospodar svih svjetova!

Gdje je Allāh?

Allāh je iznad 'Arša (prijestolja)!

ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ

❖ **"Milostivi, koji se nad Aršom Uzdigao!"** [6]

O našem Gospodaru!

قُلۡ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ۝١ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ۝٢ لَمۡ يَلِدۡ وَلَمۡ يُولَدۡ ۝٣ وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدُۢ

❖ **"Reci: "On je Allāh - Jedan! Allāh je Utočište svakom! Nije rodio i rođen nije i niko Mu ravan nije!" "** [7]

ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُۚ لَا تَأۡخُذُهُۥ سِنَةٞ وَلَا نَوۡمٞۚ لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ

❖ **"Allāh je – nema boga osim Njega – Živi i Vječni! Ne obuzima Ga drijemež ni san! Njegovo je sve što je na nebesima i Zemlji!"** [8]

أَلَا لَهُ ٱلۡخَلۡقُ وَٱلۡأَمۡرُۗ

❖ **"Samo On stvara i upravlja."** [9]

---

[6] *sūra* Tā-Hā, 5. *ājet*
[7] *sūra* el-Ihlās, 1.-4. *ājet*
[8] *sūra* el-Beqara, 255. *ājet*
[9] *sūra* el-E'rāf, 54. *ājet*

هُوَ ٱلۡأَوَّلُ وَٱلۡأٓخِرُ

- **"On je Prvi i Posljednji."** [10]

إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلرَّزَّاقُ ذُو ٱلۡقُوَّةِ ٱلۡمَتِينُ

- **"Opskrbu daje jedino Allāh, Moćni i Jaki."** [11]

إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ سَمِيعَۢا بَصِيرٗا

- **"Allāh doista sve čuje i sve vidi."** [12]

وَهُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ

- **"On prašta i milostiv je."** [13]

لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ

- **"Ništa nije kao On, On sve čuje i vidi."** [14]

إِنِ ٱلۡحُكۡمُ إِلَّا لِلَّهِۚ أَمَرَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ

- **''Sud pripada samo Allāhu, a On je naredio da ne činite *'ibādet* [15] nikom osim Njemu''** [16]

Zašto nas je stvorio?

Da bi samo Njega Jedinog obožavali!

[10] *sūra* el-Hadīd, 3. *ājet*
[11] *sūra* edh-Dhārijāt, 58. *ājet*
[12] *sūra* en-Nisā', 58. *ājet*
[13] *sūra* Jūnus, 107. *ājet*
[14] *sūra* eš-Šūra, 11. *ājet*
[15] *'Ibādet je sveobuhvatno ime za sve ono što Allāh voli i čime je On zadovoljan, od riječi i djela, kako vanjskih, tako i tajnih* (klanjanje namāza, prinošenje žrtve, strah od Allāha, nada u Njegovu milost, ljubav prema Njemu, učenje Qur'āna, itd.)
[16] *sūra* Jūsuf, 40. *ājet*

Uzvišeni Allāh kaže:

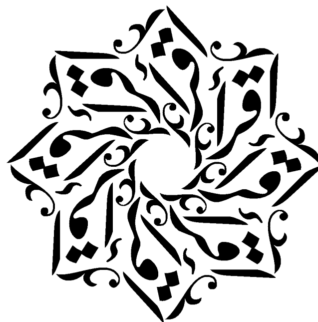
وَمَا خَلَقۡتُ ٱلۡجِنَّ وَٱلۡإِنسَ إِلَّا لِيَعۡبُدُونِ

"*Džinne* i ljude nisam stvorio (ni zbog čeg drugog), osim da mi *'ibādet* čine. " [17]

Najveličanstvenije što je **Uzvišeni Allāh naredio je *tewhīd***, a on znači: izdvajanje Allāha (**činjenje Allāha jednim**) u *'ibādetu*.

A najvažnije što je **Uzvišeni Allāh zabranio je *širk***, a to je: **činjenje *'ibādeta* nekom drugom pored Njega.**

[17] *sūra* edh-Dhārijāt, 56. *ājet*

1.1 LJUBAV I SPOZNAJA ALLĀHA

Draga dječice, mi smo, kao muslimani, dužni da volimo i spoznamo našeg Gospodara. Naš Gospodar je Allāh, koji sve može i sve zna. Allāhovo Znanje obuhvata sve, detaljno i opširno, bilo da se tiče Njegovih postupaka ili postupaka stvorenja:

وَعِندَهُۥ مَفَاتِحُ ٱلۡغَيۡبِ لَا يَعۡلَمُهَآ إِلَّا هُوَۚ وَيَعۡلَمُ مَا فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۚ وَمَا تَسۡقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعۡلَمُهَا وَلَا حَبَّةٖ فِي ظُلُمَٰتِ ٱلۡأَرۡضِ وَلَا رَطۡبٖ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَٰبٖ مُّبِينٖ

''U Njega su ključevi svih tajni, niko ih ne zna osim Njega, i On jedini zna šta je na kopnu i šta je u moru, i nijedan list ne opadne a da On za njega ne zna; i nema zrna u tminama Zemlje niti ičeg svježeg niti ičeg suhog, ničeg što nije u jasnoj Knjizi.'' [18]

Allāh, *subhānehu we te'ālā*, kaže:

وَمَا مِن دَآبَّةٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ رِزۡقُهَا وَيَعۡلَمُ مُسۡتَقَرَّهَا وَمُسۡتَوۡدَعَهَاۚ كُلّٞ فِي كِتَٰبٖ مُّبِينٖ

''Na Zemlji nema nijednog živog bića, a da ga Allāh ne hrani. On zna gdje će koje boraviti i gdje će sahranjeno biti. Sve to ima u jasnoj Knjizi.'' [19]

Kaže Allāh, *subhānehu we te'ālā*:

يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَيَعۡلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعۡلِنُونَۚ وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ

''On zna šta na nebesima i na Zemlji postoji i zna šta krijete i šta pokazujete; Allāh zna šta je u prsima.'' [20]

Upoznaj svoga Gospodara srcem. To je spoznaja koja obavezuje prihvatanje svega što je Allāh propisao i odredio. Zaista *insān*, što više razmišlja o stvorenjima, sve više upoznaje Stvoritelja tih stvorenja:

وَفِي ٱلۡأَرۡضِ ءَايَٰتٞ لِّلۡمُوقِنِينَ ٢٠ وَفِيٓ أَنفُسِكُمۡۚ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ

"Na Zemlji su dokazi za one koji čvrsto vjeruju, a i u vama samima. Zar ne vidite?" [21]

Sve stvoreno ukazuje na veličinu i moć Stvoritelja.

[18] *sūra* el-En'ām, 59. *ājet*
[19] *sūra* Hūd, 6. *ājet*
[20] *sūra* et-Tegābun, 4. *ājet*
[21] *sūra* edh-Dhārijāt, 20.-21. *ājet*

VELIČINA GOSPODARA OGLEDA SE KROZ SLJEDEĆE:

Zemlja

Cijela Zemaljska kugla i sve što je na njoj, uistinu je maleno u ruci Gospodara, *subhānehu we te'ālā,* kako kaže Uzvišeni:

وَٱلۡأَرۡضُ جَمِيعًا قَبۡضَتُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ

"...a čitava Zemlja će na Sudnjem danu u šaci Njegovoj biti." [22]

Ovaj ājet jasno govori koliko je moćan naš Stvoritelj, jer mi znamo prostranost i veličinu Zemlje koja će na Sudnjem danu biti u ruci Gospodara, *subhānehu we te'ālā*. Kad kažemo *"Allāh je najveći"*, to znači da je Allāh u srcima vjernika veći od svega, pa Allāha ne porede ni sa čim što je stvoreno, niti se pokoravaju drugima čineći grijeh prema Allāhu. Od 'Abdullāha ibn 'Umera, *radijallāhu 'anhu*, se prenosi da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Allāh će smotati nebesa na Sudnjem danu, a zatim će ih uzeti u Svoju desnu ruku, pa će reći: ''Ja sam Vladar! Gdje su silnici? Gdje su oholnici?'' Zatim će smotati Zemlje u ljevicu, pa će reći: ''Ja sam Vladar! Gdje su silnici? Gdje su oholnici?'' ''*** [23]

Nebesa

Ako pogledamo prostranost nebesa, to je jedan mali dio kojeg možemo uočiti, i to je samo zemaljsko nebo, njegovu veličinu ni približno ne možemo dokučiti. Pa šta onda reći za ostalih šest nebesa? Sve ovo govori o veličini Stvoritelja sedam nebesa, koja su tako velika u našim očima, a tako sićušna pred Allāhom na Sudnjem danu, kada će ih Uzvišeni stisnuti u Svoju Ruku. Kaže Uzvišeni:

وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطۡوِيَّٰتُۢ بِيَمِينِهِۦۚ سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ

"... a nebesa će u Desnici Njegovoj smotana ostati. Hvaljen neka je On i visoko iznad onih koje Njemu smatraju i čine ravnim!" [24]

Prenosi se od Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, da je rekao: *''Čuo sam Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, kako kaže:* ***"Allāh će stisnuti Zemlju u Šaku i smotati nebesa u Svoju Desnicu, a zatim će reći: ''Ja sam Vladar! Gdje su vladari Zemlje?'' ''*** [25]

Allāhov *Kursijj*

---

[22] *sūra* ez-Zumer, 67. *ājet*
[23] *''Sahīh Muslim''*, 2788.
[24] *sūra* ez-Zumer, 67. *ājet*
[25] *''Sahīh el-Buhārī''*, 4812.

Allāhov Kursijj obuhvata nebesa i Zemlju, što ukazuje na veličinu *Kursijja*, odnosno, nebesa i Zemlja su neznatna u odnosu na Kursijj, kako kaže Uzvišeni:

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ ۖ

"Njegov Kursijj obuhvata i nebesa i Zemlju." [26]

Po ispravnijem mišljenju *mufessirā* (komentatora Qur'āna), kao što je poznato kod *ehlis-sunneta*, *Kursijj* je veličanstveno stvorenje i mjesto Allāhovih Stopala. Prenosi se od Ibn 'Abbāsa, *radijallāhu anhu*, u vjerodostojnoj predaji, da je rekao: *''Kursijj je mjesto Stopala, a veličina 'Arša se ne može proračunati.''* [27]

Allāhov *'Arš*

Allāhovo Prijestolje (*'Arš*) iznad koga je Allāh, veći je od *Kursijja*. *Kursijj* koji obuhvata nebesa i Zemlju u odnosu na *'Arš* je kao jedan kružić u velikom prostrantvu. Zamisli Zemlju s njenim obimom i prostranstvima, kad se na nju baci halka veličine jedne šake, koliko će ta šaka zauzet prostora zemlje; takva je veličina *Kursijja* u odnosu na *'Arš*. *'Arš* je prekrivač cijelog svemira i on je najveće svorenje. Allāh ga je nazvao veličanstvenim i plemenitim i Allāh se iznad njega uzvisio onako kako dolikuje Njegovoj veličanstvenosti. Rekao je Uzvišeni, *subhānehu we te'ālā*:

إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ

"Gospodar vaš je Allāh, koji je nebesa i Zemlju u šest dana stvorio, a zatim se nad *'Aršom* uzvisio." [28]

Rekao je Ibn 'Abbās, *radijallāhu 'anhu*: *''Zaista je Kursijj, koji obuhvata nebesa i Zemlju, mjesto Stopala, a veličinu 'Arša ne zna niko osim Onaj Koji ga je stvorio.''*

Kaže Ibnul-Qajjim, *rahimehullāh*: *''Jasno je da je Allāh najveličanstveniji i veći od svega, te da su nebesa i Zemlja u Ruci Njegovoj kao što je zrno u ruci nekoga od nas. A ovo otklanja svaku nejasnoću i pobija svaku sumnju.''* [29]

Allāhov *Nūr* (svjetlost)

Kaže Allāh, *subhānehu we te'ālā*:

وَأَشْرَقَتِ ٱلْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا

''I Zemlja će svjetlošću Gospodara svoga zasjati...'' [30]

---

[26] *sūra* el-Beqara, 255. *ājet*

[27] Predaju bilježe: 'Abdullāh ibn Ahmed u *''Es-Sunne''*, 1/301, Ibn Huzejme u *''Et-Tewhīd''*, 108. str. i Hākim u *''Mustedeku''*, 2/282.

[28] *sūra* el-E'rāf, 54. *ājet*

[29] Vidi: *''Es-Sawaikul-Mursele''*, 2/277.

Ovo će biti na Sudnjem danu, pri Njegovom dolasku, kako kaže Uzvišeni:

وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلۡمَلَكُ صَفّٗا صَفّٗا

''... i kad dođe Gospodar tvoj, a meleki budu red do reda.'' [31]

Čitava Zemaljska kugla, njena veličina i prostranost, zasjat će Svjetlošću Gospodara, *subhānehu we te'ālā*. Sada nam je Allāhov *Nūr* nedostupan jer ne možemo podnjeti jačinu Allāhove Svjetlosti, kao što kaže Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Njegov zastor je Svjetlo; kad bi ga otkrio, veličanstveni sjaj Allāhovog Lica spalio bi sve do čega bi dosegao Njegov pogled.''*** Ovo je zbog slabosti stvorenja koja ne mogu podnjeti jačinu Allāhovog *Nūra*. Rekao je Ibn Mes'ūd, *radijallāhu 'anhu*: *''Kod vašeg Gospodara nema dana i noći, Njegovo lice obasjava nebesa.''*

A dovoljno je to što je viđenje Allāha u *džennetu* najveća blagodat i užitak, kao što se navodi u hadīthu Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Pa nije im Allāh dao ništa draže od gledanja u Lice Njegovo.''*** Nakon što im je dao sve *džennetske* blagodati, ne može se ništa porediti sa užitkom gledanja u Allāhovo Lice. Sve navedeno dovoljno govori o Allāhovoj veličini i uzvišenosti, ali i Milost našeg Stvoritelja je neizmjerna. Kaže Allāh, *subhānehu we te'ālā*:

وَرَحۡمَتِي وَسِعَتۡ كُلَّ شَيۡءٖۚ

''...a Milost Moja obuhvaća sve.'' [32]

Allāh je milostiviji prema Svojim robovima nego što je majka prema svome dijetetu, kako kaže Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Allāh je milostiviji prema Svojim robovima od ove** (majke) **prema svome djetetu.''*** [33] Allāh, *subhānehu we te'ālā*, iz neizmjerne Milosti prema nama, voli da Mu činimo dove i da tražimo od Njega sve što nam treba. Kaže Allāh, *subhānehu we te'ālā*:

وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدۡعُونِيٓ أَسۡتَجِبۡ لَكُمۡۚ

''Gospodar vaš je rekao: ''Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati!'' '' [34]

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Naš Gospodar silazi na zemaljsko nebo u zadnjoj trećini noći i govori: ''Ko Me doziva, pa da mu se odazovem? Ko nešto traži od Mene, pa da mu dām? Ko traži oprost od Mene, pa da mu oprostim?'' ''*** [35]

Nasuprot tome, Allāh se srdi i ljut je na onoga ko traži neku potrebu traži od ljudi, a neće da digne ruke i to zatraži od Onoga Koji je Svemoćan i Koji je Najbogatiji. Rekao je

[30] *sūra* ez-Zumer, 69. *ājet*
[31] *sūra* el-Fedžr, 22. *ājet*
[32] *sūra* el–E'rāf, 156. *ājet*
[33] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim
[34] *sūra* El-Mu'min, 60. *ājet*
[35] *hadīth* bilježe el-Buhāri, 1145, i Muslim, 758.

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Zaista je Allāh ljut na onoga koji ne traži od Njega.''***

Rekao je pjesnik:

"Ne traži potrebu od sina Ademova,
traži je od Onoga čija su vrata uvjek otvorena.
Allāh se ljuti ako ga ne pitaš,
a sin Ademov kada ga upitaš!"

Draga djeco, obratite te se svom Gospodaru u svakoj situaciji, tražite od svog Gospodara, jer se On raduje vašoj dovi. I ne samo to, već se Uzvišeni stidi da ruke roba koji Mu digne ruke, koji Mu se ponizi i moli Ga, vrati praznim. Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***"Zaista je tvoj Gospodar živ i plemenit, On se stidi da ruke Svoga roba, kad ih digne prema Njemu, vrati praznim.''*** [36] Znači, Allāh se stidi da ne udovolji molbi roba koji Mu digne ruke i moli Ga.

Znajte, djeco, da je vaša veza sa Allāhom vaš uspjeh na *dunjāluku* i na *āhiretu*. Vaša poniznost pred Gospodarem je vrhunac *'ibādeta*; to je svrha vašeg stvaranja i vašeg življenja. Gospodaru naš, olakšaj nam da Te istinski spoznamo, da Ti budemo ponizni i pokorni!

[36] *hadīth* bilježe Ebū Dāwūd, et-Tirmidhī i Ibn Mādže

2 TRI OSNOVNA NAČELA

Tri načela koja je obavezan spoznati svaki musliman i muslimanka:

- spoznaja Gospodara,
- spoznaja vjere,
- spoznaja Allāhovog Poslanika Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we sellem*.

Ko je tvoj Gospodar?

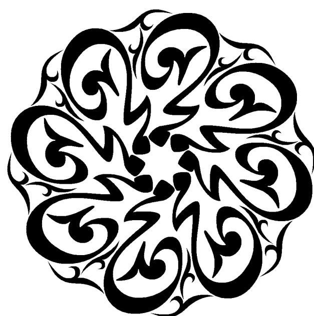
Moj Gospodar je Allāh. On održava mene i sva stvorenja Svojom dobrotom. Samo Njega obožavam i nikog drugog.

Koje si vjere?

Moja vjera je islām, a islām je predanost samo Allāhu sa tewhīdom, potčinjenost Njemu sa pokornošću i odricanjem od širka i mušrikā.

Ko je tvoj poslanik?

Moj poslanik je Muhammed, sin 'Abdullāhov, sina 'AbdulMuttalibovog, sina Hāšimovog. Hāšim je iz plemena Qurejš, a oni su Arapi. Arapi su Ismā'īlovi potomci, a Ismā'īl je Ibrāhīmov sin, *neka je Allāhov salawāt i selām nad njima*.

2.1 PRVO NAČELO: SPOZNAJA GOSPODARA

Pa kada budeš upitan:

''Ko ti je Gospodar?''

Reci:

''Moj Gospodar je Allāh, Koji me je odgojio i podučio, kao što je odgojio i podučio sve ostale svjetove Svojom Milošću. Ja samo Njega obožavam i nikoga više.''

Kada budeš upitan:

''Po čemu si spoznao svoga Gospodara?''

Reci:

''Putem Njegovih znakova i stvorenja. Njegovi znaci su noć i dan, Sunce i Mjesec. Njegova stvorenja su sedam nebesa, sedam zemalja, ono što je na njima i ono što je između njih.''

وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلَّيْلُ وَٱلنَّهَارُ وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ ۚ لَا تَسْجُدُوا۟ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَٱسْجُدُوا۟ لِلَّهِ
ٱلَّذِى خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

"Među znamenjima Njegovim su noć i dan, i Sunce i Mjesec. Ne padajte licem na tle ni pred Suncem ni pred Mjesecom, već padajte licem na tle pred Allāhom, Koji ih je stvorio, ako samo Njega obožavate. " [37]

إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ يُغْشِى
ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ يَطْلُبُهُۥ حَثِيثًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ مُسَخَّرَٰتٍۭ بِأَمْرِهِۦٓ ۗ أَلَا لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ۗ
تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ

"Vaš Gospodar je Allāh, Koji je nebesa i zemlju u šest dana stvorio, a onda se nad 'Aršom uzvisio; On tamom noći prekriva dan, koji ga u stopu prati, a Sunce i Mjesec i zvijezde su

[37] *sūra* Fussilet, 37. *ājet*

pokorne Njegovoj naredbi. Samo On stvara i upravlja! Uzvišen neka je Allāh, Gospodar svjetova." [38]

2.2 DRUGO NAČELO: SPOZNAJA VJERE (ISLĀMA)

Spoznaja islāma sa dokazima. Islām je predavanje Jedinom Allāhu sa *tewhīdom* (iskazujući Mu jednoću) i pokoravanje Njemu sa poslušnošću i odricanje od širka i njegovih sljedbenika (pristalica). On se sastoji iz tri stepena: ***islām, īmān i ihsān***. Svaki od ova tri stepena imaju svoje ruknove.

1 Stepen: ISLĀM:

Islām je čovjekova predanost Uzvišenom Allāhu, javno i tajno, prikriveno i otvoreno, čineći ono što je On naredio, a kloneći se onoga što je On zabranio. Skriveno je ono što je u srcu (vjerovanje), a javno je ono što radimo (*namāz* itd.). Islām je sagrađen na pet temelja:

- Svjedočenje da nema nikog zaslužnog obožavanja osim Allāha i da je Muhammed Allāhov Poslanik;
- obavljanje *namāza*;
- davanje *zekāta*;
- post *ramazāna* i
- obavljanje *hadždža*.

Rekao je šejh Muhammed bin 'AbdulWehhāb, *rahimehullāh*:

''Riječ islām u sebi sadrži el-istislām (potpunu predanost i pokoravanje) i u sebi sadrži ikhlās. Pa ko se preda Njemu i drugom mimo Njega je mušrik, a ko se ne preda Njemu je mustekbir.''

Rekao je šejh Sulejmān bin 'Abdūllāh, *rahimehullāh*: *''On (tj. islām) je potpuna predanost Allāhu Uzvišenom i pokoravanje Njemu sprovođenjem tewhīda i ostavljanjem širka.''*

2. Stepen: *ĪMĀN*

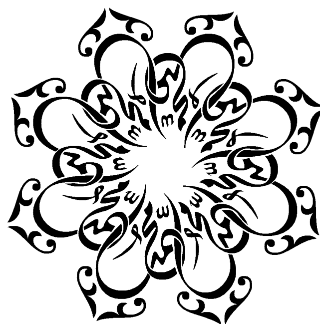
Īmān je srčano potvrđivanje koje se odražava na naš rad; dakle potvrdjivanje srcem, jezikom i djelima. Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***"Īmān se sastoji od sedamdeset i nekoliko ogranaka. Največi ogranak īmāna jesu riječi "Lā ilāhe illAllāh", a najmanji je uklanjanje sa puta onoga što smeta; a stid je jedan ogranak īmāna."*** [39] Vjerovanje u Uzvišenog Allāha, strah od Njega, ljubav prema Njemu i sl. su unutrašnji, srčani vidovi īmāna. Izgovaranje riječi *"Lā ilāhe illAllāh"* je u riječima, a uklanjanje sa puta onoga što smeta je u djelima. *Īmān* se sastoji iz šest glavnih djelova (*ruknova*):

[38] *sūra* el-E'rāf, 54. *ājet*
[39] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim

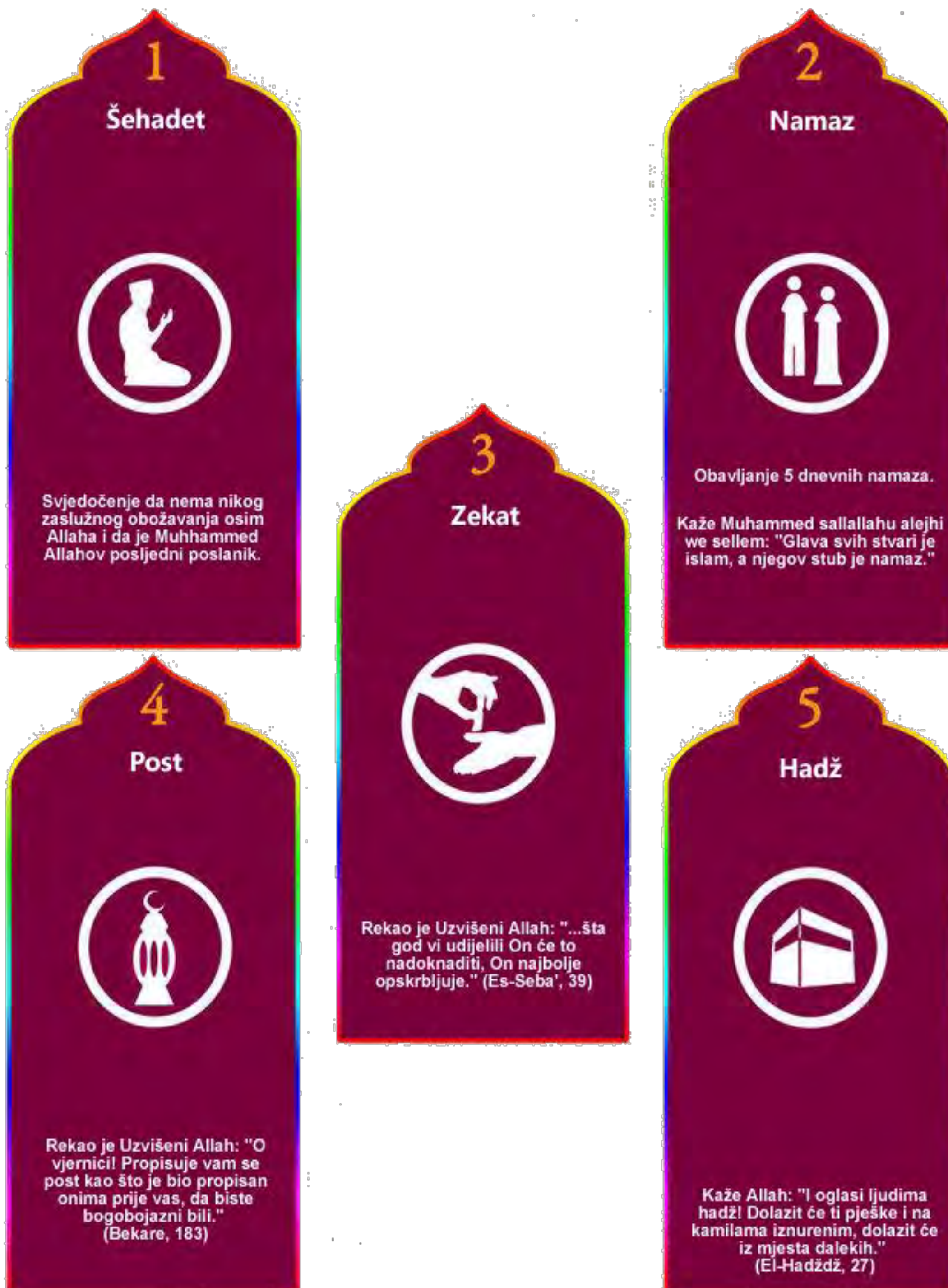
- vjerovanje u Uzvišenog Allāha,
- vjerovanje u Njegove meleke,
- vjerovanje u Njegove knjige,
- vjerovanje u Njegove poslanike,
- vjerovanje u Sudnji dan, i
- vjerovanje u *qader* (određenje), bilo dobro ili loše po tebe.

3. Stepen: *IHSĀN*

Ihsān (dobročinstvo) je vjerovanje da Uzvišeni Allāh prati sva djela Njegovih robova, čvrsto ubijedjenje i svijest o tome da nas Uzvišeni Allāh vidi, kao i rad po tome. To znači da se čovjek ponaša prema Uzvišenom Allāhu kao da Ga vidi, jer iako čovjek ne vidi Uzvišenog Allāha, On sigurno vidi njega.

ISLAMSKI TEMELJI

**Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "*Islam je sagrađen na pet stvari: svjedočenju da nema nikog zaslužnog obožavanja osim jedinog Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, obavljanju hadždža i postu mjeseca ramazana.*"
(Buharija i Muslim)**

2.2.1 ISLĀMSKI TEMELJI

2.2.1.1 *Šehādet*

شَهِدَ ٱللَّهُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَأُو۟لُوا۟ ٱلْعِلْمِ قَآئِمًۢا بِٱلْقِسْطِ ۚ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

''Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega, i meleci i oni koji imaju znanje, i da On postupa pravedno. Nema boga osim Njega, Silnog i Mudrog.'' [40]

Prvo svjedočenje ili prvi *šehādet "Lā ilāhe illAllāh"* podrazumijeva izgovaranje ove rečenice, potpuno shvatanje njenog značenja i rad u skladu s tim.

Potpuno značenje riječi *"Lā ilāhe illAllāh"* je da nema božanstva koje istinski zaslužuje da bude obožavano pored Uzvišenog Allāha.

Šehādet ''Lā ilāhe illAllāh'' je izgrađen na dva temelja: na temelju negacije (*''Lā ilāhe...''*) i temelju potvrde (*''...illAllāh''*).

Negacija podrazumijeva negiranje svih osobina božanstvenosti svemu osim Svemogućem Allāhu, a potvrda podrazumijeva priznavanje svih tih osobina samo Njemu i ne smatranje u tome Njemu nikoga ravnim.

El-Halīl (Ibrahim, *'alejhi selam*) se o njemu izrazio negacijom i potvrdom, o čemu nam Allāh govori:

وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦٓ إِنَّنِى بَرَآءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾ إِلَّا ٱلَّذِى فَطَرَنِى فَإِنَّهُۥ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾
وَجَعَلَهَا كَلِمَةًۢ بَاقِيَةً فِى عَقِبِهِۦ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

''Ja se odričem (čist sam) od onoga što vi oboţavate, osim Onoga koji me je stvorio, On će me uputiti. I on ih učini riječima koje ostadoše među njegovim potomcima, ne bili se vratili.'' [41]

Prema idžmā'u mufessirā, riječju spomenutom u ajetu se misli na ''LĀ ILĀHE ILLALLĀH''.

Šejh el-'allame, Sulejmān bin 'Abdullāh Ālu Šejh je rekao:

''Što se tiče izgovaranja njega – LĀ ILĀHE ILLALLĀH – bez spoznaje njegovog značenja, niti rada po onome što on zahtijeva – to ne koristi po idžmā'u.''

[40] *sūra* Ali-Imran, 18. *ājet*
[41] sūra ez-Zuhruf, 26.-28. ājet

Ova tvrdnja sadrži poricanje i *kufr* (nevjerovanje) u *tāgūta*, a *tāgūt* predstavlja sve ono što se obožava pored Uzvišenog Allāha (i zadovoljno je da bude obožavano), bilo da se radi o čovjeku, kamenu, drvetu, zakonu, prohtjevu ili strasti.

Drugi dio *šehādeta* (''...*illAllāh*'') znači čisto vjerovanje u Allāha.

Drugi *šehādet*, tj. svjedočenje da je Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, Allāhov poslanik znači pokoravati se onome što je on, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, naredio, vjerovati u sve ono o čemu nas je obavijestio, ostaviti sve ono što nam je zabranio ili pokudio i obožavati Allāha onako kako nam je on, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, objasnio i propisao.

I djeco znajte, da je nagrada koja slijedi nakon ostvarenja šehadeta ogromna. Baš kao što kaže naš Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem:*

"Ko umre, a zna da nema drugog boga mimo Allaha, ući će u Džennet." [42]

LA ILAHE ILLALLĀH

La ilahe illAllāh,
kad poraste malo dijete i ne bude ga ničeg strah,
jer u sebi stalno nosi La illahe illAllāh,
i odmah se dijete uči naš Gospodar je Allāh,
pa i dijete samo kaže La illahe illAllāh,
na namaz se mora ići bez čekanja i to odmah,
treba uvijek ponavljati La illahe illAllāh,
kad se smrti čas približi i kad dođe zadnji dah,
i tad treba govoriti La illahe illAllāh.

[42] hadīth bilježi Muslim

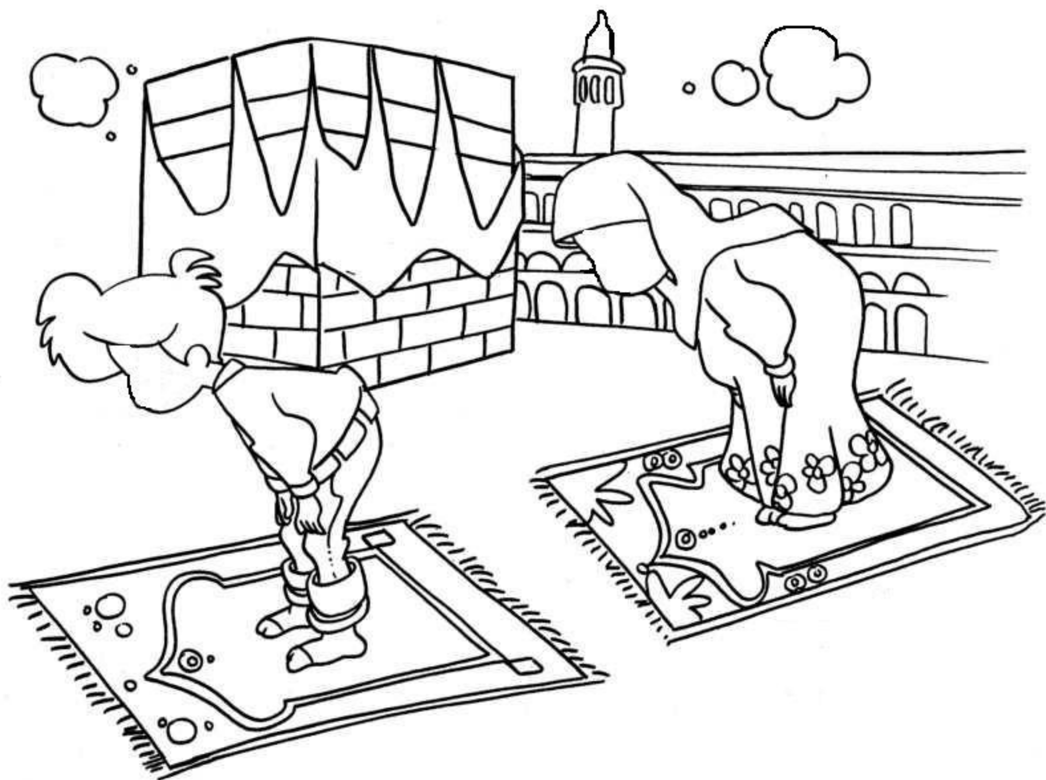
2.2.1.2 *Namāz*

وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلۡقَيِّمَةِ

''A naređeno im je da samo Allāha obožavaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da *namāz* obavljaju, i da *zekāt* udjeljuju; a to je ispravna vjera.'' [43]

U arapskom jeziku *salāt* (*namāz*) je molitva ili dova. *Namāz* je *'ibādet*, koji obuhvata određene riječi i pokrete koji počinju izgovaranjem *tekbīra*, tj. riječi *"Allāh je najveći"* (*Allāhu Ekber*), a prestaje predavanjem *selāma* (*es-selāmu 'alejkum we rahmetullāhi we berekātuhu*). Pod određenim riječima misli se na izgovaranje *tekbīra*, učenje Qur'āna, veličanje Allāha, činjenje dova i slično. Pod određenim dijelima (pokretima) misli se na stajanje (*qijām*), pregibanje (*rukū'*), padanje licem na tle (*sudžūd*), sjedenje (*džulus*) i slično.

! Islamska *'ulema* je složna da je pet propisanih *namāza*, i to: sabah, podne, ikindija, akšam i jacija, stroga obaveza i da njihovo neobavljanje ili izostavljanje predstavlja nevjerstvo.

[43] *sūra* el-Bejjine, 5. *ājet*

2.2.1.3 *Zekāt*

Riječ *zekāt* znači ''porast'' i ''dodatak'', a dolazi i u značenju pohvale, čišćenja i čestitosti. Imetak koji se izdvaja nazvan je *zekātom* zbog toga što se njime povećava blagoslov (*bereket*) u imetku, a čovjeka čisti od grijeha.

Zekāt je obavezno izdvajanje: od strane određene vrste ljudi, u određeno vrijeme određenu količinu određene vrste imetka.

Uzvišeni Allāh u Qur'ānu kaže:

خُذۡ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡ صَدَقَةٗ تُطَهِّرُهُمۡ وَتُزَكِّيهِم بِهَا وَصَلِّ عَلَيۡهِمۡ

''Uzmi od dobara njihovih *zekāt*, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš...'' [44]

2.2.1.3.1 Udjeljujte *sadaqu*

Dragi mališani, lijepo je znati da na *dunjāluku* ne može biti vaše sve što pozelite. Postoji i druga strana; ima djece, vaših vršnjaka, koja nemaju: garderobu, hranu, igračke koje vi imate. Zato je lijepo da naučimo da udjeljujemo u ime Allāha Milostovog, u ime Onoga Koji je nama dao sve što imamo. Lijepo je znati udijeljivati *sadaqu*. Uzvišeni Allāh u Qur'ānu kaže:

مَنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَلَنُحۡيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةٗ طَيِّبَةٗۖ وَلَنَجۡزِيَنَّهُمۡ أَجۡرَهُم بِأَحۡسَنِ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ

''Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena – a vjernik je – Mi ćemo dati da proživi lijep život, i doista ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili.'' [45]

Draga djeco, želja svih nas bi trebala biti da na ovom prolaznom *dunjāluku* postignemo što više dobra i da se na taj način pripremimo za budući svijet (*āhiret*). Važno je da znamo kako postići što veću vrijednost svih naših dobrih djela, kao i *sadaqe*.

Zahvalnost pripada Allāhu Koji vjerniku uvijek pruža priliku za *hajr* i korisna djela, Koji nagrađuje za *sadaqu* i mnogostruko namiruje za nju, Koji voli čestite i Koji u Svojoj Knjizi kaže:

لَن تَنَالُواْ ٱلۡبِرَّ حَتَّىٰ تُنفِقُواْ مِمَّا تُحِبُّونَ

''Nećete ostvariti dobročinstvo sve dok ne budete davali od onoga što vam je najdraže!'' [46]

[44] *sūra* et-Tewbe, 103. *ājet*
[45] *sūra* en-Nahl, 97. *ājet*

Hvala Allāhu Koji na zahvalnost uzvraća povećanjem:

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ

"Ako budete zahvalni, Ja ću vam sigurno povećati!" [47]

Sadaqa donosi velike koristi, zavrijeđuje veliku nagradu i ima golem utjecaj. Ona unosi radost u srce i davača i primaoca.

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, oporučio je Bilālu, *radijallāhu 'anhu*, *sadaqu*, rekavši mu: ***"O Bilāle, udjeljuj i nemoj se bojati da će ti Vlasnik 'Arša dati siromaštvo."***

Udjeljuj *sadaqu* i sjeti se riječi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***"Čuvajte se vatre, pa makar i sa polovinom hurme. A ko ni to ne nađe, onda sa lijepom riječju!"*** [48]

Slijede primjeri Poslanikovih, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, *ashāba*, koji ukazuju na udjeljivanje *sadaqe* i činjenje dobrih djela. Pažljivo ih pročitajte, dobro o njima razmislite i odmah se sjetite vama drage osobe kojoj biste mogli udijeliti ono što nema, a voli i želi.

Esma je upitala Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***"Ja nemam svog imetka, osim onog što mi Zubejr*** *(muž)* ***daje, pa hoću li udijeliti sadaqu?", a on joj reče: "Daj sadaqu, ali nemoj sve podijeliti, pa da tebi poslije bude teško."*** [49]

'Alī ibn Husejn (Zejnul-'Abidīn) je noću na leđima nosio torbu punu hljeba, te je to udjeljivao kao *sadaqu*. Govorio je: *"Tajna sadaqa gasi Allāhov gnjev."* Kada je umro, na leđima su mu primjetili crne tragove, pa rekoše: *"Ovo su leđa hamala (nosača). Nismo znali da je radio kao hamal."* Stotinu kuća u kojima su živjele udovice i siročad bile su u oskudici sa hranom. On bi ih njome snadbjevao noću, a da oni nisu ni znali ko to čini. Kasnije su saznali da je on bio taj koji je to radio.

Od Ebū Dherra Džunduba ibn Džunāde, *radijallāhu 'anhu*, se prenosi da je rekao: *"Rekao sam: "Allāhov Poslaniče, koja su djela najbolja?" Odgovorio je:* ***"Vjerovanje u Allāha i džihād na Njegovom putu."*** *Rekao sam: "Koji su robovi najbolji?" Odgovorio je:* ***"Oni koji su najvredniji kod svojih vlasnika i najskuplji."*** *Upitah: "Šta ako ne uradim ništa od toga?" Reče:* ***"Onda pomozi drugoga u njegovom poslu ili onoga koji nije u stanju dovršiti posao koji je započeo."*** *Rekao sam: "Allāhov Poslaniče, šta misliš kada posustanem u činjenju nekog djela?" Reče:* ***"Čuvaj se da nekome zlo učiniš, pa će ti se to računati kao sadaqa"."*** [50]

Od Ebū Mes'ūda, *radijallāhu 'anhu*, se prenosi da je rekao: *"Kada je objavljen ājet o sadaqi (milostinji), mnogi od nas su zarađivali noseći teret na leđima da bi udijelili sadaqu. Tada je došao jedan čovjek i podijelio dosta imetka kao sadaqu, na što neki rekoše: "Pretvara*

[46] *sūra* Ālu 'Imrān, 92. *ājet*
[47] *sūra* Ibrāhīm, 7. *ājet*
[48] hadīth bilježe el-Buhārī i Muslim
[49] hadīth bilježi el-Buhārī
[50] hadīth bilježe el-Buhārī i Muslim

se.'' Zatim je došao drugi čovjek pa je dao sadaqu u iznosu jednog sā'a (četiri pregršti), na što opet neki rekoše: ''Allāh je neovisan o ovom jednom sa'u.'' Tada je objavljen ājet:

ٱلَّذِينَ يَلْمِزُونَ ٱلْمُطَّوِّعِينَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ فِى ٱلصَّدَقَٰتِ وَٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا

جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ

''One koji vjernike ogovaraju zato što *zekāt* i *sadaqu* daju, a rugaju se i onima koji ga s mukom daju... '' [51]

Od Ebū Seru'a 'Uqbe ibn el-Hāritha, *radijallāhu 'anhu*, se prenosi da je rekao: *''Klanjao sam za Vjerovjesnikom, sallallāhu 'alejhi we sellem, ikindiju-namāz u Medīni. Kada je predao selām, žurno je ustao prelazeći kroz saffove do sobe jedne od svojih supruga. Ljudi su se uplašili zbog njegove žurbe. Kada je izašao, primjetio je da su se oni začudili njegovoj žurbi, pa im je rekao:* ***''Sjetio sam se da imam nešto zlata u kući i nisam želio da budem zaokupiran razmišljanjem o njemu, pa sam požurio da naredim da se podijeli''.''*** [52]

Ima još puno lijepih primjera, susretaćete se sa njima, *inšā'Allāh*, kroz život ako budete učili i izučavali učili islām, plemenitu i čistu vjeru.

A sada ćemo zajedno naučiti da sakupljamo novac za *sadaqu*. Uzmite kasu, kutiju ili kovertu u kojoj ćete sakupljati novac do određene sume ili datuma, odredite sebi svakog dana da u vašoj kasu stavite novca koliko imate, nije bitno koliko, bitno je da sakupljate novac koji ćete na kraju udijeliti ili ćete njime nekome kupiti potrebnu stvar. Ako se pitate otkud vama novac jer ste vi djeca, reći ću vam: Ako vam roditelji daju za užinu u školi ili vam daju za sladoled, od te sume uzmite pola ili trećinu, nije bitno koliko; na kraju sakupljanja novca osjetit ćete sreću, ako i radost kada budete udijelili. Sjetite se nagrade koju je Allāh obećao onima koji udjeljuju, pa će vaša radost nakon udjeljivanja biti slađa i ljepša od sladoleda.

Možete, također, da udijelite ako imate višak igračaka ili gardarobe ili pribora za školu, a znate da vaš prijatelj to nema; onda mu to dajte u ime Allāha, jer kaže Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, a prenosi 'Ubejd ibn 'Umejr, Allāh mu se smilovao: *''Kad nastupi Sudnji dan, ljudi će biti okupljeni gladni kakvi nikad u svome životu nisu bili, žedni kakvi nikad do tada nisu bili, i goli kakvi nikad do tada nisu bili. Onaj koji je udjeljivao hranu u ime Allāha, takvog će Allāh nahraniti do njegove sitosti, a ko bude u ime Allāha vodom druge napajao, Allāh će njega napojiti, a ko bude udjeljivao odjeću u ime Allāha, Allāh će ga odjenuti.''*

Ibn Mes'ūd, *radijallāhu 'anhu*, je rekao: *''Bio je neki čovjek koji je obožavao Allāha sedamdeset godina, pa je nakon toga učinio odvratno i loše djelo koje je poništilo sva njegova djela koja je do tada uradio. Nakon toga je naišao na siromaha i udijelio mu komad hljeba, pa mu je Allāh zbog toga oprostio taj njegov grijeh i vratio mu sva djela koja je činio sedamdeset godina!''*

---

[51] *sūra* et-Tewbe, 79. *ajet,* muteffekun 'alejhi
[52] *hadīth* bilježi el-Buhārī

Sadaqa je zaista veličanstveno djelo, a njene blagodati, tajne i vrijednosti su neizmjerne! Rekao je Ebū Dherr el-Gaffārī, *radijallāhu 'anhu*: *''Namāz je stub islāma, džihād je vrhunac dobrog djela, a sadaqa je nešto čudnovato! Sadaqa je nešto čudnovato, sadaqa je nešto čudnovato...''*

Ibn Mes'ūd, *radijallāhu 'anhu*, je rekao: *''Ako si u stanju da svoje blago učiniš takvim da mu ne može ništa nauditi, niti da ga lopovi mogu ukrasti, učini onda to isto i sa sadaqom!''*

Sadaqom se smanjuje kaburska vrućina, jer je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Doista sadaqa umanjuje kabursku vrućinu onima koji su je udjeljivali, a vjernik će se, zaista, moći skloniti u hlad svoje sadaqe na Sudnjem danu!''*** [53]

Dragi naši mališani, nemojte da budete škrti i lukavi. Sjetite se lisice; ona je lukava i nikome ne dā svoju hranu, a vi nemojte da vam ona bude uzor i da ličite na nju, već neka vam uzor bude naš Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i ne dajte da vas šejtān plaši onako kako Allāh u Qur'ānu kaže:

ٱلشَّيۡطَٰنُ يَعِدُكُمُ ٱلۡفَقۡرَ وَيَأۡمُرُكُم بِٱلۡفَحۡشَآءِۖ وَٱللَّهُ يَعِدُكُم مَّغۡفِرَةً مِّنۡهُ وَفَضۡلًاۗ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ

''Šejtān vas plaši neimaštinom i navraća vas da budete škrti, a Allāh vam obećava oprost i nagradu Svoju; Allāh je neizmjerno dobar i zna sve!'' [54]

Ibn 'Abbās, *radijallāhu 'anhumā*, je povodom ovog ājeta rekao: *''Dvije stvari su od šejtana, a dvije od Uzvišenog Allāha, a zatim je proučio ajet:* ***''Šejtān vas plaši neimaštinom i navraća vas da budete škrti, a Allāh vam obećava oprost i nagradu Svoju...''***

Odnosno, Allāh vam naređuje da Mu budete pokorni i da udjeljujete *sadaqu* kako biste zaslužili Njegov oprost i nagradu. Allāh je neizmjerno dobar i zna sve, odnosno, mnogo daje i spušta Svoje blagodati i apsolutno je dobro upoznat sa nagradama koje će ukazati onome koji bude udjeljivao *sadaqu*.

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Onaj koji se bude brinuo o udovicama i siromasima je kao i mudžāhid na Allāhovom putu, ili kao onaj koji po čitavu noć klanja, a danju posti!''*** [55]

Također je rekao: ***''Među najvrijednija djela spada i to da razveseliš svoga brata vjernika, ili da vratiš njegov dug, ili da ga nahraniš!''*** [56]

Ako je *sadaqa* udijeljena samo u ime Allāha, u tom slučaju nemoj potcjenjivati ništa od njenog dobra koje će te snaći, jer je Allāh neizmjerno plemenit i mnogostruko nagrađuje sva dobra djela, a među njima i *sadaqu*. Kada je budeš udjeljivao, nemoj zaboraviti da u tim trenucima, ustvari, sklapaš trgovinu sa Uzvišenim Allāhom. Za takvo djelo će ti Allāh pripremiti Svoje velike blagodati. Zato se raduj i budi ponosan što ti je Uzvišeni podario takvu

[53] *hadīth* bilježe et-Taberānī i el-Bejheqī, sahīh.
[54] *sūra* el-Beqare, 268. *ājet*
[55] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim.
[56] *hadīth* bilježi el-Bejheqī, sahīh.

veličanstvenu priliku. Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Ko god udijeli sadaqu u vidu nečega što je lijepo – a Allāh prima samo ono što je lijepo – Milostivi će mu je uzeti u Svoju Desnicu, pa makar to bila i obična hurma. Ona će se oplemenjivati kod Milostivog sve dok ne bude veća od planine; baš kao što neko od vas uzgaja od majke odbijeno jednogodišnje ždrijebe ili devče.''*** [57]

Udjeljuj *sadaqu*, budi ubijeđen u Allāhovo obećanje i znaj da Uzvišeni neće iznevjeriti svoja obećanja. Raspiri svoju volju za ovim dobrim djelom i odagnaj škrtost i pohlepu iz svoga srca. Pomozi onome ko je u potrebi za tvojim imetkom, jer je ovo prilika da se opskrbiš za svoje neminovno putovanje na *āhiret*. Rekao je Jahjā ibn Mu'ādh, *Allāh mu se smilovao*: *''Ne znam ni za jedno zrno, a da može vrijediti koliko ovodunjalučke planine, kao što je to zrno od sadaqe!''*

Ako udijeliš u ime Allāha, čak i ono što je u tvome srcu bezvrijedno, možda će ti ono nekada postati vrijednije od čitavog imetka kojeg si neumorno sticao u dugogodišnjem životu na ovom svijetu, te si ga, naposlijetku, za sobom ostavio! Uzvišeni Allāh je rekao:

وَأَنفِقُواْ مِن مَّا رَزَقۡنَٰكُم مِّن قَبۡلِ أَن يَأۡتِيَ أَحَدَكُمُ ٱلۡمَوۡتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوۡلَآ أَخَّرۡتَنِيٓ إِلَىٰٓ أَجَلٖ قَرِيبٖ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُن مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ١٠ وَلَن يُؤَخِّرَ ٱللَّهُ نَفۡسًا إِذَا جَآءَ أَجَلُهَاۚ وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ

''I udjeljujte od onoga čime vas Mi opskrbljujemo, prije nego što nekom od vas smrt dođe, pa da onda rekne: ''Gospodaru moj, kad bi me još samo kratko vrijeme zadržao, pa da milostinju udjeljujem i da dobar budem!'' Allāh sigurno neće ostaviti u životu nikoga kome smrtni čas njegov dođe; a Allāh dobro zna ono što vi radite.'' [58]

Koliko je ljudi otišlo sa ovoga svijeta, a da sa sobom nisu ponijeli ništa od *āhiretske* opskrbe, iako su u svom životu posjedovali veliki imetak? Nemoj ni pomišljati na to da će te udijeljeni imetak na Allāhovom putu učiniti siromašnijim. To su samo *šejtānova* došaptavanja. *Sadaqa* donosi mnoga dobra, blagodati i *bereket*, jer što god da udijeliš Allāha radi, Milostivi Allāh će ti to sigurno nadoknaditi boljim i obilnijim.

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''U svakom danu u kojem*** *(Allāhovi)* ***robovi osvanu, dođu dva meleka, te jedan od njih kaže: ''O Allāhu, nadoknadi onome koji udjeljuje'', a drugi kaže: ''Allāhu moj, Ti uništi imetak onoga koji ne udjeljuje!'' ''*** [59]

Nemoj misliti da je za ovo veličanstveno djelo neophodno da posjeduješ veliki imetak. Uzvišeni Allāh savršeno zna i za najmanju sadaku koju udijeliš u ime Njegovo, pa čak i za obični zalogaj kojim ćeš nahraniti gladnog. Udjeljuj *sadaqu*, pa makar i nečime malim, jer

[57] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim.
[58] *sūra* El-Munāfiqūn, 10-11. *ājet*
[59] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim.

ako tvoja *sadaqa* bude iskrena, u ime Allāha udijeljena, ona će sigurno biti vrijednija od mnogobrojnog imetka kojeg neko udijeli sa lošom namjerom.

Prenosi se da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Samo jedan dirhem je nadmašio sto hiljada!''*** **Rekoše:** ***''O Allāhov poslaniče, a kako to?''*** **Reče:** ***''Čovjek je posjedovao dva dirhema, pa je jednime udijelio sadaqu, a drugi je imao mnogobrojni imetak, pa je iz njega izdvojio sto hiljada i udijelio kao sadaqu!''*** [60]

Od Ibn Mes'ūda**,** *radijallāhu 'anhu*, se prenosi da je rekao: ''*Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, nam je naređivao da dijelimo sadaqu, pa bi se desilo da niko od nas ne bi imao nešto od čega će je udijeliti. Zato bi odlazili na pijacu i radili, nosili na svojim leđima i tako zarađivali pregršt (hrane) i davali to Allāhovom Poslaniku, sallallāhu 'alejhi we sellem. Ja doista poznajem čovjeka koji posjeduje sto hiljada, a koji u ono vrijeme nije imao nijednog dirhema!''* [61]

Kada je jedan *ashāb* upitao Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, koja je *sadaqa* najvrijednija, on mu je rekao: ***''Ona koju udijeliš u vremenu kada si zdrav i kada žudiš za bogatstvom, a bojiš se siromaštva. I ne potcjenjuj je, da se ne desi kada ti dođe duša u grlo da kažeš: ''Dajte ovome ovoliko, onome ovoliko...'' ''*** [62]

Rekao je Ibn Mes'ūd, *radijallāhu 'anhu*: *''Dirhem kojeg neko od vas udijeli u vrijeme svoga zdravlja i pohlepe je bolji od stotine dirhema sa kojima daješ oporuku na svojoj samrti!''*

Mnogobrojni su načini činjenja dobrih djela. Jedan od njih je i kada je neko nekome dužan, pa mu ovaj vraćanje toga duga odgodi, ili mu ga potpuno otpiše smatrajući ga *sadaqom*. Mnogi ljudi ovu vrstu dobrih djela potpuno zaboravljaju ili je ignorišu, iako je ovo jedan od razloga ulaska u *džennet*. Uzvišeni Allāh povodom prezadužene osobe kaže:

وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۚ وَأَن تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

"A ako je dužnik u nevolji, onda pričekajte dok mu bude lakše; a da to date kao milostinju bolje vam je, ako znate!" [63]

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Koga raduje da ga Allāh skloni u Svoj hlad na Sudnjem danu onda kada neće biti nikakvog drugog hlada mimo Njegovog, neka olakša zaduženom ili neka mu njegov dug otpiše!''*** [64]

U predaji koju su zabilježili el-Buhārī i Muslim se navodi da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Bio je neki čovjek koji je bio pobožan među ljudima i imao je običaj da svome dječaku kaže: ''Kada naiđeš na prezaduženog – oprosti mu njegov dug, ne bi li i nama Uzvišeni Allāh isto tako prešao preko naših grijeha!'' On je došao pred Uzvišenog Allāha, pa mu je On oprostio!''*** U istoj predaji kod el-Buhārija se navodi: ***''...pa ga je Allāh uveo u džennet!''***

[60] *hadīth* bilježe en-Nesā'ī i drugi, sahīh.
[61] *hadīth* bilježi en-Nesā'ī, sahīh.
[62] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim.
[63] *sūra* el-Beqare, 280. *ājet*
[64] *hadīth* bilježi et-Taberānī, sahīh.

Mnogobrojne su koristi od udjeljivanja *sadaqe*. *Sadaqa* poništava prijestupe, kao što se u hadīthu od Mu'ādha ibn Džebela, *radijallāhu 'anhu*, navodi da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''...a sadaqa poništava greške kao što voda gasi vatru!''*** [65] *Sadaqa* je razlog za povećanje *bereketa* u imetku, jer Uzvišeni Allāh kaže:

يَمۡحَقُ ٱللَّهُ ٱلرِّبَوٰاْ وَيُرۡبِي ٱلصَّدَقَٰتِۗ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ

"Allāh uništava kamatu, a unapređuje *sadaqu*. Allāh ne voli nijednog nevjernika, grješnika."[66]

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Sadaqa ne umanjuje imetak!''*** [67]

Sadaka osnažuje našu vezu sa Uzvišenim Allāhom. 'Abdul'Azīz ibn 'Umejr, *Allāh mu se smilovao*, je rekao: *''Namāz te odvodi na polovinu puta, post te dovodi do vrata Vladara, a sadaqa te uvodi kod Njega! Sadaqom se zaslužuje hlad na Sudnjem danu, jer je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, rekao:* ***''Svaki čovjek će se naći u hladu svoje sadaqe sve dok se ne završi obračun među ljudima!''*** *''* [68]

Onaj koji udjeljuje *sadaqu* će imati privilegiju da bude u hladu Allāhovog 'Arša na Sudnjem danu, jer se u čuvenom hadīthu koji govori o sedam kategorija koje će imati ovu privilegiju, kaže: ***''...i čovjek koji je udijelio sadaqu, pa ju je skrio tako da njegova ljevica ne zna šta je učinila njegova desnica!''*** [69] Također, Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Ko olakša zaduženom ili mu otpiše*** *(njegov dug)****, biće u hladu 'Arša na Sudnjem danu!''*** [70]

Sadaqa je zaštita od vatre i njome se olakšava polaganje računa na Sudnjem danu.

Djeco, udjeljujte Allāha radi, pa makar i po jednu hurmu, jer za sve što udijelite u ime Allāha imaćete nagradu. A pošto je Allāhov poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kazao da će se vjernik moći skloniti u hlad svoje *sadaqe* na Sudnjem danu, pa zar vi ne biste voljeli da budete od onih koji će se moći skloniti u hlad na Sudnjem danu?

2.2.1.4 Post

Post znači ostavljanje svega onoga što kvari post od pojave prve zore do zalaska Sunca ili, drugim riječima, ustezanje od hrane i pića tokom cijeloga dana.

Uzvišeni Allāh u Qur'ānu kaže:

[65] *hadīth* bilježe et-Tirmidhī i drugi, sahīh.
[66] *sūra* el-Beqare, 276. *ājet*
[67] *hadīth* bilježi Muslim.
[68] *hadīth* bilježe Ahmed, Ibn Huzejme, Ibn Hibban i Hākim, sahīh.
[69] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim.
[70] *hadīth* bilježi Begawī u *''Šerhus-Sunne''*, sahīh.

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

''O, vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste bili bogobojazni.'' [71]

2.2.1.4.1 Podsticaj djece na post

Ramazān, naš rado iščekivani gost!

Draga djeco, vrijednost posta u mjesecu ramazānu naprosto je nemjerljiva. Allāh *subhānehu we te'ālā*, to naređuje kao strogu obavezu svim muslimanima i muslimankama. Mjesec ramazān je mjesec strpljivosti, mjesec pomaganja, mjesec u kome se vjernicima povečava *nafaqa*. To je mjesec čiji je početak – milost, sredina – oprost, a njegov kraj je oslobođenje od vatre. Post nas uvjezbava da lakše izdržimo glad i žed. Postom savladujemo sve naše slabe sklonosti i strasti, a u sebi razvijamo plemenite težnje i navike. Postom razvijamo želju za pomaganjem nevoljnicima i siromašnima. Post nas uči da budemo hrabri i izdržljivi u svim teškoćama bez kojih se ovosvjetski život ne može zamisliti.

Kaže Uzvišeni Allāh, *subhānehu we te'ālā*:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُتِبَ عَلَيْكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

''O vi koji vjerujete, propisan vam je post kao sto je bio propisan i onima prije vas,da biste bili bogobojazni!'' [72]

Draga djeco, potrudite se da sljedeći ramazān provedete u postu! Sjetite se koliku nagradu ćete dobiti od našeg Gospodara, *subhānehu we te'ālā*, a i vaš otac i majka će biti mnogo sretni zbog toga! Roditelji vole kada vide svoju djecu da izvršavaju obaveze prema Allāhu!

Evo jedne priče:

U prvoj noći ramazāna postala sam nevidljivi putnik, a krajnje odredište su kapije Allāhove milosti, zadovoljstva i oprosta. Pred zoru iščekujem prve *sehurske* tragove, mirise, zvukove iz majčine kuhinje, koja se kreće skoro nečujnim koracima i tiho šapćući, da nas ne probudi, priprema jela. Preplavi me zahvalnost na toj blagodati. Majci. Osjetih miris. Neobičan, sladak, treperav. Nije to samo miris hrane. Mislim da je to miris svih duša što se u iščekivanju Allāhovog oprosta i *rahmeta* u ove blagoslovljene sate prostiru pred kapijom Njegovom. Znam, kucaće, kao i ja, da im se otvori i nečujno, očima duše tražiti svaki znak,

[71] *sūra* el-Beqare, 183. *ājet*
[72] *sūra* el-Beqare, 183. *ājet*

vidjeti sve dahove ljubavi i *bereketa* koje treperave duše pomiluju u ramazānu. Tada se svi vjetrovi ljuljaju i gnijezde.

– Požuri, sehur je.

Ustajem, mada sam budna odavno. Nisam mogla zaspati. Jednostavno, nisam. Uđoh u prostoriju i tiho nazvah selām. Svi me pogledaše, osjetih kao da smo na važnom sastanku i čekamo da počne. Osmjehnuh se u sebi. Krajičkom oka zapazih kako mi stara majka *išāreti* da sjednem pored nje. Pogledah košćatu ruku, lice uokvireno mahramom, tek ovlaš. Pretpostavila sam da je i ove noći Allāha molila.

Vidjela sam njen osmijeh i tugu. Naučila sam nevidljivo pratiti smjerove i kretanja na ljudskim licima. Na njenom samo ljubav i žal što neće moći ispostiti sve. Ona je željela sve. A tijelo nije dalo. Primijetih kako je iz kartonske kutije izvukla tablete. Pokušaće ispostiti danas. Sa ogromnom pažnjom odvajala je u stranu, na sto, tablete koje je trebala popiti.

Nano, ne brini, dobićeš ti od Allāha nagradu, Allāh je milostiv – rekoh tiho. Odnekud me zapahnu vjetar milosti i na mom licu zabljesnu crvenilo zbog emocija. Pomislih samo koliko ima onih koji mogu postiti, a eto ne poste; duša im vapi, a oni dušu okivaju. A moja nena koja ne može, ustvari, može. Njena duša vapi i ona bi je pustila da poleti. I bi mi čudno: kako su ljudi različiti. Dok neki pronalaze opravdanja, drugi zdušno poste. Poste bićem. Poste dušom. Poste očima. Poste sluhom. I to ne samo dok je ramazān. Iz razmišljanja me prenu majčin glas: *''De, primakni se... ostaćeš gladna.''*

Nasmijah se u sebi i htjedoh reći kako je moje stanje gladovanja stanje koje nikada ne prestaje. Moja glad je glad duše. Glad za oprostom. Za ljubavlju. Za milošću. Blizinom. Na tu riječ zatreperi duša. O da, ta radost u voljenju Allāha, ta sreća u želji za Njegovom blizinom moj je pokretač. I moja snaga. Najsretnija sam kada me obavija i ispunjava svaki dio moga tijela. Najnesretnija kada slabi.

Pomislih na sve one koji su ustali toga jutra na *sehur*, pokušah ih posjetiti barem dušom. Prisjetih se i onih koji to neće. Jednostavno spavaju. Osjetih žaljenje i tugu. Pomislih da im trebaju puno jače tablete od onih koje koristi moja stara majka. Tablete za dušu. Kada je duša bolesna, sve je bolesno: i čovjek, i život, i auto, i kuća, sve se sa njim njiše i kiše u toj bolesti. I drhti. A ostavit će sve. I neka auta, neka kuće, neka... ali neka i antibiotika. Samo zdrav *insān* vidi i istinski živi u sadašnjem trenutku. Predan je i odan sebi i drugima, Allāha radi. A najviše žudi doći Allāhu. Mjerilo života je mjerilo pokornosti. Onoliko koliko vjeruje toliko će čovjek i uspjeti u svim segmentima života, onoliko koliko traži, toliko će dobiti traženo.

Znam da će me sutra svi oni koji ne poste gledati onako, ispod oka. Kao da sam ja ta kojoj trebaju širiti vidike. Pa ja ne gledam tako. Ja gledam otvorenih očiju. I u svemu vidim Allāhovo djelovanje, Allāhovu moć i kreaciju, čak i u njima samima, u letu ptice, njihanju vjetra. Znam da im je ta pokornost čudna, kao što je i meni njihova. Jer ako srce ne uposliš pokornošću Allāhu, plemenitim ciljevima, ono će tebe uposliti prohtjevima i negativnošću. A oni koji se oslanjaju na Allāha, On im je dovoljan. Oni koji rade u ime Allāha, On im je dovoljan. Poput ptica su koje osvanu gladne, a omrknu site. Ali i ptice polijeću iz gnijezda. I ptice traže. I ptice kucaju. I ptice putuju. Lete u potrazi za onim što ih čini živima. U ramazanu sam poput ptice. I drago mi, pravo drago što nemam kaveza. Ponekad osjetim tu lahkoću

postojanja. Poželjeh da to stanje traje uvijek. A najviše ga osjetim u ramazānu. Pomislih kako zbog tog osjećaja predanosti i ljubavi, pripadanja i putovanja vrijedi poletjeti svaki put iznova.

Nestrpljivo sam žvakala komad pite koji mi se činio još slasniji nego što je bio. Zapostih i pokušah sažeti u nekoliko rečenica dostojanstveno i istovremeno sa žarom svoju molbu. Čujem riječi potpune predanosti i pokornosti Allāhu: ''*Odazivam Ti se, Gospodaru, odazivam postom*''.

Upravo tako... izvršavam pokorno i zadovoljno Tvoju naredbu, želeći Tvoj oprost i nagradu. O Gospodaru, smiluj mi se, želim Tvoje zadovoljstvo i nagradu koju si obećao samo postačima, jer post je Tvoj i Ti za njega nagrađuješ...

رمضان

2.2.1.5 Hadždž

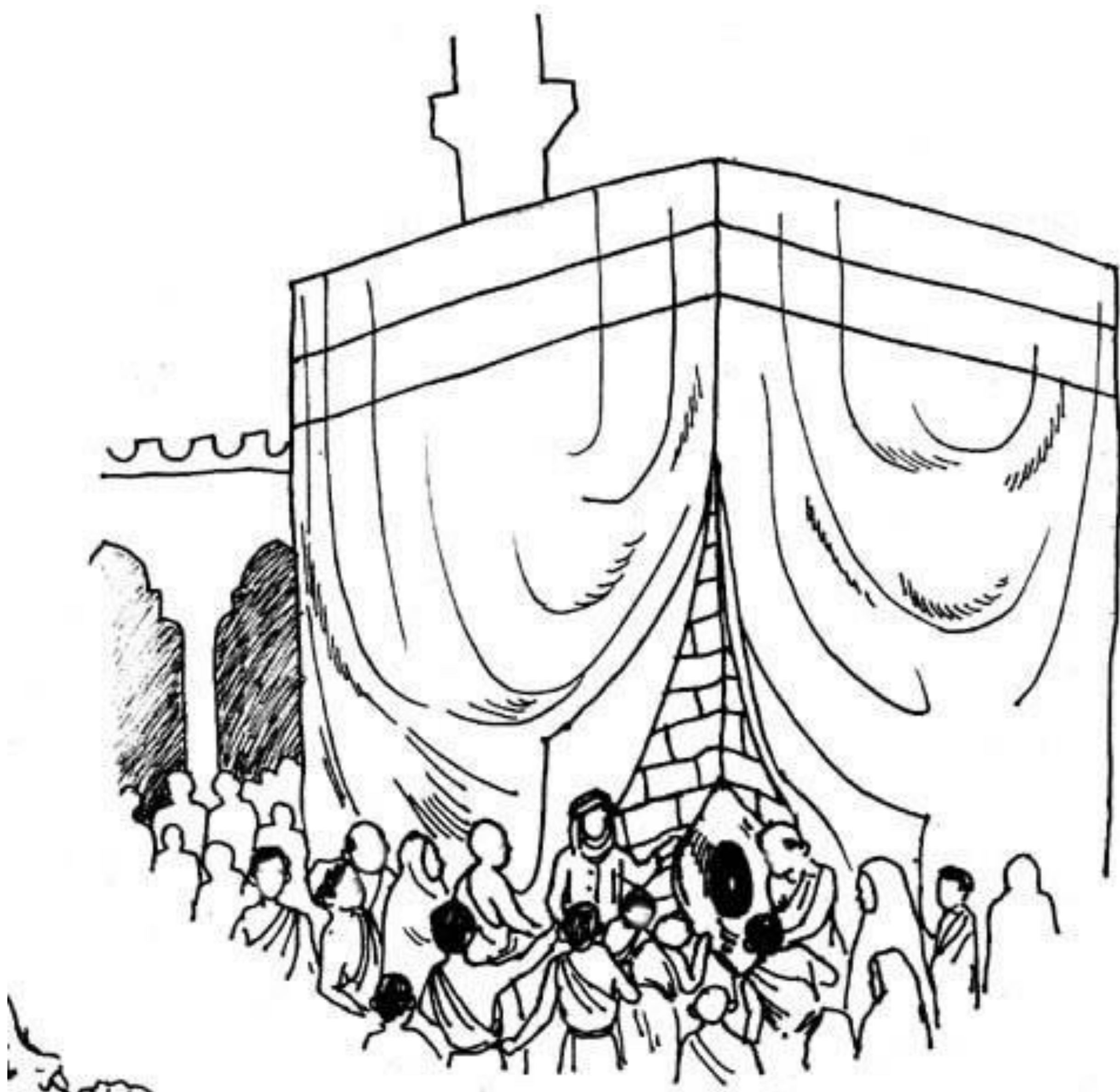
Hadždž je namjera i putovanje u Mekku s ciljem obavljanja određenih obreda u određeno vrijeme i pod određenim uslovima.

Islamski učenjaci su složni da je svako ko je u mogućnosti obavezan jedanput obaviti hadždž.

Uzvišeni Allāh u Qur'ānu kaže:

وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ

''Hodočastiti Hram dužan je, Allāha radi, svako onaj koji je u mogučnosti; a onaj koji neće da vjeruje – pa zaista, Allāh nije ovisan ni o kome.'' [73]

2.2.1.5.1 Podsticaj djece na hadždž

Dragi mališani!

''LebbejkAllāhume, lebbejk'' (*''Odazivam ti se, Allāhu moj, odazivam''*), riječi su, draga djeco, *hadžijā* koji će i ove godine, uz Allāhovu pomoć, putovati u Mekku da obave petu islāmsku dužnost – *hadždž*.

Hadžije će nanijetiti *hadždž* i obući *ihrāme*. A znate li šta su *ihrāmi*? Sigurno ste negdje vidjeli slike *hadžijā* u bijeloj odjeći. *Ihrāmi* su dva čaršafa koje muškarac-*hadžija* obmota oko tijela i to čini njegovu odjeću dok obavlja *hadždž*. *Ihrāmi* ne smiju biti šiveni.

Žene će, za razliku od muškaraca, obući odjeću koju uvijek nose, naravno islāmsku. Allāh, *subhānehu we te'ālā*, je muslimanima naredio *hadždž* riječima:

وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ

"Hodočastiti Hram (Ka'bu) **dužan je, Allāha radi, svako onaj koji je u mogučnosti; a onaj koji neće da vjeruje – pa zaista, Allāh nije ovisan ni o kome."** [74]

Dakle, dužnost je da svaki musliman koji je punoljetan, dovoljno imućan i zdrav obavi *hadždž*, jer je to peta islāmska dužnost.

Nešto o Ka'bi

Draga djeco, sigurno znate da se Ka'ba nalazi u gradu Mekki na Arapskom poluostrvu. A znate li, možda, ko je sagradio Ka'bu? Ka'bu je, u davna vremena, sagradio Ibrāhīm, *'alejhis-selām*, sa svojim sinom Ismā'īlom, *'alejhis-selām*. Allāh, *tebāreke we te'ālā*, je Ibrāhīmu, *'alejhis-selām*, naredio da sagradi Hram kojeg će Uzvišeni Stvoritelj učiniti svetim. Ukazao mu na mjesto gdje će je sagraditi. Kada je Ka'ba bila završena, Allāh je naredio Ibrāhīmu, *'alejhis-selām*, da pozove sve ljude na Zemlji da obave *hadždž*. Od tada pa sve do danas ljudi hodočaste ovaj sveti hram, Ka'bu.

[74] *sūra* Ālu 'Imrān, 97. *ājet*

2.2.2 ĪMĀNSKI RUKNOVI

2.2.2.1 Vjerovanje u Uzvišenog Allāha

Musliman vjeruje u Allāha, *dželle ša'nuhu*, u značenju: vjeruje u postojanje Allāha, da je On Stvoritelj nebesa i Zemlje, Gospodar duhovnog i pojavnog svijeta, Gospodar i Vladar svega, nema drugog Gospodara mimo Njega, niti ima božanstva koji zaslužuje da mu činimo *'ibādet* osim Njega. Zatim vjeruje da je Allāh, *dželle ša'nuhu*, u potpunosti savršen, daleko od bilo kakve manjkavosti, tj. vjeruje da Uzvišeni Allāh ima Svoja vlastita lijepa imena i savršena svojstva.

Īmān (vjerovanje) u Allāha obuhvata tri principa:

- Vjerovanje da je samo Uzvišeni Allāh Tvorac i Gospodar svega – ***tewhīdur-rubūbijje***. Ovaj *tewhīd* se odnosi na djela Uzvišenog Allāha, kao što su: stvaranje, opskrba, oživljavanje, usmrćivanje, propisivanje zakona,...
- Vjerovanje da se samo Njemu može i smije *'ibādet* – ***tewhidul-ulūhijje*** ili ***tewhīdul-'ibādeh***. *Tewhīdul-ulūhijje* znači upućivanje svih vrsta *'ibādeta* samo Uzvišenom Allāhu, kao što su: strah, nada, ljubav, dova, traženje pomoći, oslonac na Allāha, prinošenje žrtve, namāz,...
- Vjerovanje da samo Njemu pripadaju imena i svojstva savršenstva – ***tewhid el-esmā'i wes-sifāt***. *Tewhīd el-esmā'i wes-sifāt* znači: čvrsto ubjeđenje da Uzvišenom Allāhu pripadaju sva imena i svojstva savršenstva, da je On daleko od svih atributa nepotpunosti i da se On Svojim svojstvima odlikuje nad svim stvorenjima; svojstvima koja su nama poznata iz Njegovih riječi i riječi Njegovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, bez ikakve izmjene, bez njihovog cjelokupnog ili pojedinačnog nijekanja, bez pokušavanja njihovog potpunog shvatanja i objašnjenja njihove suštine ili uporedbe sa svojstvima stvorenja.

Ibn Tejmijje kaže: *"Ibādet je opšti naziv za sve što Allāh voli i zadovoljan je da to činimo, od javnih i tajnih stvari."* [75]

'Ibādet se dijeli na srčani, jezički i tjelesni.

[75] 'AbdurRahmān ibn Hasan Āluš-Šejh, *''Fethul-Mesdžīd''*, Kuwajt, 1994, 17. str.

2.2.2.2 Vjerovanje u Njegove meleke

Pod vjerovanjem u njih se podrazumijeva čvrsto ubjeđenje da postoje meleki, bića koja je Uzvišeni Allāh stvorio od *nūra* (svjetlosti) i da oni isključivo izvršavaju naređenja Uzvišenog Allāha.

Meleki su zaduženi za sve vrste stvorenja. Što se tiče čovjeka, meleki imaju sljedeća zaduženja:

- da usreće ljude na ovom svijetu i da im pomognu u njihovom *'ibādetu* Allāhu, *dželle ša'nuhu*;
- da dostave uputu ljudima preko Allāhovih časnih poslanika;
- da pomažu ljudima da obaderu uputu nad zabludom, da odbace zlo, nered i lutanje;
- ima meleka koji su zaduženi da upućuju dove za vjernike, te traže oprost za njihove grijehe;
- da podstiču čovjeka na *'ibādet* i čine mu dragim učenje Qur'āna i *dhikra* (spominjanja Allāha), sticanje znanja i činjenje dobrih djela i prisustvuju čovjekovom *namāzu*;
- postoji posebna vrsta meleka koji tragaju za sijelima gdje se spominje ime Allāha;
- da bodre alima u sticanju znanja;
- da pomažu *mu'mine* (vjernike) u činjenju dobrih djela, posebno u *džihādu* na Allāhovom putu;
- da prate sve što ljudi rade i bilježe njihova djela.

Melekā ima vrlo mnogo, koje jedino Uzvišeni Allāh zna. Između njih poimence znamo za:

- Džibrīla, koji je Allāhove naredbe i Njegove objave Allāhovim poslanicima donosio.
- Mikā'ila, koji raspoređuje kišu i brine se o nafakama.
- Melekul-mewt – meleka smrti, koji usmrćuje živa bića kada im se ispuni rok boravka na ovom svijetu.
- Isrāfīla, čija je zadaća da po Allāhovoj odredbi puhne u ''*sūr*'' prilikom Smaka svijeta i ponovnog proživljenja.
- Kirāmun-kātibūn, cijenjeni pisari. Ovi meleki zapisuju dobra i loša djela svakog čovjeka.
- Munkir i Nekīr su dva meleka koji će nas, nakon našeg ukopa, ispitivati.
- Zebānije, čuvari džehennema, ima ih devetnaest. Jedan od njih je Mālik kome će stanovnici džehennema obraćati s traženjem da se moli Uzvišenom Allāhu da ih na smrt osudi, kako ne bi više podnosili patnje.

2.2.2.3 Vjerovanje u Njegove Knjige

Koliko je ukupno objavljenih Allāhovih, *dželle ša'nuhu*, Knjigā ne znamo. Iz Qur'āna znamo za objavljene četiri velike knjige:

❖ Tewrāt objavljen Musā'u, *'alejhis-selām*,

❖ Zebūr objavljen Dāwūdu *'alejhis-selām*,

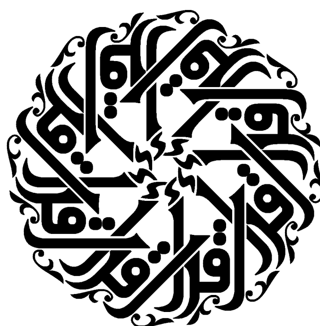
❖ Indžīl objavljen 'Isā'u, *'alejhis-selām* i

❖ Qur'ān objavljen Muhammedu, *sallallāhu 'alejhi we sellem*.

Osim ovih velikih knjiga postojale su i manje knjige (*suhufi*) objavljene Musā'u i Ibrāhīmu, *'alejhis-selām*, te poslanice (*risāle*).

Obavezni smo da vjerujemo da su sve objavljene Knjige došle sa istinom, svjetlošću i uputom. Sve što se nalazi u njima, a suprostavlja se pomenutim temeljima, to je zbog iskrivljavanja kojeg su ljudi načinili.

2.2.2.4 Vjerovanje u Njegove poslanike

U Kur'anu je spomenuto 25 poslanika i vjerovjesnika. To su: Ādem, Nūh, Idrīs, Sālih, Ibrāhīm, Hūd, Lūt, Jūnus, Ismā'īl, Ishāq, Ja'qūb, Jūsuf, Ejjūb, Šu'ajb, Mūsā, Hārun, El-Jese', DhulKifl, Dāwūd, Zekerijja, Sulejmān, Iljās, Jahjā, 'Isā i Muhammed, *salawātullāhi we selāmuhu 'alejhim edžme'īn*.

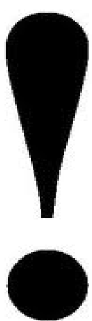
Odabrani (*ulul-'azm*) poslanici su:

- Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*,
- Ibrāhīm, *'alejhis-selam*,
- Mūsā, *'alejhis-selam*,
- Nūh, *'alejhis-selam* i
- 'Isā, *'alejhis-selam*.

Allāh je Svoje poslanike slao da bi ljude upoznali sa njihovim Gospodarom i Stvoriteljem, da bi ih pozivali u činjenje *'ibādeta* samo Njemu i u borbu protiv svih drugih lažnih božanstava:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولاً أَنِ ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجْتَنِبُواْ ٱلطَّـٰغُوتَ

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: Allāhu *'ibādet* činite, a *tāgūta* se klonite!" [76]

Ibnul-Qajjim, *rahimehullāhu te'ālā*, kaže: *''Tāgūt je ono čime rob pređe granicu u pogledu onoga što obožava, što se slijedi ili mu se pokorava. Tāgūt je svako pred kim se sudi mimo Allāha i Poslanika, ili ga obožavaju mimo Allāha, ili da ga slijede bez upute od Allāha, ili mu se pokoravaju u onome za šta ne znaju da je to pokornost Allāhu. Ovo su tāgūti svijeta. Ako razmisliš o njima i razmisliš o stanju ljudi prema njima, vidjećeš da je većina njih od onih koji su odstupili od robovanja Allāhu ka robovanju tāgūtima, i (odstupili) od pokornosti Allāhu i slijeđenju Njegovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, ka pokornosti tāgūtima i slijeđenju njih.''*

[76] *sūra* en-Nahl, 36. *ājet*

2.2.2.5 Vjerovanje u Sudnji dan

U vjerovanje u Posljednji (Sudnji) dan spada i vjerovanje u njegove predznake koji će se neminovno desiti. Vjerovanje u njega znači i vjerovanje u smrt i ono što je poslije nje, kao što su: iskušenja u mezaru, te patnje i uživanja u njemu, puhanje u rog, izlazak stvorenja iz kabura (proživljenje). To, također, znači vjerovanje u ono što će se desiti na mjestu stajanja na Sudnjem danu, kao što su grozote i strahote, okupljanje ljudi na mjestu polaganja računa, dijeljenje knjiga ljudskih djelā i stavljanje djelā na vagu. Vjerovanje u Sudnji dan znači i vjerovanje u *sirāt* (most preko *džehennema*), *hawd* (vrelo Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*) i *šefā'at* (zauzimanje), te vjerovanje u *džennet* i njegove nagrade, kao i vjerovanje u *džehennem* i njegove patnje.

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ ۚ لَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

''Sve će osim Njega propasti! On će suditi i Njemu ćete se vratiti.'' [77]

2.2.2.6 Vjerovanje u *qader* (određenje)

Islāmski učenjaci spominju da vjerovanje u *qader* sadržava četiri stvari:

- Vjerovanje da je Allāh, *dželle ša'nuhu*, znao o svim stvarima njihovu odredbu, njihovo vrijeme, vrijemenu nastanka, njihovu nafaku i ostalo.
- Vjerovanje da je sve od dobrog i lošeg, pokornosti i nepokornosti, vrijeme nastanka, nafaka i ostalo zapisano u Lehvi Mahfuzu.
- Vjerovanje da se u Allāhovom carstvu ne nalazi ništa što On ne želi, niti se išta može desiti na nebesima ili Zemlji bez Njegove volje.
- Allāh je Stvoritelj svega, jedino je On Stvoritelj a sve ostalo su stvorenja.

ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَـٰوَٰتٍ وَمِنَ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ ٱلْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ ٱللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًۢا

''Allāh je sedam nebesa i isto toliko zemalja stvorio; Njegovo naređenje na sve se njih odnosi, da znate da je Allāh kadar sve i da Allāh znanjem Svojim sve obuhvata!'' [78]

---

[77] *sūra* el-Qasas, 88. *ājet*
[78] *sūra* et-Talāq, 12. *ājet*

2.3 TREĆE NAČELO: SPOZNAJA POSLANIKA MUHAMMEDA, *SALLALLĀHU 'ALEJHI WE SELLEM*

On je Muhammed ibn 'Abdullāh ibn 'AbdulMuttalib ibn Hāšim. Hāšim je od Qurejšija, Qurejšije su od Arapā, a Arapi su od potomstva Ismā'īla ibn Ibrāhīma Halīla, neka je na njega i na našeg poslanika najljepši *salawāt* i *selām*.

Živio je (Allāhov Poslanik Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*) šezdeset i tri godine – četrdeset prije poslanstva, a dvadeset i tri godine kao vjerovjesnik i poslanik. Vjerovjesnik je postao objavom ājeta: **"Iqre..."**, a poslanik objavom sūre el-Muddeththir.

Njegov rodni grad je Mekka, a *hidžru* (preseljenje) je učinio u Medīnu. Allāh ga je poslao da upozorava na *širk*, a da poziva u *tewhīd.*

Deset godina je propovijedao isključivo pozivajući u *tewhīd*, a nakon toga je uzdignut na nebo (*mi'rādž*). Na *mi'rādžu* mu je propisano pet *namāza*. U Mekki je klanjao tri godine, a zatim mu je naređena *hidžra* u Medinu.

Hidžra je seoba iz mjesta širka u mjesto islāma. Ovom *ummetu* je naređena *hidžra* iz mjesta u kome vlada mnogoboštvo u mjesto u kome vlada islām i ona važi sve do Sudnjeg dana.

A kada se nastanio u Medīni, naređeni su mu ostali islamski propisi, kao što su *zekāt, namāz, hadždž, edhān, narenivanje dobra, zabranjivanje zla* i drugi islāmski propisi.

To je potrajalo deset godina. Zatim je preselio na āhiret, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, a njegova vjera je ostala. Nema dobra na koje nije uputio i nema zla na koje nije upozorio. Dobra na koja je uputio su: *tewhīd* i sve ono što Allāh voli i čime je zadovoljan. Zlo na koje je upozorio je *širk* i sve ono što Uzvišeni Allāh mrzi i čime nije zadovoljan. Allāh ga je poslao cijelom čovječanstvu i naredio da mu se pokoravaju obje skupine, i ljudi i *džinni*.

أشهد أن محمدا رسول الله

2.3.1 UPOZNAJ POSLANIKA MUHAMMEDA, *SALLALLĀHU 'ALEJHI WE SELLEM*

لَّقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ لِّمَن كَانَ يَرۡجُواْ ٱللَّهَ وَٱلۡيَوۡمَ ٱلۡأٓخِرَ وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرٗا

"Vi u Allāhovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allāhovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allāha spominje." [79]

Dragi naši mališani, prvo što treba na ovom prolaznom *dunjāluku* da volimo, to je naš Gospodar, Allāh, *subhānehu we te'ālā*, a zatim da volimo našeg Poslanika, Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we selem*.

Kaže Uzvišeni Allāh:

قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ

''Reci: ''Ako Allāha volite, mene slijedite, i vas će Allāh voljeti i grijehe vam oprostiti!'' A Allāh prašta i samilostan je.'' [80]

Sve što je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we selem*, radio, to je *sunnet*, zato mi kao muslimani treba da volimo Allāha i slijedimo *sunnet* Njegovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we selem*. Sve što od *sunneta* (osobina i prakse) našeg Poslanika budemo radili – imaćemo nagradu za to!

Allāhov poslanik Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je najbolji uzor vjernicima, a ovim riječima Allāha Uzvišenog naređuje se vjernicima da upravo njega, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, uzimaju kao primjer na koji se trebaju ugledati u svom životu, radu, ponašanju, pa čak i izgledu, ukoliko žele Allāhovo zadovoljstvo i uspjeh i na ovom i na budućem svijetu, *neka je na njega Allāhov salawāt i selām do Sudnjeg dana*.

Lijepo li je rekao jedan od *selefus-sālih* (naših ispravnih prethodnika), kada je upitao svoga sina: *''Sinčiću moj, na koga se ugledaš i kakav želiš biti kada odrasteš?'' – ''Oče moj, na tebe se ugledam i želim da budem kao ti kada odrastem, zar ti nisi najučeniji?'' – ''Sine moj, ja sam se ugledao na Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, na Ebū Bekra, 'Umera, 'Uthmāna i 'Aliju, pa evo vidiš šta sam postao; a ako se ti budeš ugledao na mene, ništa nećeš postići. Nego, ugledaj se na najbolje, kako bi nešto postigao.''*

Tako nam u vjerodostojnoj predaji koju bilježi imām el-Buhārī, Enes ibn Malik, *radijallāhu 'anhu*, a koji je kao dječak služio Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, gopvori kako je izgledao Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, pa kaže: ***''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, nije bio ni visok ni nizak, ni izrazito bijel niti crnoput,***

[79] *sūra* el-Ahzāb, 21 *ājet*
[80] *sūra* Ālu 'Imrān, 31. *ājet*

ni kovrdžave, a niti potpuno ravne kose. Allāh ga je odabrao za poslanika kada je imao 40 godina. Proveo je u Mekki 13, a u Medini 10 godina. Umro je u 63. godini, a u kosi i bradi nije imao ni dvadeset bijelih dlaka.'' [81]

El-Berā je rekao: ***''Bio je srednjeg rasta, širokih ramena. Imao je kosu koja je dosezala do resice uha. Vidio sam ga u crvenom ogrtaču; nisam nikad vidio ljepšeg od njega.''*** [82]

Ashābi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, su se trudili da nam vjerno prenesu njegov, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, detaljni opis i za njegovu kosu su rekli da nije bila ni potpuno kovrdžava, a ni potpuno ravna, nego da je bila blago prelomljena.

O odjeći Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, odnosno kako se odijevao i šta je najviše volio da oblači, govore sljedeće predaje:

Enes ibn Mālik, *radijallāhu 'anhu*, nam pripovijeda: ***''Najdraža odjeća Allāhovom Poslaniku, sallallāhu 'alejhi we sellem, bio je jemenski ogrtač.''***

Ebū Rimse, *radijallāhu 'anhu*, kazuje: ***''Vidio sam Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, koji je na sebi imao dva zelena ogrtača*** *(burde)*.**''**

'Abdullāh ibn 'Abbās, *radijallāhu 'anhu*, prenosi da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Nosite bijelu odjeću. Neka je oblače živi i u nju umotavajte mrtve, jer je to najbolja odjeća.''*** [83]

'Ā'iša, *radijjallāhu 'anhā*, pripovijeda: ***''Kada je jednog jutra izašao, Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, imao je na sebi ogrtač od crne kostrijeti.''***

Vidimo da Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, nije pretjerivao u pogledu odjeće, nego je bio zadovoljan onim što mu je bilo dostupno. Odjeća mu je bila različitih kvaliteta, oblačio ju je u odgovarajućim situacijama, volio je bijelo i čisto.

'Amr ibn Hurejs, *radijallāhu 'anhu*, kazuje: ***''Vidio sam Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, kako klanja u zakrpljenoj obući.''*** [84]

Kao i u pogledu odjeće, tako i u pogledu obuće Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, nije pretjerivao. Obuvao je jednostavnu obuću koja bi mu bila pri ruci i ni po čemu se nije isticao nad ostalim. Njegova jednostavnost osvajala je ljudska srca koja bi se napunila ljubavlju prema njemu često i pri samo jednom susretu, tako da su se ljudi poistovjećivali sa njim u svemu, pa čak i u obuvanju obuće.

A Enes ibn Mālik, *radijallāhu 'anhu*, kazuje: ***''Neko je donio Allāhovom Poslaniku, sallallāhu 'alejhi we sellem, hurme i tada sam ga vidio kako, zbog velike gladi, jede sjedeći na petama dok su prsti njegovih stopala bili podvijeni.''«***

[81] *hadīth* bilježi el-Buhārī.
[82] *hadīth* bilježi el-Buhārī.
[83] *hadīth* bilježi et-Tirmidhī.
[84] *hadīth* bilježi et-Tirmidhī.

Enes ibn Mālik, *radijallāhu 'anhu*, takođe pripovijeda: ***''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, nikada nije jeo na stolu ili na siniji, niti je jeo mehki hljeb.''*** – *''Na čemu su onda jeli?''*, neko upita. *''Na soframa''*, odgovori Enes, *radijallāhu 'anhu*.

'Ā'iša, *radijjallāhu 'anhā*, u ovom kontekstu prenosi zanimljiv događaj: ***''Jedne prilike je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, jeo u društvu šestorice svojih drugova. Tada im se pridružio jedan nomad iz pustinje koji je u dva zalogaja pojeo sve što je bilo pred njima, na što Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, reče: ''Da je proučio bismillu, svima bi vam bilo dovoljno.''***

A kako je pio Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, prenosi nam Enes ibn Mālik, *radijallāhu 'anhu*, koji kaže da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kada bi pio, to činio na tri oduška i pritom bi rekao: ***''Ovako je zdravije i bolje odagnava žeđ.''***

Kako u svemu ostalom, tako i u jelu i piću Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, nije pretjerivao; bio je umjeren, upozoravao je na prekomjerno jelo i piće i riječima i djelom. Jedno takvo upozorenje su i njegove, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, riječi: ***''Mi smo narod koji ne jede do sitosti.''***

A na drugom mjestu kaže: ***''Nikada sin Ādemov** (tj. čovjek) **nije napunio goru posudu od svog stomaka; a ako baš mora, neka jedna trećina bude za hranu, trećina za piće, a trećina za zrak.''***

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, vođa islamske države u Medīni, živio je kao i svi drugi ljudi u tom društvu; nije se razlikovao od njih ni po čemu, ni po jelu i piću, niti po primanjima i uživanju. Njegov život je oličenje pravednosti, ispunjen životnim iskušenjima i tegobama i pouka svima onima koji ga slijede. Kakvim je to životom živio govore nam njegovi, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, ashābi.

Mālik ibn Dīnār, *radijallāhu 'anhu*, kazuje: ***''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, nikada se nije najeo hljeba i mesa, osim kada bi nekoga ugostio.''***

Nu'mān ibn Bešīr, *radijallāhu 'anhu*, je govorio prijateljima: ***''Zar ne jedete i ne pijete šta zaželite? Znam da Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, nije imao ni najlošijih hurmi da napuni stomak.''***

'Ā'iša, *radijjallāhu 'anhā*, pripovijeda: ***''Mi, porodica Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, provodili smo i po mjesec dana a da ne potpalimo vatru. Živjeli smo od hurmi i vode.''«***

Ebū Talha, *radijallāhu 'anhu*, priča: ***''Požalili smo se Allāhovom Poslaniku, sallallāhu 'alejhi we sellem, na glad i pokazali smo mu kamen kojim smo pritisnuli stomak. On nam pokaza svoj stomak i ugledasmo dva kamena.''***

'Utbe ibn Gazwan, *radijallāhu 'anhu*, kaže: *''Sjećam se kada nas je bilo samo sedam uz Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, a jedina hrana nam je bilo lišće sa drveća od*

kojeg su nam se usta pretvarala u rane. Tada sam raspolovio ogrtač sa Sa'dom ibn Ebī Weqqāsom, a danas smo sva sedmerica namjesnici u nekoj od pokrajina, a doći će vrijeme kada ćete i vi poslije nas iskusiti šta je namjesništvo.''

'Ā'iša, *radijjallāhu 'anhā*, kazuje: ***''Za cijelog života Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, nije bio sit dva uzastopna dana.''***

Mesrūk, *radijallāhu 'anhu*, pripovijeda: *''Posjetio sam jedanput 'Ā'išu, radijallāhu ‘'anhā. Ona naredi da mi se donese hrana i reče: ''Nikada se ne najedem a da ne zaplačem.'' ''Zašto?'', upitah je. ''Prisjetim se kako je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, preselio sa ovoga svijeta. Tako mi Allāha, nikada se dva puta dnevno nije zasitio hljeba i mesa.'' ''*

'Umer ibn el-Hattāb, *radijallāhu 'anhu*, kaže da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Jedite maslinovo ulje i njime mažite svoju kosu, jer je ono od blagoslovljenog drveta.''***

Enes ibn Mālik, *radijallāhu 'anhu*, kazuje: ***''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je volio tikvice. Kada nam je donešeno jelo, uzimao sam tikvice i stavljao ih pred njega jer sam znao da ih voli.''***

Enes ibn Mālik, *radijallāhu 'anhu*, kazuje: ***''Jedan krojač je pozvao Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, na ručak na koji je poveo i mene. Kada je spustio pred Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, ječmeni hljeb i čorbu sa tikvicama i osušenim mesom, vidio sam da on izabira tikvice iz posude. Od tada i ja volim tikvice.''***

'Ā'iša, *radijjallāhu 'anhā*, pripovijeda: ***''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, volio je slatka jela i med.''***

Enes, *radijallāhu 'anhu*, kaže: ***''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je volio jesti ostatak hrane.«***

'Abdullāh ibn Dža'fer, *radijallāhu 'anhu*, pripovijeda: ***''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je jeo krastavce sa svježim hurmama.''***

'Ā'iša, *radijallāhu 'anhā*, kazuje: ***''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je jeo lubenicu sa svježim hurmama.''***

A Enes ibn Mālik je, kada je jedne prilike pokazao Thābitu, *radijallāhu 'anhu*, Poslanikovu, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, čašu koja je bila od drveta i okovana gvožđem, rekao: ***''Iz ove čaše sam pojio Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, vodom, kompotom od grožđa, medovinom i mlijekom.''***

Njegov, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, moral i ponašanje bili su najbolji, i Allāh, *dželle ša'nuhu*, je odabrao njega, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, za posljednjeg poslanika i uljepšao mu *ahlāq* (ponašanje) kako bi ga time odlikovao. U jednom od *hadīthā* Allāhov Poslanik,

sallallāhu 'alejhi we sellem, kaže: ***''Moj Gospodar me je odgojio i uljepšao moj odgoj.''*** A u drugom *hadīthu* on, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, također kaže: ***''Poslan sam da usavršim ''mekarime ahlāq'' (plemenitost i lijepe osobine kod ljudi).''***

A kako se Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, u životnim prilikama ponašao da je zaslužio da ga Uzvišeni Allāh pohvali i opiše opisom ''najljepše naravi, morala'', saznaćete u narednim redovima.

Enes ibn Mālik, *radijallāhu 'anhu*, kaže: ***''Služio sam Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, deset godina i nikada mi nije rekao ni ''Uh'', nikada mi za nešto što sam uradio nije rekao: ''Zašto si to uradio?'', niti mi je ikad za nešto što nisam uradio rekao: ''Zašto to nisi uradio?''. Bio je najljepšeg ahlāqa od svih ljudi, a nikada nisam dotakao ništa mekše od ruke Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, niti sam pomirisao ugodniji miris od mirisa njegovog, sallallāhu 'alejhi we sellem, tijela.''***

A kako je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, postupao kada bi se nekome obraćao, govori nam 'Amr ibn el-'Ās u jednoj veoma interesantnoj predaji u kojoj kaže: ***''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, kada bi se obraćao i najlošijim ljudima, to je radio ozarenog i nasmiješenog lica i sa blagim i lijepim govorom. I meni se uvijek, kad god bi me sreo, obraćao ljubazno sa osmijehom na licu, tako da sam pomislio da sam mu ja najdraža osoba od svih njegovih ashābā i da sam najbolji od njih, pa sam ga jedne prilike upitao: ''O Allāhov Poslaniče, ko ti je bolji i draži, ja ili Ebū Bekr?'' – ''Ebū Bekr'', odgovori on, a zatim ga upitah: ''A jesam li bolji ja ili 'Umer?'' – ''Umer'', odgovori. Ja mu tada rekoh: ''A jesam li ja bolji ili 'Uthmān?'', a Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, reče: ''Uthmān'', pa kada mi na moja pitanja Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, iskreno odgovori, poželjeh da ga nisam to nikako ni upitao.''***

Džerīr ibn 'Abdullāh, *radijallāhu 'anhu*, kazuje: ***''Nikada me Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, otkako sam primio islām, nije susreo ni vidio a da mi se nije nasmiješio.''***

O njegovom, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, *ahlāqu*, 'Ā'iša, *radijallāhu 'anhā*, kaže: ***''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, nije bio razvratnik, niti bestidnik, niti je podizao svoj glas po trgovima, niti je na zlo uzvraćao zlom, nego bi praštao i prelazio preko toga.''***

'Ā'iša, *radijallāhu 'anhā*, također prenosi: ***''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, nikada nije nikoga udario, osim kada je to bilo u borbi na Allāhovom putu, i nikada nije udario ženu niti slugu.''***

Aiša, *radijallāhu 'anhā*, također kaže: ***''Nikada nisam vidjela Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, da je uzvraćao na učinjenu nepravdu, izuzev kada se povrijede Allāhovi propisi; a kada bi se oskrnavio neki od Allāhovih propisa, tada bi se žestoko rasrdio. I nikada nije birao između neke dvije stvari a da nije izabrao lakšu, ukoliko ne bi bila zabranjena.''***

Džābir ibn 'Abdullāh, *radijallāhu 'anhu*, je govorio: ***''Nikada nije od Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, nešto zatraženo, a da je to odbio i rekao ''Ne''.''*** [85]

'Abdullāh ibn 'Abbās, *radijallāhu 'anhu*, kaže: ***''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je bio najbolji i najdarežljiviji čovjek, a posebno bi bio blag i darežljiv u mjesecu ramazānu, kada bi mu dolazio melek Džibrīl i preslušavao ga Qur'ān; tada je bio blaži od jutarnjeg povjetarca.''***

A 'Ā'iša, *radijjallāhu 'anhā*, kaže da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, uzimao poklon i da je za njega lijepo uzvraćao.

Ebū Se'īd el-Hudrī, *radijallāhu 'anhu*, je rekao: ***''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je bio stidniji od zbunjene djevice. Kada mu nešto nije bilo po volji, to se očitavalo na njegovom licu.''*** [86]

Rekao je Uzvišeni Allāh:

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

''Ti si, zaista, najljepše ćudi.'' [87]

Lijep *ahlāq* je najljepši ukras i jedan je od razloga slanja poslanika. Lijep *ahlāq* je i mjerilo vrijednosti čovjeka, jer Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kaže: ***''Najbolji od vas su oni najljepšeg ahlaka.''*** [88]

To je razlog visokog položaja na Sudnjem danu, kako nam to Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, pojašnjava kada kaže: ***''Uistinu su mi najdraži od vas i biće mi najbliži na Sudnjem danu oni koji su najljepšeg ahlaka.''*** [89]

Ovo su osobine Allāhovog miljenika. Ovo treba da nam je zvijezda vodilja u našim životima, uzor u našim djelima! Ugledajmo se na najbolje biće koje je ikad hodalo Zemljom. Trebamo nastojati da zaslužimo Allāhovo zadovoljstvo tako što ćemo biti Allāhu pokorni i što ćemo slijediti sunnet našeg Poslanika Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we selem*!

---

[85] *hadīth* bilježi el-Buhārī.

[86] *hadīth* bilježi el-Buhārī.

[87] *sūra* el-Qalem, 4. *ājet*

[88] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim

[89] *hadīth* bilježi Ahmed, 2/467. El-Hajthemī kaže u *''Medžmeiz-Zewā'id''*, 10/206: *''Hadīth bilježi Ahmed i njegovi prenosioci su prenosioci Sahīha.''* Bilježi ga i el-Haraiti u *''Mekarimul-Akhlāq''*, 22. str.

2.3.2 LJUBAV PREMA NAŠEM VOLJENOM POSLANIKU MUHAMMEDU, *SALLALLĀHU 'ALEJHI WE SELLEM*

Ljubav muslimana prema Allāhovom Poslaniku, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, slijedi nakon ljubavi prema Uzvišenom Allāhu. Ljubav prema Allāhu Uzvišenom je temelj *šerī'atske* ljubavi i ona iziskuje ljubav prema onome što Allāh Uzvišeni voli. Prema tome. ko god zavoli Allāha Uzvišenog – zavoljeće i Njegovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, jer je on voljen radi Allāha Uzvišenog i izražava mu se poslušnost i pokornost radi Allāha Uzvišenog.

Ljubav prema Allāhovom Poslaniku, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je jedan od velikih temelja vjerovanja. Vjerovanje zavisi od postojanja ove ljubavi. Musliman neće biti svrstan u spašene vjernike sve dok mu Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, ne bude draži od njegovih roditelja, njegove porodice, svih ljudi, pa čak i njega samog.

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, vjernikovoj duši mora biti draži od svega što se može voljeti, osim Allāha Uzvišenog, ili biti dostojno poštovanja od strane svih ljudi. Ko to nema – nije vjernik.

Od *hadīthā* koji ukazuju na obaveznost ljubavi prema Allāhovom Poslaniku, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je i *hadīth* koji bilježi imām el-Buhārī od 'Abdullāha ibn Hišāma koji kaže: *''Bili smo sa Vjerovjesnikom, sallallāhu 'alejhi we sellem, a on je držao za ruku 'Umera ibn el-Hattāba, radijallāhu 'anhu. 'Umer, radijallāhu 'anhu, mu je rekao: ''Allāhov Poslaniče, draži si mi od svega, osim mene samog''. Vjerovjesnik, sallallāhu 'alejhi we sellem, mu je rekao:* ***''Ne, tako mi Onoga u Čijoj je Ruci moja duša,*** *(to nije dovoljno)* ***sve dok ti ne budem draži i od samoga sebe.''*** *Onda je 'Umer, radijallāhu 'anhu, rekao: ''Sada! Tako mi Allāha Uzvišenog, ti si mi draži i od samog mene.'' Na to Vjerovjesnik, sallallāhu 'alejhi we sellem, reče:* ***''Sada 'Umere!''*** *''* [90]

Enes, *radijallāhu 'anhu*, prenosi da je Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Nijedan od vas neće vjerovati sve dok mu ja ne budem draži od njegovog roditelja, djeteta i svih ljudi.''*** [91]

U drugoj predaji koju imām Muslim spominje u svom *''Sahīhu''* se veli: ***''Nijedan čovjek neće vjerovati sve dok mu ja ne budem draži od njegove porodice, njegovog imetka i svih ljudi.''***

Sām Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je bio pokoran Allāhu, *dželle ša'nuhu*, jer Ga je neizmjerno volio. Također, mnoga dobročinstva je činio ljudima upravo iz ljubavi. U tome je i sadržana tajna nedostižnosti islāma i Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we sellem*. Ako mi želimo dostići dostojanstvo – omogućeno nam je samo iskrenom ljubavlju, upravo onako kako to čini pravi zaljubljenik, a ne kako to mora obaveznik.

U životu i ponašanju Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i u svim njegovim stavovima susrećemo ljubav i zahvalnost. On bi sa ljubavlju i žudnjom očekivao svaki *namāz*. Govorio bi: ***''Moja najveća radost je u namāzu!''*** A kada bi nastupilo vrijeme *namāza*, rekao bi *mujezinu*: ***''Bilāle, obraduj nas njime!''*** Ovo je ta razlika izmedju ljubavi i obaveze.

[90] *hadīth* bilježi el-Buhārī, *''Kitābul-Īmān''*, 8/161.
[91] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim.

Od 'Ā'iše, *radijallāhu 'anhā*, saznajemo da je Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, po čitavu noč provodio u *namāzu*, tako da bi mu noge oticale od predugog stajanja na *qijāmu*, pa mu je 'Ā'iša rekla: *''Šta to činiš, Allāhov poslaniče, a već ti je oprošteno sve što si uradio i što ćeš uraditi?!''* On joj je odgovorio: ***''A zar da ne budem zahvalan rob?!''***

On dobrovoljni *namāz* nije smatrao opterećenjem niti ga je osjećao kao obavezu, već kao zahvalu Allāhu i iskazivanje svoje iskrenje ljubavi prema Njemu.

Bilo koji posao koji se shvati kao obaveza često se nerado protiv volje izvršava. Međutim, ljubav s uživanjem i zadovoljstvom može riješiti i najteže probleme.

Otuda Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, upozorava da nema potpunog vjerovanja bez iskrene ljubavi prema njemu. Samo iskrena i nepatvorena ljubav prema njemu može čovjeka izdići iznad ovozemaljskog interesa i zaslijepljenosti njegovim ljepotama i samo *īmān* i ta iskrena ljubav mogu podstaći vjernika da u potpunosti slijedi i primjenjuje *sunnet* Allāhovog poslanika Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we sellem*.

Zašto u gorespomenutom *hadīthu* Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, upoređuje ljubav prema njemu sa ljubavlju prema roditelju, djetetu, porodici i imetku, pa čak zahtijeva da ljubav prema njemu mora da nadilazi svaku drugu ljubav?

Odgovor je jednostavan i logičan: Roditelj čuva dijete od ovozemaljske vatre, koja je prolazna, dok Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, izvodi iz tame u svijetlo i svojom riječju i praksom ukazuje ukazuje na puteve spaza od vječne vatre na Sudnjem danu. Majke će na Sudnjem danu vlastitu djecu iz naručja bacati i u kolijevkama zaboravljati od brige zbog odgovornosti pred Gospodarom i Vladarom ljudi. Dijete će toga dana bježati od svoga roditelja, a roditelj od svoga djeteta. Niko neće znati ni za koga od straha pred odgovornošću! Da, niko – osim Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*!!! Jedino će se on zauzimati za svoj *ummet* i moliti Allāha *dželle ša'nuhu*, za oprost njihovih grijeha i njihov spas od *džehennemske* vatre!

Pa ko onda – zaključite sami, djeco – ko ima pravo na najveću ljubav: roditelji, djeca i imetak, ili Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, koji će se kod Allāha, *dželle ša'nuhu*, zauzimati za nas?

Naravno da onaj koji je čitav život proveo u iznalaženju načina kako da ljude spasi vječne vatre i izvede ih iz tmine na svjetlo zaslužuje takvu ljubav koja prevazilazi sve *dunjālučke* vrijednosti, pa čak i ljubav prema roditelju ili djetetu!

3 TEWHID

<u>*Šerī'atska* definicija:</u>

❖ ***Tewhīd** je vjerovanje u Allāhovu jednoću koja se ispoljava kroz tewhidur-rubūbijjeh, tewhīdul-ulūhijjeh i tewhidul-esmā'i wes-siffāt.*

<u>***Tewhīd* se dijeli na tri vrste:**</u>

a) ***Tewhīdur-rububijje***, tj. *tewhīd* (Allāhovo jedinstvo, jednoća) u gospodarstvu, a on znači činjenje Allāha Jednim u Njegovim djelima, poput stvaranja, vlasti, upravljanja, opskrbljivanja itd., zbog riječi Uzvišenog:

قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاء وَالأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ السَّمْعَ والأَبْصَارَ وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيَّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ الأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللّهُ فَقُلْ أَفَلاَ تَتَّقُونَ

''Reci: ''Ko vas opskrbljuje sa neba i zemlje, ili ko vlada sluhom i vidom i ko izvodi živo iz mrtvog i mrtvo iz živog i ko upravlja naredbom?'' Oni će reći: ''Allāh'', a ti reci: ''Zar se nećete bojati?'' '' [92]

b) ***Tewhīdul-ulūhijje***, tj. tewhīd (Allāhova jednoća, jedinstvenost) u božanstvu, a on znači činjenje Allāha jednim kroz djela robovā, poput *namāza*, prinošenja žrtve, zavjetovanja, zbog riječi Uzvišenog:

قُلْ إِنَّ صَلاَتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَاْ أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ

''Reci: ''Uistinu, moj *namāz* i moj obred i moj život i moja smrt pripada samo Allāhu, Gospodaru svjetova, On nema sudruga; to mi je naređeno i ja sam prvi musliman''.'' [93]

c) ***Tewhīdul-esmā'i wes-sifāt***, tj. tewhīd (Allāhova jednoća) u imenima i svojstvima, što znači (zahtjeva) da opisujemo Allāha onim čime je Sām Sebe opisao u Svojoj knjizi ili na jeziku Svog Poslanika, bez iskrivljivanja značenja (*tahrīf*), negacije (*ta'tīl*), određivanja kakvoće (*tekjīf*) i bez poređenja (*temthīl*), zbog Njegovih riječi:

وَلِلّهِ الأَسْمَاء الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُواْ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَآئِهِ

''(Samo) **Allāhu pripadaju najljepša imena, njima Ga molite i ostavite one koji zastranjuju u Njegovim imenima.''** [94]

[92] *sūra* Jūnus, 31. *ājet*
[93] *sūra* el-En'ām, 162. i 163. *ājet*

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ البَصِيرُ

<u>''Ništa nije isto kao On, i On je Svečujući i Svevidjeći.''</u> [95]

وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَى فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

''Njemu pripada najuzvišeniji opis na nebesima i na zemlji, i On je Silni i Svemudri.'' [96]

أشهد أن لا إله إلا الله

[94] *sūra* el-E'rāf, 180. *ājet*
[95] *sūra* eš-Šūra, 11. *ājet*
[96] *sūra* er-Rūm, 27. *ājet*

4 ŠIRK

Suprotnost *tewhīdu* je *širk*

Definicija:

Šejh 'AbdulLatīf bin 'AbdurRahmān, *da im se Allāh obojici smiluje*, kaže: *''Širk je pripisivanje druga Allāhu, subhānehu we te'ālā, u onome što zaslužuje samo On i što je samo Njegovo pravo, od 'ibādeta, tajnog i javnog, kao što su: ljubav, potčinjenost, veličanje, strah, nada, pribjegavanje, tewekkul, prinošenje žrtve, pokornost i slično tome od 'ibādetā. Onaj ko pripiše Allāhu druga u bilo čemu od toga smatra se mušrikom prema svom Gospodaru, izjednačio je sa Njim nekog drugog od Njegovih stvorenjā i učinio ga partnerom Allāhu. Nije šart (uslov) u tome da vjeruje da taj učestvuje sa Allāhom u gospodarstvu (rubūbijetu) ili da je samostalan u nečemu od toga.''* [97]

Prenosi Ibn Mes'ūd, *radijallāhu 'anhu*, da je rekao Allāhovom Poslaniku, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: *''O Allāhov Poslaniče! Koji je grijeh najveći?''* Reče: ***''Da Allāhu pripišeš druga, a On te je stvorio!''***

Širk se dijeli na tri vrste: veliki, mali i skriveni *širk*.

Prva vrsta: Veliki *širk*. Ovu vrstu *širka* Allāh neće oprostiti niti vrijede dobra djela onih koji čine ovu vrstu *širka*.

Kaže Uzvišeni:

إِنَّ اللّهَ لاَ يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاء وَمَن يُشْرِكْ بِاللّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلاَلاً بَعِيدًا

''Allāh, sigurno, neće oprostiti da Mu se širk čini, a oprostiće kome hoće ono što je manje od toga. A daleko je zalutao onaj ko Allāhu širk čini.'' [98]

I kaže Uzvišeni:

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُواْ إِنَّ اللّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُواْ اللّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللّهُ عَلَيهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ

''Nevjernici su oni koji govore: ''Bog je – Mesīh, sin Merjemin!'' A Mesīh je govorio: ''O sinovi Isrā'īlovi, činite *'ibādet* Allāhu, i mome i vašem Gospodaru! Ko učini *širk* Allāhu, Allāh će mu ulazak u *džennet* zabraniti i boravište njegovo će *džehennem* biti; a nevjernicima neće niko pomoći.'' [99]

I kaže:

[97] *''Ed-Durerus-Senijje''*, 12/205.
[98] *sūra* en-Nisā', 116. *ājet*
[99] *sūra* el-Mā'ide, 72. *ājet*

وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاء مَّنثُورًا

''I Mi ćemo pristupiti djelima njihovim koja su učinili i u prah i pepeo ih pretvoriti.'' [100]

I kaže Silni:

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

''A tebi, i onima prije tebe, objavljeno je: Ako budeš *širk* činio, tvoja djela će sigurno propasti, a ti ćeš izgubljen biti.'' [101]

I kaže:

ذَلِكَ هُدَى اللّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاء مِنْ عِبَادِهِ وَلَوْ أَشْرَكُواْ لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ

''To je Allāhova uputa kojoj On upućuje one koje On hoće od robova Svojih. A da su oni *širk* činili – sigurno bi im propalo ono što su radili.'' [102]

Veliki *širk* djeli se na četiri vrste

<u>1. Širk u dovi:</u>

Kaže Uzvišeni Allāh:

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ

''Kad se u lađe ukrcaju, iskreno se mole Allāhu, a kad ih On do kopna dovede – odjednom druge Njemu ravnim čine.'' [103]

<u>2. Širk u nijjetu (namjerama):</u>

Kaže Uzvišeni Allāh:

مَن كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لاَ يُبْخَسُونَ أُوْلَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ
لَهُمْ فِي الآخِرَةِ إِلاَّ النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُواْ فِيهَا وَبَاطِلٌ مَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ

''Onima koji žele život na ovome svijetu i ljepote njegove – Mi ćemo dati plodove truda njihova i neće im se u njemu ništa uskratiti. Njih će na onome svijetu samo vatra peći;

[100] *sūra* el-Furqān, 23. *ājet*
[101] *sūra* ez-Zumer, 65. *ājet*
[102] *sūra* el-En'ām, 88. *ājet*
[103] *sūra* el-'Ankebūt, 65. *ājet*

tamo neće imati nikakve nagrade za ono što su na Zemlji radili i biće uzaludno sve što su učinili.'' [104]

3. Širk u pokornosti:

Kaže Uzvišeni Allāh:

اتَّخَذُواْ أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُواْ إِلاَّ لِيَعْبُدُواْ إِلَهًا وَاحِدًا لاَّ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

''Uzeli su monahe svoje i svećenike svoje za gospodare mimo Allāha, i Mesīha, sina Merjemina, a naređeno im je da samo jednom Bogu *'ibādet* čine. Nema boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje Mu pridružuju.'' [105]

Komentar ovog *ājeta*, koji ne ostavlja nedoumice, odnosi se na pokoravanje učenjacima i ljudima općenito u grijehu, a ne molitva njima. Ovako je *ājet* protumačio Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, Adijju ibn Hātimu, kada je ovaj rekao: *''Nismo ih obožavali''*, pa mu je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao da se njihov *'ibādet* ogledao u pokornosti njima u dozvoljavanju zabranjenog i zabranjivanju onoga što je dozvoljeno.

4. Širk u ljubavi:

Kaže Uzvišeni Allāh:

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللّهِ أَندَاداً يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللّهِ وَالَّذِينَ آمَنُواْ أَشَدُّ حُبًّا لِّلّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُواْ إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلّهِ جَمِيعاً وَأَنَّ اللّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ

''Ima ljudi koji su mjesto Allāha *endāde* (ortake) **prihvatili, vole ih kao što se Allāh voli, ali pravi vjernici još više vole Allāha. A da znaju *dhulumćari* da će onda kada dožive patnju – svu moć samo Allāh imati i da će Allāh strahovito kažnjavati...''** [106]

Druga vrsta širka: Mali *širk – rijā'* (pretvaranje).

Kaže Uzvišeni Allāh:

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاء رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا

[104] *sūra* Hūd, 15. i 16. *ājet*
[105] *sūra* et-Tewbe, 31. *ājet*
[106] *sūra* el-Beqare, 165. *ājet*

''Reci: ''Ja sam čovjek kao i vi, meni se objavljuje da je vaš Bog – jedan Bog. Ko se nada susretu sa Gospodarom svojim, neka čini dobra djela i neka u svom *'ibādetu* Gospodaru svome, Njemu nikoga ne pridružuje!' '' [107]

Treća vrsta širka: Skriveni *širk*.

Dokaz za ovu vrstu *širka* su riječi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*:

''Širk u ovom ummetu je skriveniji od crnog mrava na crnoj stijeni u tami noći.''

Iskup za ovu vrstu *širka* je spomenut u dovi prenešenoj od Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*:

''Allāhumme inni e'ūdhu bike en ušrike bike šej'en we ene a'lem, we estagfiruke min edh-dhenbi elledhī lā a'lem.«

(*Allāhu moj, utječem ti se od toga da ti širk svjesno učinim, a tražim oprosta za grijehe koje činim ne znajući*).

5 KUFR

Definicija:

Kufr je opšti pojam koji obuhvata riječi, djela i ubjeđenja koji negiraju *īmān*.

Kufr (nevjerstvo) **se dijeli na dvije vrste**

Prva vrsta: *Kufr* koji izvodi iz vjere, a dijeli se na pet podvrsta:

1. Kufr utjerivanja u laž (negiranja)

Kaže Uzvišeni:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ

''A ima li nepravednijeg od onoga koji o Allāhu izmišlja laži ili poriče Istinu koja mu dolazi? I zar nevjernicima nije mjesto u *džehennemu*?'' [108]

2. Kufr odbijanja iz oholosti uz priznavanje da je Istina

Kaže Uzvišeni:

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلاَئِكَةِ اسْجُدُواْ لآدَمَ فَسَجَدُواْ إِلاَّ إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ

[107] *sūra* el-Kehf, 110. *ājet*
[108] *sūra* el-'Ankebūt, 68. *ājet*

''A kada rekosmo melecima: ''Poklonite se Ādemu!'', oni se pokloniše, ali Iblīs ne htjede, on se uzoholi i posta nevjernik.'' [109]

3. Kufr sumnje

Kaže Uzvišeni:

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَى رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّاكَ رَجُلًا لَّكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا

''I uđe u vrt svoj nezahvalan Gospodaru svome na blagodatima, govoreći: ''Ne mislim da će ovaj ikada propasti, i ne mislim da će ikada Smak svijeta doći; a ako budem vraćen Gospodaru svome, sigurno ću nešto bolje od ovoga naći.'' I reče mu drug njegov, dok je s njim razgovarao: ''Zar si uznevjerovao u Onoga koji te je od zemlje stvorio, zatim od kapi sjemena, i najzad te potpunim čovjekom učinio? Što se mene tiče, On, Allāh, moj je Gospodar i ja Gospodaru svome ne pridružujem nikoga''.'' [110]

4. Kufr okretanja

Kaže Uzvišeni:

مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ

''Mi smo nebesa i Zemlju i ono što je između njih mudro stvorili i do roka određenog, ali nevjernici okreću glave od onoga čime im se prijeti.'' [111]

5. Kufr licemjerstva.

Kaže Uzvišeni:

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

''To je zato što su vjernici bili, pa nevjernici postali, i onda su im srca zapečaćena, pa ne shvaćaju.'' [112]

Druga vrsta: Mali *kufr* koji ne izvodi iz vjere, i to je nezahvalnost na blagodatima.

Kaže Uzvišeni:

[109] *sūra* el-Beqare, 34. *ājet*
[110] *sūra* el-Kehf, 35. i 38. *ājet*
[111] *sūra* el-Ahqāf, 3. *ājet*
[112] *sūra* el-Munāfiqūn, 3. *ājet*

وَضَرَبَ اللّهُ مَثَلاً قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّن كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللّهِ فَأَذَاقَهَا اللّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُواْ يَصْنَعُونَ

''Allāh navodi kao primjer grad, siguran i spokojan, kome je u obilju dolazila hrana sa svih strana, a koji je nezahvalan na Allāhovim blagodatima bio, pa mu je Allāh zbog onoga što je radio dao da iskusi i glad i strah.'' [113]

6 DJELA KOJA IZVODE IZ VJERE

Znaj da djela koja izvode iz vjere ima deset:

Prvo: *Širk* u *'ibādetu*.

Kaže Uzvišeni Allāh:

إِنَّ اللّهَ لاَ يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاء وَمَن يُشْرِكْ بِاللّهِ فَقَدِ افْتَرَى إِثْمًا عَظِيمًا

''Allāh neće oprostiti da Mu se *širk* čini, a oprostiće mimo toga kome On hoće. A onaj ko Allāhu učini *širk*, izmišlja laž i čini grijeh veliki.'' [114]

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُواْ إِنَّ اللّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُواْ اللّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللّهُ عَلَيهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ

''Nevjernici su oni koji govore: ''Bog je Mesīh, sin Merjemin!'' A Mesīh je govorio: ''O sinovi Isrā'īlovi, činite 'ibādet Allāhu, i mome i vašem Gospodaru! Ko učini širk Allāhu, Allāh će mu ulazak u *džennet* zabraniti i boravište njegovo će džehennem biti; a nevjernicima niko neće pomoći''.'' [115]

U to se ubraja i prinošenje žrtve drugom, a ne Allāhu. Primjer za to je klanje životinja *džinnima* ili *qaburovima* (grobovima).

Drugo: Uzimati posrednike između sebe i Allāha, moliti ih, tražiti od njih da posreduju kod Allāha i oslanjati se na njih. Ko to učini postao je nevjernik po konsenzusu islāmskih učenjakā.

Treće: Ko *mušrike* ne smatra nevjernicima, sumnja u njihovo nevjerstvo ili smatra njihov pravac ispravnim – zanevjerovao je.

Četvrto: Ko smatra da je nečija uputa potpunija od upute Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, ili da je nečiji sud bolji od sūda Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we*

[113] *sūra* en-Nahl, 112. *ājet*
[114] *sūra* en-Nisā', 48. *ājet*
[115] *sūra* el-Mā'ide, 72. *ājet*

sellem, kao što je slučaj sa onima koji daju prednost sūdu *tāgūtā* nad sūdom Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem* – nevjernik je.

Peto: Ko mrzi nešto od onog sa čim je došao Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, pa makar to i praktikovao – nevjernik je.

Šesto: Ko se ismijava bilo čemu od onoga sa čim je došao Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, od nagrade ili kazne – nevjernik je.

Dokaz za to su riječi Uzvišenog:

وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِؤُونَ لاَ تَعْتَذِرُواْ قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِن نَّعْفُ عَن طَآئِفَةٍ مِّنكُمْ نُعَذِّبْ طَآئِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُواْ مُجْرِمِينَ

''A ako ih zapitaš, oni će sigurno reći: ''Mi smo samo razgovarali i zabavljali se.'' Reci: ''Zar se niste Allāhu i riječima Njegovim i Poslaniku Njegovom rugali? Ne ispričavajte se! Postali ste nevjernici nakon svog *īmāna*.'' Ako nekima od vas i oprostimo, druge ćemo kazniti zato što su krivci.« [116]

Sedmo: *Sihr*. U to se ubraja sihr koji razdvaja i spaja (čovjeka od žene). Ko ga bude radio ili time zadovoljan bio – izlazi iz vjere.

Dokaz za to je *ājet*:

وَاتَّبَعُواْ مَا تَتْلُواْ الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكِ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَكِنَّ الشَّيْاطِينَ كَفَرُواْ يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولاَ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلاَ تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلاَّ بِإِذْنِ اللّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلاَ يَنفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُواْ لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الآخِرَةِ مِنْ خَلاَقٍ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْاْ بِهِ أَنفُسَهُمْ لَوْ كَانُواْ يَعْلَمُونَ

''...I povode se za onim što su šejtāni o Sulejmānovoj vladavini kazivali. A Sulejmān nije bio nevjernik – *šejtāni* su nevjernici koji su učili ljude sihru u Bābilonu, Hārūta i Mārūta, a to nije objavljeno dvojici *melekā*.[117] **Njih dvojica nisu nikoga učili dok mu ne bi rekli: ''Mi samo iskušavamo, a ti ne budi nevjernik!'' I ljudi su od njih dvojice učili kako će muža od**

[116] *sūra* et-Tewbe, 65. i 66. *ājet*

[117] Naveli smo (*inšāAllāh*) ispravniji prijevod dotičnog *ājeta* kojeg smo našli u *''Tefsīru''* Ibn Kethīra. Naime, Besim Korkut je u svome prijevodu ovaj dio *ājeta* preveo slijedećim riječima: **''I povode se za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali. A Sulejman nije bio nevjernik, - šejtani su nevjernici učeći ljude vradžbini i onome što je bilo nadahnuto dvojici meleka, Harutu i Marutu, u Babilonu...''** Prema Korkutovom prijevodu, Hārūt i Mārūt su dva meleka koji su ljude podučavali *sihru*, što je posao koja ne dolikuje Allāhovim časnim robovima, melecima. Ono što je, *inšāAllāh*, istina je da su Jevreji govorili da su dva meleka, Džibrīl i Mikā'il, donijeli *sihr* Sulejmānu, *'alejhis-selām*. Ovime Allāh obavještava Svoga Poslanika i vjernike da su meleci Džibrīl i Mikā'il, kao i Sulejmān, *'alejhimus-selām*, čisti od tih potvorā. A Hārūt i Mārūt su, zapravo, imena dvojice ljudi iz Bābilona, koji su od šejtānā učili vještinu sihra i njome ljude podučavali. A Allāh najbolje zna. Vidi *''Tefsīr''* Ibn Kethīra, prijevod na bosanski jezik, 80. str., u komentaru 102. *ājeta sūre* el-Beqare (napomena izdavača)

žene rastaviti, ali nisu mogli time nikome, bez Allāhove volje, nauditi. Učili su ono što će im nauditi i od čega nikakve koristi neće imati, iako su znali da onaj koji tom vještinom vlada neće nikakve sreće na onome svijetu imati. A doista je jadno ono za što su se prodali, kad bi samo znali!'' [118]

Osmo: Pomaganje nevjernika u borbi protiv muslimana.

Dokaz za to su riječi Uzvišenog:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ لاَ تَتَّخِذُواْ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاء بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاء بَعْضٍ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللّهَ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

''O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike Židove i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati; Allāh uistinu neće ukazati na Pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine.'' [119]

Deveto: Vjerovanje da neki ljudi ne podliježu Muhammedovom, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, *šerī'atu*, kao što Hidr, '*alejhis-selām*, nije bio obavezan postupati po Mūsā'ovom, '*alejhis-selām*, *šerī'atu*.

Deseto: Okretanje od vjere Allāha, Slavljenog i Uzvišenog, ne htjeti je učiti, niti po njoj raditi.

Dokaz za to su riječi Uzvišenog:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ

''A ima li nepravednijeg od onoga koji, opomenut riječima Gospodara svoga, njima leđa okrene? Mi ćemo, zaista, kazniti zlikovce!'' [120]

❖ Kod ovih djela nevjerstva nema razlike između onog ko ih namjerno učini, uradi ih u šali ili počini neko od ovih djela iz straha. Jedino se izuzima onaj ko ih počini pod prisilom. Ova djela su pogubna za vjeru i ljudi ih često čine. Musliman mora biti oprezan i treba se bojati ovakvih djela, da ne upadne u njih. Molimo Allāha Slavljenog i Uzvišenog, da nas sačuva svega što vodi Njegovoj srdžbi i bolnoj kazni.

[118] *sūra* el-Beqare, 102. *ājet*
[119] *sūra* el-Mā'ide, 51. *ājet*
[120] *sūra* es-Sedžde, 22. *ājet*

7 VELIKI GRIJESI

Definicija: *Veliki grijeh je svaki grijeh kojeg Allah, dž.š., pominje u Kur'anu i taj ajet se završava sa pominjanjem: džehennemske vatre, Allahove srdžbw, prokletstva ili kazne.*

Zehebi kaže: ''Veliki grijeh je sve ono zašto je predviđena šerijatska kazna (sankcija) na ovom svijetu (kao što su: ubistvo, zinaluk i krađa) ili je to čin za koji je obećana kazna, prokletstvo ili prijetnja na drugom svijetu. Takođe se u to ubrajaju djela čije počinioce je Allahov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, prokleo u hadisima. Kao što treba napomenuti da su neki od velikih grijeha veći i teži od drugih.''

Oni koje su Allāh, Njegov Poslanik ili Njegovi meleci prokleli

1. Onaj koji čini nered na Zemlji i koji prekida rodbinske veze

Allāh, *subhānehu we te'ālā*, je rekao:

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِن تَوَلَّيْتُمْ أَن تُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوٓا۟ أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰٓ أَبْصَٰرَهُمْ

''Zar i vi ne biste, kad bi ste se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali. To su oni koje je Allāh prokleo i gluhim i slijepim ih učinio.'' [121]

Jedan od najvećih puteva činjenja nereda na Zemlji, jeste činjenje velikih grijeha i pokuđenih stvari bez stida od Allāha, *subhānehu we te'ālā*.

Allāh, *subhānehu we te'ālā*, kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ أَن تَشِيعَ ٱلْفَٰحِشَةُ فِى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ ۚ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

''One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine čeka kazna i na ovom i na onom svijetu. Allāh zna, a vi ne znate.'' [122]

2. Slikari, vajari i drugi koji predstavljaju ljudske likove

Imām el-Buhārī u svome *''Sahīhu''* bilježi da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, prokleo onog koji uzima kamatu i onog ko je daje, ženu koja tetovira i onu koja traži tetoviranje i slikare.[123]

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Zaista će na Qijāmetskom danu najžešće kažnjeni biti slikari.''*** [124]

---

[121] *sūra* Muhammed, 22. i 23. *ājet*
[122] *sūra* en-Nūr, 19. *ājet*
[123] *''Fethul-Bārī me'a Šerh Sahīhul-Buhārī''*, 293/10.

Isto tako se u Buhārijevom *''Sahīhu''* od 'Ā'iše, majke pravovjernih, prenosi da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Zaista će vlasnici ovih slika biti kažnjeni na Qijāmetskom danu i biće im rečeno: ''Oživite ono što ste stvorili'', a zaista meleci ne ulaze u kuću u kojoj ima slika.''*** [125]

3. Potvaranje čestitih, bezazlenih vjernica za činjenje bluda

Uzvišeni Allāh kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَرْمُونَ ٱلْمُحْصَنَـٰتِ ٱلْغَـٰفِلَـٰتِ ٱلْمُؤْمِنَـٰتِ لُعِنُوا۟ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْـَٔاخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

''Oni koji potvore čestite, bezazlene vjernice neka budu prokleti na ovom i na onom svijetu; njih čeka patnja nesnosna.'' [126]

Potvora se sastoji u tome da neka osoba kaže za udatu ženu ili djevojku da je izvršila blud i slično tome, a Allāh najbolje zna.

4.-5. Ona koja traži da joj se u kosu uplete tuđa kosa i ona čija se kosa upliće

Bilježi *imām* el-Buhārī u svome *''Sahīhu''* od 'Ā'iše, *radijallāhu 'anhā*, da se jedna komšinica *ensarijka* udala, pa se razboljela i kosa joj je počela opadati. Htjela je da joj u kosu uvežu kosu druge žene, pa su upitale Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, a on je odgovorio: ***''Prokleo je Allāh onu koja uvezuje kosu i kojoj se uvezuje.''*** [127]

8.-9. Ko svoje porijeklo pripisiva nekom drugom, a ne svom ocu i rob koji tvrdi da je rob nekog drugog, a ne onog kome stvarno pripada

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Ko tvrdi da je sin nekog drugog čovjeka, a ne svoga oca, ili da pripada nekom drugom, a ne svom vlasniku, prokletstvo je od Allāha i to prokletstvo ga prati sve do Qijāmetskog dana.''*** [128]

10.-11. Onaj ko oženi ženu tri puta razvedenu od istog muža, da bi se kasnije od nje razveo i da bi je tako učinio dopuštenom bivšem mužu, te bivši ženin muž

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Allāh je prokleo onog ko oženi tri puta razvedenu ženu od istog muža, a zatim se razvede od nje i tako je učini dopuštenom bivšem mužu i prokleo je onog kome je ta žena učinjena dopuštenom.''*** [129]

12. Onaj koji psuje drugove (ashābe) Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Ko psuje moje drugove – na njega pada prokletstvo Allāha, meleka i svih ljudi.''*** [130]

---

[124] *''Fethul-Bārī''*, 282/10.
[125] *''Fethul-Bārī''*, 383/10.
[126] *sūra* en-Nūr, 23. *ājet*
[127] *''Fethul-Bārī''*, 374/10.
[128] *hadīth* bilježi Ebū Dāwūd, *''Sahīhul-Džāmi''*, 5987.
[129] *hadīth* bilježe imām Ahmed i drugi, *''Sahīhul-Džāmi''*, 5/01.
[130] *hadīth* bilježi et-Taberānī, *''Sahīhul-Džāmi''*, 6/285.

13.-16. Onaj ko prokune svoga oca, ko zakolje u nečije drugo ime, a ne u ime Allāha, ko ugosti onog ko čini nered na zemlji, ko mijenja granice zemlje

Bilježi *imām* Muslim u svome *''Sahīhu''* od 'Alije ibn Ebī Tāliba, *radijallāhu 'anhu*, da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Allāh je prokleo onog ko prokune svoga oca, onog ko zakolje u nečije drugo ime, a ne u ime Allāha, onog ko ugosti onoga ko čini nered na Zemlji i onoga koji mijenja granice zemlje.''*** [131]

Imām en-Newewī u objašnjenju ovog *hadītha* kaže: *''... pod granicama zemlje se podrazumjeva obilježja tih granica (međe), a mufsid je onaj ko čini nered na Zemlji.''*

17. Vođe koji nisu pravedni i koji sklopljene ugovore ne izvršavaju

Imām Ahmed prenosi u svom *''Musnedu''*, a i drugi od Ebū Berze da je rekao: *''Rekao je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem:* ***''Qurejšijske vođe su takve da kada se od njih traži milost – milostivi su, kada sklapaju ugovore – ispunjavuju ih, kada vladaju – pravedni su, a na onog od njih ko ne radi ovako je prokletstvo Allāha, melekā i svih ljudi.''*** *''* [132]

18. Onaj ko sprječava odmazdu

Rekao je Allāhov Poslanik *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Ko bude ubijen bez predumišljaja u gađanju kamenjem, udarenjem ili udarcem štapa, to je greška i njegov otkup će biti otkup za namjerno ubistvo, a ko bude ubijen namjerno – za njega je odmazda. Onaj ko omete odmazdu – proklet je od Allāha i na njega pada Allāhova srdžba, od njega se ne prima niti pokajanje, niti otkup.''*** [133]

19.-20. Muškarci koji oponašaju žene i žene koje oponašaju muškarce

U el-Buhārijevom *''Sahīhu''* se od Ibn 'Abbāsa, *radijallāhu 'anhu*, prenosi da je rekao: *''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je prokleo muškarce koji oponašaju žene i žene koje oponašaju muškarce.''* [134]

21. Žene koje su obučene, a gole

Prenosi *imām* Ahmed u svom *''Musnedu''*, [135] kao i et-Taberānī i Hākim, [136] s tim da je tekst *hadīth* njegov, da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Biće na kraju postojanja ovog ummeta muškarci koji će putovati u svojim nosiljkama sve do samih vrata džamije, njihove žene su obučene, a gole, na njihovim glavama su kao grbe koščatih deva, takve žene su zaista proklete...''***

Rekao je šejh Ahmed Šākir, *Allāh mu se smilovao*, u pronalaženju lanca [137] ove Ahmedove predaje: *''Njen lanac prenosilaca je ispravan.''* Pogledaj *''Medžme'uz-Zewā'id''*. [138]

22. Žena koja napusti postelju svoga muža

[131] *''Šerh Sahīh Muslim''* od Newewija, 150/13.
[132] *''Musned''*, 421/4.
[133] Ebū Dāwūd i en-Nesā'ī, *''Sahīhul-Džāmi''*
[134] *''Fethul-Bāri''*, 332/10.
[135] 223/2
[136] 436/4
[137] 36/12.
[138] 137/5.

Prenosi *imām* el-Buhārī u svom *''Sahīhu''* od Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, da je rekao: *''Rekao je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem:* ***''Ako žena prenoći noć, napustivši postelju svoga muža, prokleta je od meleka sve dok se ne vrati''****.''* [139]

23.-24. Frula prilikom veselja, te naricanje i njemu slično prilikom nesreće

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Dva glasa su prokleta i na ovom i na onom svijetu: frula prilikom veselja i cviljenje prilikom nesreće.''*** [140]

Frula je poznati instrument koji se koristi skupa sa ostalim muzičkim instrumentima prilikom pjevanja. Od takvih instrumenata su npr.: lutnja, bubanj, violina i drugi instrumenti koji su zabranjeni. O toj zabrani zabilježeni su *hadīthi*, a jedan od njih ćemo kao primjer i navesti. Prenosi *imām* el-Buhārī u svom *''Sahīhu''* da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''U mom ummetu bit će ljudi koji će dozvoljavati ženski spolni organ*** *(tj. činjenje bluda)****, svilu, alkoholna pića i muzičke instrumente.''***

25.-27. Brijanje glave ili paljenje odjeće i slično, prilikom dešavanja nesreća

U en-Nesā'ijevom *''Sunenu''* stoji: *''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je prokleo onog ko se obrije ili probode kopljem ili zapali.''* [141]

28.-30. Ona koja grebe svoje lice ili se udara po njemu, ona koja kod drugih izaziva čežnju za svojim grudima i ona koja poziva nesreću i propast prilikom nevolje

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Allāh je prokleo onu koja se udara ili grebe svoje lice, ona koja ko drugih izaziva čežnju za svojim grudima i ona koja priziva nesreću i propast.''*** [142]

31.-33. Žene koje tetoviraju, žene koje sebi čupaju dlake sa lica, žene koje sebi prave razmak među sjekutićima zbog ljepote

U el-Buhārijevom *''Sahīhu''* od Ulkame se prenosi da je rekao: *''Prokleo je 'Abdullāh (misli na 'Abdullāha ibn 'Umera, radijallāhu 'anhumā) žene koje tetoviraju, žene koje sebi čupaju dlake sa lica, žene koje sebi prave razmak među sjekutićima zbog ljepote i tako mijenjaju Allāhovo stvorenje.'' Pa, je Ummu Ja'qūb upitala: ''Šta je ovo?'' 'Abdullāh je odgovorio: ''Zašto da ne proklinjem onoga koga je prokleo Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, a i u Allāhovoj Knjizi su prokleti.'' Rekla je: ''Tako mi Allāha, pročitala sam sve što je između korica i nisam to našla.'' Rekao je: ''Tako mi Allāha, da si ga pročitala (Qur'ān), našla bi ovo:* **''Ono što vam Poslanik dozvoljava uzmite, a što vam zabranjuje ostavite.''** [143]

34.-39. Onaj koji uzima kamatu, onaj koji je daje, zapisničar prilikom njenog davanja, ona koja tetovira i ona koja se tetovira, onaj ko se suprostavlja davanju zekata, pustinjski Arap otpadnik poslije hidžre, svi ovi su prokleti jezikom Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, do Kijametskog dana.

[139] *''Fethul-Bāri''*, 294/9.
[140] *hadīth* bilježe el-Baraz, ed-Dija'u, *''Sahīhul-Džāmi''*, 3801.
[141] *''Sahīh Sunen en-Nesā'ī''*, 1761.
[142] *hadīth* bilježe Ibn Mādže i drugi, *''Sahīhul-Džāmi''*, 5092.
[143] *''Fethul-Bārī''*, 377/10.

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Allāh je prokleo onog koji uzima kamatu, onog koji je daje, njenog zapisničara i svjedoke koji budu prisutni njenom davanju; svi su oni u ovom slučaju isti.''*** [144]

40. Pljačkaš grobova

Prenosi el-Bejheqī od 'Ā'iše, *Allāh bio zadovoljan njome*, da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: *''Prokleo je Allāh plačkaša i pljačkašicu grobova.''*

41. Ko uperi oružje u svoga brata

U Muslimovom *''Sahīhu''* se prenosi od Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Ko uperi prema svom bratu predmet od željeza – zaista ga meleci proklinju sve dok ne ostavi taj predmet, pa čak i ako mu je to brat po ocu i majci.''*** [145]

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Neka niko od vas ne okreće oružje prema svome bratu, jer, zaista, niko od vas ne zna da šejtān može zategnuti njegovu ruku i da tako zasluži pad u vatrenu provaliju.''*** [146]

42.-43. Davalac mita i onaj koji ga prima

Imām Ahmed, et-Tirmidhī i drugi prenose da je 'Abdullāh ibn 'Umer, *radijallāhu 'anhumā*, rekao: *''Prokleo je Allāhov Poslanik davaoca mita i onog ko ga prima.''* [147]

44. Onaj ko oponaša životinju

Imām en-Nesā'ī u svome *''Sunenu''* bilježi da je Ibn 'Umer, *radijallāhu 'anhumā*, rekao: *''Čuo sam Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, kako kaže:* ***''Prokleo je Allāh onog ko se izjednačuje s životinjama''****.''* [148]

45. Onaj ko uzima za metu nešto što ima dušu

Od Ibn 'Umera, *radijallāhu 'anhumā*, se prenosi da je rekao: *''Zaista je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, prokleo onog ko uzme nešto što ima dušu za metu.''* [149]

46.-47. Žigosanje ili udaranje životinje po licu

Od Džābira ibn 'Abdullāha, *radijallāhu 'anhu*, se prenosi da je pored Vjerovjesnika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, prošao magarac koji je na licu bio žigosan, pa je rekao: ***''Allāh je prokleo onog ko je žigosao ovog magarca.''*** [150]

Također je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Zar niste obavješteni da sam prokleo onog ko žigoše životinju na licu ili je udari u lice?''***

48.-59. Vino

[144] *hadīth* bilježi imām Ahmed, *''Sahīhul-Džāmi''*, 5090.
[145] *''Šerh Sahīh Muslim''* od Newewija, 408/16.
[146] *hadīth* prenosi Muslim, Newewijev komentar, 408/16.
[147] *hadīth* je sahīh, bilježi ga et-Tirmidhī u ''Sunenu'', 1074.
[148] *''Sahīh Sunen en-Nesā'ī''*, 4/39.
[149] *''Mukhtesar Sahīh Muslim''*, 1248.
[150] *hadīth* bilježi Muslim, Newewijev komentar, 342/13.

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Allāh je prokleo vino i onog ko ga pije i onog ko ga toči, i onog ko ga prodaje, i onog ko ga kupuje, i onog ko ga spravlja*** *(cijedi iz grožđa)* ***i onog kome se spravlja i onog ko ga nosi, i onog kome se nosi, i onog ko dobija zaradu od tog vina.''*** [151]

60. Izigravanje Allāhovog zakona

Prenosi *imām* el-Buhārī u svom *''Sahīhu''* od Ibn 'Abbāsa, *radijallāhu 'anhumā*, da je rekao: *''Čuo sam 'Umera, radijallāhu 'anhu, kako kaže: ''Ubio Allāh tog i tog! Zar ne zna da je Vjerovjesnik, sallallāhu 'alejhi we sellem, rekao:* ***''Prokleo je Allāh židove - zabranjen im je loj, a oni ga rastapaju i prodaju!''*** *'' ''* [152]

El-Hāfidh Ibn Hadžer u *''Fethul-Bāriju''* kaže: *''Njegov govor (Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem) dženehula – znači da su rastapali loj... A kada je nešto zabranjeno, zabranjena je i zarada od toga...''*

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Zaista, kada Allāh narodu zabrani jedenje nečega, On im zabrani i dobijanje zarade od toga.''*** [153]

Načini izigravanja Allāhovog zakona u ovom i drugim vremenima su mnogobrojni. Neki od njih su: prodaja uzorka i nazivanjem mnogih zabranjenih stvari drugačijim imenima kako bi bile dopuštene, neka nas Allāh sačuva od toga. O ovome nas je obavijestio Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, pa je rekao: ***''Neće prestati dani i noći sve dok grupa iz mog ummeta ne bude pila vino nazivajući ga drugim imenom.''*** [154]

Pa ko pije vino nazivajući ga drugim imenom stiže ga prokletstvo zbog pijenja tog vina, prokletstvo izigravanja zakona i dozvoljavanja nečeg što je zabranjeno, neka nas Allāh sačuva toga.

Šteta koja se čini ovim izigravanjem zakona je ogromna, a jedna od njih je da podstiče ljude na činjenje zabranjenih stvari bez straha, bez bojazni i stida od Allāha, *subhānehu we te'ālā*, kao što pomaže dozvoljavanje ovih zabrana i njihovo širenje u društvu.

Allāh, *subhānehu we te'ālā*, kaže:

وَذَكِّرْ فَإِنَّ ٱلذِّكْرَىٰ تَنفَعُ ٱلْمُؤْمِنِينَ

''Opominji, zaista će opomena koristiti vjernicima.'' [155]

Muhammed ibn el-Husejn je rekao: *''U karakteristike vjernika ne spada da on bježi od Allāhovih propisa varkama koje će ga dovesti do negiranja istine.''* [156]

61. Ovaj svijet i njegovi ukrasi, osim spominjanja Allāha i onog ko se sprijatelji s njim

[151] *hadīth* bilježe Ebū Dāwūd i Hākim u *''Sahīhul-Džāmi''*, 5091.
[152] *''Fethul-Bārī''*, 496/6.
[153] *hadīth* bilježe Ahmed, Ebū Dāwūd, *''Sahīhul-Džāmi''*, 5107.
[154] *''Sahīh Sunen Ibn Mādže''*, 2734.
[155] *sūra* edh-Dhārijāt, 55. *ājet*
[156] *''Fethul-Bārī''*, 329/12.

Od Ebū Hurejre od Ibn Mes'ūda, *radijallāhu 'anhumā*, od Vjerovjesnika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Ovaj svijet je proklet, prokleto je i sve što je na njemu, osim spominjanja Allāha i onog ko se sprijatelji s njim, te 'ālima (učenjaka) i onog koji uči.''*** [157]

Pod *dunjālukom* (ovim svijetom) se misli na sve što čovjeka zaokuplja i odvraća od robovanja Allāhu, *subhānehu we te'ālā*, i tako ga udaljava od Njega. Pod Njegovim prokletstvom se podrazumijeva udaljavanje od Njegovog pogleda.[158]

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Onome čija briga bude āhiret*** *(drugi svijet)****, Allāh će učiniti da njegovo bogatstvo bude u njegovom srcu, skupiće njegovu skupinu, a ovaj svijet će mu doći prisilno. Onome kome briga bude dunjāluk*** *(ovaj svijet)****, Allāh će učiniti siromaštvo među njegovim očima, a od ovog svijeta mu neće doći ništa, osim onog što mu je određeno.''*** [159]

Oni kojima je Allāh zabranio *džennet* ili im je nagovijestio Vatru

62. Ukidanje nekog prava muslimanu

Imām Muslim u svom *''Sahīhu''* bilježi od Ebū Emāme, *radijallāhu 'anhu*, da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Ko svojom desnicom ukine neko pravo muslimana, Allāh mu je Vatru učinio obaveznom, a zabranio mu džennet.''*** *Neki čovjek ga upita: ''Zar i ako bude nešto neznatno, o Allāhov Poslaniče?'' Rekao je:* ***''Da.''*** [160]

63. Namjerno ubistvo vjernika

Rekao je Uzvišeni Allāh:

وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ خَـٰلِدًا فِيهَا وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمًا

''Onome ko namjerno ubije vjernika – kazna će biti *džehennem* u kome će vječno ostati, Allāh će na njega gnjev Svoj spustiti i prokleće ga i patnju mu veliku pripremiti.'' [161]

64. Onaj od čijeg jezika njegov komšija nije miran

Od Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, prenosi se da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: *''Neće ući u džennet onaj od čijeg jezika nije miran njegov komšija.''* [162]

65. Žena koja od svog muža traži razvod bez velikog razloga

Saban *radijAllāhu 'anhu*, je rekao: "Rekao je Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: *"Onoj ženi koja od svog muža traži razvod bez nevolje zabranjen je miris Dženneta."* [163]

66. Onaj ko prekida rodbinske veze

[157] *hadīth* bilježe Ibn Mādže i drugi, *''Sahīhul-Džāmi''*, 3414.
[158] Kao što stoji u *''Sahīhut-Tergīb''*, broj 71.
[159] *hadīth* prenosi et-Tirmidhī, *''Sahīhul-Džāmi''*, 6510.
[160] Muslim, Newewijev komentar, 519/2
[161] *sūra* en-Nisā', 93 *ājet*
[162] *hadīth* bilježi Muslim, Newewijev komentar, 277/2.
[163] *hadīth* prenose petorica (od autora šest najpouzdanijih zbirki *hadīthā*), osim Nesā'ija

Imām Muslim u svome *''Sahīhu''*, u *''Knjizi dobročinstva, srodstva i lijepog ponašanja''* bilježi da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Neće ući u džennet onaj ko prekida rodbinske veze.''*** [164]

U Muslimovom *''Sahīhu''* također nalazimo zabilježeno od Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, da je neki čovjek rekao: *''O Allāhov Poslaniče, zaista ja imam rodbinu s kojom održavam rodbinske veze, a oni ih prekidaju; ja im dobro činim, a oni meni čine zlo; ja sanjarim o njima, a oni me vrijeđaju.''* Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Ako je tako kako kažeš, onda im ti puniš usta vrelim pijeskom i Allāh ti neće prestati biti pomagač nad njima sve dok ustraju na tome.''*** [165]

67. Klevetnik

Imām Muslim u svom *''Sahīhu''* od Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, bilježi da je rekao: *''Čuo sam Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, da je rekao:* ***''U džennet neće ući klevetnik''****.''*

U istoj knjizi nalazimo od Hamama ibnul-Håritha da je rekao: *''Sjedili smo sa Hudhejfom u džamiji, pa je došao jedan čovjek i sjeo kod nas, a neko je Hudhejfi rekao da taj čovjek prenosi priče sultānu. Zatim je Hudhejfe, sa namjerom da ovaj čovjek čuje, rekao: ''Čuo sam Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, kako kaže:* ***''U džennet neće ući onaj ko kleveće''****.'' ''* [166]

Imām en-Newewī je u objašnjenju ovog *hadītha* rekao: *'' ''Katat'' (riječ koja je upotrijebljena u ovom hadīthu za klevetnika) je ''nemām'' (riječ upotrijebljena u prvom hadīth; obe riječi su istog značenja – klevetnik), a klevetanje je prenošenje govora ljudi od jednih do drugih radi činjenja smutnje i nereda među njima.''*

68. Oholnik

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''U džennet neće ući onaj u čijem srcu se nalazi oholost veličine zrna.''*** [167]

69.-71. Onaj koji prigovara za učinjeno dobro, ko je neposlušan roditeljima i alkoholičar

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''U Džennet neće ući onaj koji prigovara za učinjeno dobro, niti onaj ko je neposlušan roditeljima, niti alkoholičar.''*** [168]

72. Lažov i razvratnik

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Zaista laž vodi ka razvratu, a razvrat vodi ka vatri.''*** [169]

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: *''Teško onome ko priča priču i laže da bi zasmijao narod; teško njemu i teško njemu.''* [170]

[164] *''Šerh Sahīh Muslim''* od Newewija, 349/16.
[165] Newewi 350/16.
[166] *''Šerh Sahīh Muslim''* od Nevevija 473-472/2.
[167] *hadīth* bilježi Muslim, Newewī, 452/2.
[168] *''Sahīhul-Džāmi''*, 7676.
[169] *hadīth* bilježi el-Buhārī, *''Fethul-Bārī''*, 507/10.
[170] *''Sahīh Sunenut-Tirmidhī''*, 1885.

73. Samoubica

Prenosi *imām* el-Buhārī u svom *''Sahīhu''* od Džunduba ibn 'Abdullāha, *radijallāhu 'anhu*: *''Među onima koji su bili prije vas bio je jedan čovjek koji je imao ranu, pa se uznemirio, uzeo nož i njime probio ruku. Krv se nije zaustavila sve dok nije umro, a Allāh je rekao:* **''Moj rob Mi je požurio sam od sebe, zato Sam mu zabranio *džennet*.''** *''* [171]

Uzvišeni Allāh kaže:

وَلَا تَقْتُلُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ عُدْوَٰنًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا

''I ne ubijajte sami sebe! Allāh je doista, prema vama milostiv. Onoga ko to nepravično i nasilno uradi – Mi ćemo u vatru ubaciti; to je Allāhu lahko.'' [172]

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Ko sam sebe ubije željeznim predmetom, njegov željezni predmet će biti u njegovoj ruci i udaraće njime po svom stomaku u džehennemskoj vatri u kojoj će zauvijek ostati. Onaj ko popije otrov i tako ubije sam sebe, srkaće otrov u džehennemskoj vatri u kojoj će zauvijek ostati. Onaj koji se baci sa brda i tako sam sebe ubije, padaće u džehennemsku vatru i ostati u njoj vječno.''*** [173]

74. Varalice prema svojim podanicima

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Nema roba kojem, ako ga Allāh odredi za čuvanje podanika i on umre, a prema njima bude varalica, nije zabranjen džennet.''*** [174]

75. Tijelo koje odraste od *harāma*

Prenosi Ebū Ne'im u *''El-Hilje''* i drugi od Ebū Bekra, *radijallāhu 'anhu*, da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Svako tijelo odraslo od harāma*** *(nedozvoljenog)* ***je vatri najpreče.''*** [175]

76.-77. Onaj ko je ohol i okrutan

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: *''U džennet neće ući onaj ko je ohol, niti onaj ko je okrutan.''* [176]

78. Ovo se tiče žena

Prenosi *imām* Ahmed u svome *''Musnedu''* [177] svojim tekstom i Ebū Ja'lā od 'Amr ibn el-Āsa, *radijallāhu 'anhu*, da je rekao: *''Dok smo bili sa Allāhovim Poslanikom, sallallāhu 'alejhi*

---

[171] *''Fethul-Bārī''*, 496/6.
[172] *sūra* en-Nisā', 29. i 30. *ājet*
[173] *hadīth* bilježi Muslim, Newewī, 478/2.
[174] *hadīth* bilježi Muslim, *''Šerh Sahīh Muslim''* od Newewija, 525/2.
[175] *''Sahīhul-Džāmi''*, 45/9. Pod nedozvoljenim se podrazumjeva sve što je zabranjeno od hrane i pića, pa do imetka stečenog na nezakonit način (prim. prev.)
[176] *''Sahīhul-Džāmi''*, 4519.
[177] 197/4.

we sellem, među narodom rekao je: ***''Pogledajte. Da li vidite nešto?''*** *Rekli smo: ''Vidimo čavku kojoj su kljun i noge crvene boje.'' Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je rekao:* ***''Od žena će u džennet ući samo ona koja bude kao ova čavka među čavkama''****.''* [178]

79. Onaj ko kaže o vjerniku ono što nije istina

Allāh, *subhānehu we te'ālā*, kaže:

وَٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ بِغَيْرِ مَا ٱكْتَسَبُوا۟ فَقَدِ ٱحْتَمَلُوا۟ بُهْتَٰنًا وَإِثْمًا مُّبِينًا

"A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovare na sebe klevetu i pravi grijeh." [179]

80.-81. Oni koji udaraju ljude bičevima i žene koje su obučene, a gole

Prenosi *imām* Muslim u svom *''Sahīhu''* od Ebū Hurejre *radijallāhu 'anhu*, da je rekao: *''Rekao je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem:* ***''Dvije su vrste ljudi stanovnika vatre koje ja nisam vidio. Jedna vrsta je skupina koja će nositi bičeve u obliku kravljih repova i njima udarati ljude i*** *(druga vrsta su)* ***gole žene koje će se natjecati u slavi, iskrivljene, nagete, a njihove glave su kao krive grbe devā; neće ući u džennet, niti će osjetiti njegov miris, iako se njegov miris osjeća do te i te udaljenosti''****.''* [180]

[178] *''Es-Silsiletus-Sahīha''*, 1850. Ovim se želi reći, po mom mišljenju, a Allāh najbolje zna, da žena koja će ući u džennet treba da bude izvrsna i rijetka, te da se prepoznaje među ženama kao što se ova čavka crvenih nogu i kljuna prepoznaje među čavkama (prim. prev.)
[179] *sūra* el-Ahzāb, 58. *ājet*
[180] *''Sahīh Muslim''*, 1388.

8 DOBROČINSTVO PREMA RODITELJIMA

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنًاۚ إِمَّا يَبۡلُغَنَّ عِندَكَ ٱلۡكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوۡ
كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَآ أُفّٖ وَلَا تَنۡهَرۡهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوۡلٗا كَرِيمٗا ﴿٢٣﴾ وَٱخۡفِضۡ لَهُمَا جَنَاحَ
ٱلذُّلِّ مِنَ ٱلرَّحۡمَةِ وَقُل رَّبِّ ٱرۡحَمۡهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرٗا

''Gospodar tvoj zapovijeda da samo Njemu robujete i da roditeljima dobročinstvo činite. Kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: ''Uf!'' i ne podvikni na njih i obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci: ''Gospodaru moj, smiluj im se; oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali!'' '' [181]

O dobročinstvu spram roditelja govore brojni *hadīthi* Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, ali ovaj kao da ih sve sažima: ***''Allāhovo zadovoljstvo je u zadovoljstvu roditelja, a Allāhova srdžba je u srdžbi roditelja.''***

Ebū Umāme, *radijallāhu 'anhu*, pripovijeda da jedan čovjek došao Allāhovom Poslaniku, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i upitao ga: ***''Kakva je obaveza čovjeka prema roditeljima?'', na što mu je on odgovorio: ''Oni su ti i džennet i džehennem.''***

U predaji koju bilježi Ibn Hibbān stoji da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Za svaki učinjeni grijeh ima nade da ga Allāh odgodi za āhiret, ako hoće, ali za neposlušnost prema roditeljima On požuri*** *(tj. sa kaznom)* ***još na ovom svijetu.''***

Da za neposlušnost spram naših roditelja ne bismo ispaštali još na ovom svijetu, treba da imamo lijep odnos prema njima. Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je rekao: ***''Činite dobročinstvo roditeljima, pa će i vaša djeca biti kreposna prema vama.''***

Hāfidh Ebū Bekr el-Bezzār bilježi *hadīth* koji prenosi Burejde, a on od svoga oca, da je neki čovjek nosio svoju majku na leđima i *tawwafio* sa njom oko Ka'be, nakon čega je došao Allāhovom Poslaniku, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i upitao ga: *''Jesam li se odužio prema njoj, Allāhov Poslaniče?'' Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, mu odgovori:* ***''Ne, ni za jedan njen uzdisaj.''***

Kada je riječ o našoj pažnji prema roditeljima, nužno je istaknuti da islamsko učenje daje blagu prednost majci nad ocem. To je sasvim i razumljivo kada se ima na umu da majka podnosi veći teret i žrtvu od oca, a i njene emocije snažnije su od očevih. O tome nam Uzvišeni kazuje u Svojoj Knjizi:

[181] *sūra* el-Isrā', 23-24. *ājet*

وَوَصَّيۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيۡهِ حَمَلَتۡهُ أُمُّهُۥ وَهۡنًا عَلَىٰ وَهۡنٍ وَفِصَٰلُهُۥ فِي عَامَيۡنِ أَنِ ٱشۡكُرۡ لِي وَلِوَٰلِدَيۡكَ إِلَيَّ ٱلۡمَصِيرُ

''Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi, i doji ga u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim. Meni ćete se svi vratiti.'' [182]

[182] *sūra* Luqmān, 14. *ājet*

8.1 PONAŠANJE PREMA NAŠIM RODITELJIMA

Tvoji roditelji se brinu i paze na tebe. Oni ti kupuju odjeću, hranu, igračke,... Tvoji roditelji ti pomažu da odrasteš. Oni se također brinu za tvoju udobnost i sreću. Roditeljska sreća je velika kada vide svoju djecu nasmijanu, urednu i veselu. Zato moraju i djeca isto tako da paze i poštuju svoje roditelje; da ih slušaju, da im ne odgovaraju ružnim riječima, da uvijek budu ljubazni prema njima. U Qur'anu stoji:

وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَـٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حُسْنًا ۖ وَإِن جَـٰهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَآ ۚ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

''Mi smo svakog čovjeka zadužili da bude dobar prema roditeljima svojim.'' [183]

Uzvišeni Allāh naređuje Svojim robovima da čine dobročinstvo roditeljima. Roditelji su uzrok postojanja čovjeka i on je dužan da im čini dobročinstvo zauzvrat dobročinstvu koje su oni njemu činili. Otac ga je izdržavao, a mati ga brižno pazila.

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: **''*Od velikih grijeha je da čovjek psuje svoje roditelje. Psuje čovjeka nekom čovjeku, pa ovaj psuje njegovog, ili majku, pa ovaj psuje njemu*.''** [184]

Od Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, se prenosi da je rekao: *''Čuo sam Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, kako kaže:* ***''Neka ga je sram, neka ga je sram i neka ga je sram*!''** Neko reče: *''Koga, o Allāhov Poslaniče?''* On reče: ***''Onoga čiji su roditelji, ili jedan od njih dvoje, dočekali starost, a da on nije ušao u Džennet!''*** *''* [185]

Zato budi uvijek dobar i pažljiv prema svojim roditeljima. Ne smiješ ih psovati, vrijeđati ih, niti se na njih derati. Uvijek im moraš pomagati i paziti da im činiš dobro.

[183] *sūra* el-'Ankebūt, 8. *ājet*
[184] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[185] *hadīth* bilježi Muslim.

9 ODNOS PREMA MUSLIMANU I DUŽNOSTI PREMA NJEMU

1. Kada se sa njim sretne, prije nego bilo šta drugo progovori, muslimana pozdraviti riječima: *''Es-Selāmu 'alejkum we rahmetullāh!''* (*''Neka je na vas mir i Allāhova milost!''*) i sa njim se rukovati. Njegov brat će mu odgovoriti riječima: *''We 'alejkumus-Selāmu we rahmetullāhi we berakātuhu!''* (*''Neka je i na vas mir, Allāhova milost i bereket!''*), jer Uzvišeni Allāh kaže:

وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا۟ بِأَحْسَنَ مِنْهَآ أَوْ رُدُّوهَآ

''Kada pozdravom pozdravljeni budete, ljepšim od njega otpozdravite ili ga odvratite istim!'' [186]

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem* je rekao: ***''Nema dvojice muslimana koji se, kada se sretnu, pozdrave i rukuju, a da im, i prije nego što se rastanu, neće biti oprošteno.''*** [187]

Također je rekao: ***''Ko počne sa govorom prije nego selāmom, nemojte mu ništa odgovarati dok ne nazove selām.''*** [188]

2. Kada musliman kihne, ukoliko je rekao: *''Elhamdulillāh!''* (*''Hvala Allāhu!''*), obaveza je reći mu: *''Jerhamukellāh!''* (*''Allāh ti se smilovao!''*), a ovaj koji je kihnuo će odgovoriti: *''Jagfirullāhu lī we lek!''* (*''Neka Allāh oprosti i meni i tebi!''*) ili: *''Jehdīkumullāhu we juslihu bālekum!''* (*''Allāh vas uputio i popravio vaše stanje!''*), pridržavajući se riječi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: **''Kada neko od vas kihne, neka mu njegov brat kaže *''Jerhamukellāh!''*, a kada mu ovaj kaže *''Jerhamukellāh''* – neka mu on kaže: *''Jehdīkumullāhu we juslihu bālekum!'' ''*** [189]

Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, pripovijeda da bi Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kada bi kihnuo, stavio na usta ruku ili kraj odjeće i tako prigušio svoj glas. [190]

3. Kada se razboli, obići ga i zamoliti Allāha za njegovo ozdravljenje, pridržavajući se riječi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Musliman je prema muslimanu dužan pet stvari: odgovoriti na selām, obići bolesnika, otići na dženāzu, odazvati mu se na poziv i odgovoriti mu kada kihne.''*** [191]

El-Berā' ibn Āzib, *radijallāhu 'anhu*, je rekao: *''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, nam je naredio: da obilazimo bolesnika, da odlazimo na dženāzu, da odgovorimo onome koji kihne, da povjerujemo onome ko se zakune, da pomognemo onome kome je učinjen dhulm (nepravda), da se odazovemo na poziv i da širimo selām.''* [192]

[186] *sūra* en-Nisā', 86. *ājet*
[187] *hadīth* bilježe Ebū Dāwūd, Ibn Mādže i et-Tirmidhī
[188] *hadīth* bilježe et-Taberānī i Ebū Se'īd
[189] *hadīth* bilježi el-Buhārī
[190] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[191] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[192] *hadīth* bilježi imām el-Buhārī

Drugom prilikom, Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Bolesnog obiđite, gladnog nahranite i zarobljenika oslobodite!''*** [193]

Od 'Ā'iše, *radijallāhu 'anhā*, se pripovijeda da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, imao običaj obići svoje ukućane, potrati ih svojom desnom rukom i reći: ***''Allāhu, Gospodaru ljudi, odstrani nevolju i potpuno iscijeli bolest, jer Ti si Iscjeljitelj i jer, mimo Tvoga lijeka, nema drugog lijeka!''*** [194]

4. Kada umre, otići na njegovu *dženāzu*, postupajući po riječima Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Musliman je prema muslimanu dužan pet stvari: odgovoriti na selām, obići bolesnika, otići na dženāzu, odazvati mu se na poziv i odgovoriti mu kada kihne.''*** [195]

5. Ako nema opravdane bojazni, povjerovati u njegovu zakletvu kada mu se za nešto zakune i ispuniti mu ono za što se zakleo, kako ne bi došao u situaciju da prekrši zakletvu, postupajući po *hadīthu* koji prenosi el-Berā' ibn Āzib: *''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, nam je naredio: da obilazimo bolesnika, da odlazimo na dženāzu, da odgovorimo onome koji kihne, da povjerujemo onome ko se zakune, da pomognemo onome kome je učinjen dhulm (nepravda), da se odazovemo na poziv i da širimo selām.''*

6. Posavjetovati ga u slučaju da, po bilo kom pitanju, od njega zatraži savjet, tj. objasniti mu kako bi, u konkretnom slučaju, bilo najbolje i najispravnije postupiti, rukovodeći se riječima Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Kada neko od vas svoga brata upita za savjet, neka mu ga dā!''*** [196]

Drugom prilikom, Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Vjera je savjet*** *(preporučivanje)****''.*** *Upitan o tome, odgovorio je:* ***''Naklonjenosti prema Allāhu, Njegovoj Knjizi, Njegovom Poslaniku, vođama muslimana i prema muslimanima, uopće.''*** [197]

7. Željeti mu ono što sam sebi želi, a ne željeti da mu se desi ono što ne bi želio da se njemu desi, postupajući tako po riječima Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Niko od vas neće*** *(u potpunosti i kako treba)* ***vjerovati, dok svome bratu ne bude želio ono što želi sam sebi, i prezirao njemu ono što sam sebi ne bi želio da mu se desi.''*** [198]

''Vjernici su u svojoj uzajamnoj ljubavi, samilosti i saosjećanju kao jedno tijelo. Kada jedan njegov organ zahvati bolest, cijelo tijelo obuzme nesanica i groznica.'' [199]

''Vjernici su među sobom kao građevina u kojoj su svi dijelovi čvrsto povezani.'' [200]

8. Pomoći mu i ne ostavljati ga na cjedilu u slučaju bilo kakve potrebe i pomaganja, pridržavajući se riječi Allāhovog Poslanikovih, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Pomozi svome bratu, bilo da on čini nepravdu ili da je njemu učinjena nepravda!''*** Upitan kako će mu se

[193] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[194] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[195] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[196] *hadīth* bilježi el-Buhārī.
[197] *hadīth* bilježi Muslim
[198] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[199] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[200] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim

pomoći ako čini nepravdu, Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je odgovorio: ***''Tako što ćeš ga uhvatiti za ruku'',*** tj. spriječiti da više ne čini nepravdu, jer je i to svojevrstan vid pomoći. [201]

''Nema toga čovjeka muslimana koji priskoči u pomoć svome bratu muslimanu u slučaju kada mu je povrijeđena čast i ugrožena neka od svetinja, a da mu Allāh neće pomoći kada mu bude najdraže. I nema toga čovjeka koji na cjedilu ostavi muslimana u situaciji gdje mu je povrijeđena neka od svetinja, a da ga Allāh neće ostaviti na cjedilu kada mu Njegova pomoć bude najpotrebnija.'' [202]

''Ko svome bratu odbrani čast, njemu će Allāh, na Sudnjem danu, odbraniti lice od vatre.''

9. Ne nanositi mu zlo i ne činiti mu ništa što mu nije drago, jer je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Muslimanu je sve što*** *(njegov brat)* ***musliman ima sveto*** *(nepovredivo)****: njegova krv, njegov imetak i njegova čast.''*** [203]

''Muslimanu nije dozvoljeno uplašiti muslimana.'' [204]

''Muslimanu nije dozvoljeno pogledati svoga brata pogledom koji ga uznemirava.'' [205]

''Allāh ne voli da se vjernici uznemiravaju.'' [206]

''Musliman je onaj od čijeg su jezika i ruku mirni *(drugi)* ***muslimani.''*** [207]

10. Biti prema njemu skroman, ne oholiti se i ne dizati ga sa njegovog mjesta da bi na njega sjeo, jer Uzvišeni veli:

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي ٱلْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

''Iz oholosti, ne okreći od ljudi lice i ne idi zemljom nadmeno, jer Allāh ne voli ni gordog ni hvalisavog!'' [208]

U tom smislu, Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Uzvišeni Allāh mi je objavio da budete skromni, kako se niko ni nad kim ne bi uznosio.''*** [209]

''Niko se prema Allāhu nije ponizno ponio, a da ga Uzvišeni Allāh nije uzdigao.''

Najodabraniji poslanik, Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je prema svakom muslimanu bio skroman i susretljiv, toliko da se nije ustručavao poći udovici i siromahu i pomoći im ono što je trebalo. U dovi je imao običaj zamoliti: ***''Allāhu, poživi me kao siromaha, podari mi smrt kao siromahu i proživi me u društvu siromaha!''*** [210]

---

[201] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[202] *hadīth* bilježi Ahmed.
[203] *hadīth* bilježi Muslim.
[204] *hadīth* je sahīh i bilježe ga Ahmed i Ebū Dāwūd.
[205] *hadīth* bilježi Ahmed
[206] *hadīth* bilježi Ahmed
[207] *hadīth* bilježe Ahmed, et-Tirmidhī i Hākim, koji ga je ocijenio sahīhom.
[208] *sūra* Luqmān, 18. *ājet*
[209] *hadīth* je sahīh i bilježe ga Ebū Dā¸wūd i Ibn Mādže
[210] *hadīth* bilježe Ibn Mādže i Hākim

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je imao običaj reći: ***''Nemojte da neko od vas drugog čovjeka podigne i sjedne na njegovo mjesto, nego se razmaknite i napravite mu mjesto!''*** [211]

11. Ne izbjegavati ga više od tri dana, jer je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Muslimanu nije dozvoljeno izbjegavati svoga brata više od tri dana i susretati se, okrećući glavu jedan od drugog. Bolji od njih dvojice je onaj ko prvi nazove selām.''*** [212]

''I ne okrećite leđa jedni drugima, nego – kao Allāhovi robovi – budite braća!'' [213]

Ovdje se pod okretanjem leđa jednih drugima misli na izbjegavanje.

12. Ne klevetati ga, ne omalovažavati ga, ne grditi ga, ne rugati mu se, ne dozivati ga pogrdnim nadimkom, niti praviti nered prenoseći drugima njegove riječi. U tom smislu, Uzvišeni veli:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱجۡتَنِبُواْ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعۡضَ ٱلظَّنِّ إِثۡمٞۖ وَلَا تَجَسَّسُواْ وَلَا يَغۡتَب
بَّعۡضُكُم بَعۡضًاۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمۡ أَن يَأۡكُلَ لَحۡمَ أَخِيهِ مَيۡتٗا فَكَرِهۡتُمُوهُ

''O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja; neka sumnjičenja su, zaista, grijeh. I ne uhodite jedni druge i ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso umrlog brata svoga, a vama je to odvratno?'' [214]

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا يَسۡخَرۡ قَوۡمٞ مِّن قَوۡمٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُونُواْ خَيۡرٗا مِّنۡهُمۡ وَلَا نِسَآءٞ مِّن نِّسَآءٍ عَسَىٰٓ
أَن يَكُنَّ خَيۡرٗا مِّنۡهُنَّۖ وَلَا تَلۡمِزُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَلَا تَنَابَزُواْ بِٱلۡأَلۡقَٰبِۖ بِئۡسَ ٱلِٱسۡمُ ٱلۡفُسُوقُ بَعۡدَ
ٱلۡإِيمَٰنِۚ وَمَن لَّمۡ يَتُبۡ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ

''O vjernici, neka se muškarci jedni drugima ne rugaju; možda su oni bolji od njih. A ni žene drugim ženama, možda su one bolje od njih. I ne kudite jedni druge i ne zovite jedni druge ružnim nadimcima! O, kako je ružno da se vjernici spominju podrugljivim nadimcima! A oni koji se ne pokaju – sami sebi čine nepravdu.'' [215]

Jednom prilikom je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, upitao prisutne: ***''Znate li šta je gībet** (ogovaranje)**?''***, pa su rekli: *''To najbolje znaju Allāh i Njegov Poslanik.''* Na to im je on rekao: ***''Spomenuti svoga brata po nečemu što mu nije drago.''*** Na to je neko

[211] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[212] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[213] *hadīth* bilježi Muslim
[214] *sūra* el-Hudžurāt, 12 *ājet*
[215] *sūra* el-Hudžurāt, 11 *ājet*

upitao: *''A šta ako je ono što o svome bratu kažem istina?'', pa mu je odgovorio:* ***''Ako je ono što o njemu kažeš istina – to je gībet, a ako nije – onda si ga potvorio.''*** [216]

U svom čuvenom govoru na Oprosnom *hadždžu*, Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je između ostalog rekao: ***''Vaša krv, vaši imeci i vaša čast su nepovredivi.''*** [217]

''Muslimanu je sve što *(njegov brat)* ***musliman ima sveto*** *(nepovredivo)****: njegova krv, njegov imetak i njegova čast.''*** [218]

Drugom prilikom je rekao: ***''Čovjeku ne treba veće zlo od toga da mrzi svog brata muslimana.''*** [219]

A rekao je i: ***"U džennet neće ući klevetnik!"***

13. Ne psovati ga i vrijeđati, bio on živ ili mrtav, jer je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Psovati muslimana je grijeh, a boriti se protiv njega je nevjerstvo.''*** [220]

''Čovjek čovjeka neće optužiti za razvrat i nevjerstvo a da se to, ukoliko ovaj nije takav, neće vratiti njemu.'' [221]

''Psovka dvojice koji se vrijeđaju je protiv njih samih, i to protiv onoga ko je prvi počeo, dok i ovaj drugi ne uzvrati.'' [222]

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Čovjeku je veliki grijeh psovati svoje roditelje.''*** Upitan: *''Zar čovjek, sam sebi, može psovati roditelje?''* odgovorio je: ***''Da, može, i to tako što čovjek drugom čovjeku opsuje oca, pa i ovaj opsuje njegovog, ili mu opsuje majku, pa i ovaj opsuje njegovu.''*** [223]

14. Ne zavidjeti mu, ne misliti o njemu loše, ne mrziti ga i ne uhoditi, jer je to Uzvišeni zabranio riječima:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱجْتَنِبُوا۟ كَثِيرًا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ ٱلظَّنِّ إِثْمٌ ۖ وَلَا تَجَسَّسُوا۟ وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا

''O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja; neka sumnjičenja su, zaista, grijeh. I ne uhodite jedni druge i ne ogovarajte jedni druge!'' [224]

لَّوْلَآ إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ ٱلْمُؤْمِنُونَ وَٱلْمُؤْمِنَـٰتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا

''Zašto, čim ste to čuli, nisu vjernici i vjernice jedni o drugima dobro pomislili?'' [225]

[216] *hadīth* bilježi Muslim
[217] *hadīth* bilježi Muslim
[218] *hadīth* bilježi Muslim
[219] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[220] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[221] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[222] *hadīth* bilježi el-Buhārī
[223] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[224] *sūra* el-Hudžurāt, 12. *ājet*

U tom smislu je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Nemojte jedni drugima zavidjeti, nemojte se jedni s drugima nadmetati, nemojte jedni druge mrziti, nemojte jedni drugima leđa okretati i nemojte se u kupoprodaji utrkivati, nego – kao Allāhovi robovi – budite braća!''*** [226]

''Čuvajte se sumnjičenja, jer je sumnjičenje najlažniji govor.'' [227]

15. Ne varati ga i ne obmanjivati, jer Uzvišeni veli:

وَٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ بِغَيْرِ مَا ٱكْتَسَبُوا۟ فَقَدِ ٱحْتَمَلُوا۟ بُهْتَٰنًا وَإِثْمًا مُّبِينًا

''A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovare na sebe klevetu i pravi grijeh.'' [228]

وَمَن يَكْسِبْ خَطِيٓـَٔةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِۦ بَرِيٓـًٔا فَقَدِ ٱحْتَمَلَ بُهْتَٰنًا وَإِثْمًا مُّبِينًا

“A onaj koji kakav prijestup ili grijeh počini pa time nedužna čovjeka potvori - natovario je na sebe i klevetu i grijeh očiti.”[229]

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao:

''Onaj ko na nas potegne oružje i ko nas prevari – nije od nas *(nije naš).* ***''*** [230]

''Onome kome daš zakletvu na vjernost reci: ''Nema obmane!'' '', [231] tj. izdaje.

''Nema toga roba kome Allāh povjeri vlast nad podanicima, pa ih sve do svoje smrti bude iznevjeravao, a da mu Allāh neće zabraniti ulazak u džennet.'' [232]

''Onaj ko zavede tuđu ženu ili slugu, nije naš.'' [233]

16. Ne varati ga, ne obmanjivati ga, ne lagati mu i ne odugovlačiti sa vraćanjem duga njemu, jer Uzvišeni veli:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَوْفُوا۟ بِٱلْعُقُودِ

''O vjernici, ispunjavajte obaveze.'' [234]

[225] *sūra* en-Nūr, 12. *ājet*
[226] *hadīth* bilježi Muslim.
[227] *hadīth* bilježi el-Buhārī.
[228] *sūra* el-Ahzāb, 58. *ājet*
[229] *sūra* en-Nisā', 112. *ājet*
[230] *hadīth* bilježi Muslim.
[231] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[232] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[233] *hadīth* bilježi Ebū Dāwūd.
[234] *sūra* el-Mā'ide, 1. *ājet*

وَٱلْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَـٰهَدُوا۟

''I koji obavezu svoju, kada je preuzmu, ispunjavaju.'' [235]

وَأَوْفُوا۟ بِٱلْعَهْدِ ۖ إِنَّ ٱلْعَهْدَ كَانَ مَسْـُٔولًا

''I ispunjavajte obavezu, jer će se za obavezu, zaista, odgovarati!'' [236]

U tom smislu je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Kod koga se nadu četiri osobine pravi je licemjer, a kod koga se nađe neka od njih, on u sebi nosi osobinu licemjerstva sve dok se te osobine ne okane: kada mu se nešto povjeri – iznevjeri, kada govori – laže, kada obeća – prevari i kada se svađa – bestidno govori.''*** [237]

Uzvišeni Allāh veli:

''Sa trojicom ću se, na Sudnjem danu, Ja obračunati: sa čovjekom koji u Moje ime *(nešto)* ***dobije, pa prevari, sa čovjekom koji proda slobodnog čovjeka, pa od takve zarade nešto pojede i sa čovjekom koji unajmi najamnika pa mu uradi posao, a ne isplati mu nadnicu.''*** [238]

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Zatezanje bogataša sa isplatom je nepravda. Ukoliko neko od vas, radi isplate onoga što mu se duguje, bude upućen na nekog imućnog, neka mu ode.''*** [239]

17. Lijepo se i učtivo prema njemu odnositi, činiti mu dobro, ne nanositi mu uvrede, biti sa njim susretljiv, dočekivati ga vedra i vesela lica, prihvatiti njegovo dobročinstvo, oprostiti mu greške, ne opterećavati ga sa onim što ne može, ne tražiti od njega ono što nema, kao što je npr. tražiti znanje od neznalice ili od mucavca da bude rječit, jer Uzvišeni veli:

خُذِ ٱلْعَفْوَ وَأْمُرْ بِٱلْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْجَـٰهِلِينَ

''Ti sa svakim - lijepo! I traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni!''[240]

Jer je i Njegov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Ma gdje bio, boj se Allāha! Na nevaljalo djelo uzvrati lijepim, pa će ga ono izbrisati, a prema svijetu se lijepo odnosi!''*** [241]

18. Poštovati ga ako je star, a prema njemu biti samilostan ako je mlad i nejak, jer je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem* rekao: ***'''Nije naš*** *(Nije od nas)* ***onaj ko ne poštuje naše stare i ko nije samilostan prema našim mladima*** *(djeci).*** ''*** [242]

[235] *sūra* el-Beqare, 177. *ājet*
[236] *sūra* el-Isrā', 34. *ājet*
[237] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[238] *hadīth* bilježi el-Buhārī
[239] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[240] *sūra* el-E'rāf, 199. *ājet*
[241] *hadīth* bilježe Hākim i et-Tirmidhī
[242] *hadīth* bilježe Ebū Dāwūd i Hākim

''U veličanje Allāha spada i poštovanje prema starom muslimanu.'' [243]

O Allāhovom Poslaniku, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, se, između ostalog, pripovijeda da mu je doneseno novorođeno muško dijete da mu za blagoslov prouči dovu i nadjene ime, te da ga je uzeo u krilo i da mu se u krilu dijete pomokrilo. Također se pripovijeda da je jednom prilikom došao sa puta i zatekao dvojicu dječaka, pa ih je uzeo i digao na leđa, stavivši jednog sprijeda, a drugog pozadi. To je isto, iz samilosti prema djeci, naredio i svojim drugovima.

19. Postupati pravedno prema drugome onako kako bi želio da drugi prema njemu postupaju, jer je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao:

''Čovjekovo vjerovanje neće biti potpuno sve dok se kod sebe ne izgradi osjećaj za tri stvari: da dijeli i kada je siromašan, da drugome želi što i sam sebi i da širi selām.'' [244]

''Ko hoće da se spasi vatre i uđe u džennet, neka ga smrt zatekne da izgovara ''Lā ilāhe illAllāh, Muhammedun Resūlullāh'' i neka prema drugima bude predusretljiv onako kako bi želio da drugi prema njemu budu!'' [245]

20. Opraštati mu greške, pokrivati mu mahane i ne prisluškivati da čuje ono što od njega krije, jer Uzvišeni veli:

فَٱعۡفُ عَنۡهُمۡ وَٱصۡفَحۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ

''...ali im oprosti i ne kori ih! Allāh, uistinu, voli one koji čine dobro.'' [246]

فَمَنۡ عُفِيَ لَهُۥ مِنۡ أَخِيهِ شَيۡءٞ فَٱتِّبَاعُۢ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَأَدَآءٌ إِلَيۡهِ بِإِحۡسَٰنٖۗ

''A onaj kome rod ubijenog oprosti, neka on velikodušno postupi, a neka mu on dobročinstvom uzvrati!'' [247]

فَمَنۡ عَفَا وَأَصۡلَحَ فَأَجۡرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِۚ

''A onoga koji oprosti i izmiri se, Allāh će nagraditi.'' [248]

وَلۡيَعۡفُواْ وَلۡيَصۡفَحُوٓاْۗ أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغۡفِرَ ٱللَّهُ لَكُمۡۗ

''I neka im oproste i ne zamjere! Zar vama ne bi bilo drago da i vama Allāh oprosti?'' [249]

[243] *hadīth* bilježi Ebū Dāwūd
[244] *hadīth* bilježi el-Buhārī.
[245] *hadīth* bilježi el-Buhārī.
[246] *sūra* el-Mā'ide, 13. *ājet*
[247] *sūra* el-Beqare, 178. *ājet*
[248] *sūra* eš-Šūra, 40. *ājet*
[249] *sūra* en-Nūr, 22. *ājet*

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ أَن تَشِيعَ ٱلۡفَٰحِشَةُ فِى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِى ٱلدُّنۡيَا

وَٱلۡأَخِرَةِ تَعۡلَمُونَ

''One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine, čeka teška kazna i na ovom i na onom svijetu.'' [250]

A Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Čovjeku koji oprašta, Allāh još više povećava ugled.''*** [251]

''I da oprostiš onome ko ti je nepravdu učinio.''''

''Niko na ovome svijetu neće pokriti tuđu mahanu, a da na Sudnjem danu Allāh neće pokriti njegovu.''''[252]

''O skupe onih koji su povjerovali na jeziku, a īmān još nije ušao u njihova srca, nemojte klevetati muslimane i tražiti njihove mahane, jer ko traži mahane svoga brata muslimana, Allāh će razotkriti njegove mahane i na Sudnjem danu ga osramotiti, makar to bilo i u njegovoj kući.'' [253]

''Onome ko bude prisluškivao druge, ono što im nije drago da se čuje, Allāh će na Sudnjem danu uši zaliti olovom.''

21. Pomagati mu, ako mu zatreba njegova pomoć i za njega se zalagati ako je to u stanju, jer Uzvišeni veli:

وَتَعَاوَنُواْ عَلَى ٱلۡبِرِّ وَٱلتَّقۡوَىٰ

''I Jedni drugima pomažite u dobročinstvu i čestitosti!'' [254]

مَّن يَشۡفَعۡ شَفَٰعَةً حَسَنَةً يَكُن لَّهُۥ نَصِيبٌ مِّنۡهَا

''A i onaj ko se bude za dobro zalagao - biće i njemu udio u nagradi.'' [255]

U tom smislu je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao:

''''Ko vjerniku otkloni brigu na ovome svijetu, njemu će Allāh otkloniti brigu na Sudnjem danu. Ko na ovome svijetu pokrije mahanu muslimana, Allāh će pokriti njegovu i na ovome i na onome svijetu. Allāh pomaže čovjeku sve dok on pomaže svome bratu''. [256]

''Zauzimajte se za drugoga, pa ćete i vi biti nagrađeni''. [257]

[250] *sūra* en-Nūr, 19. *ājet*
[251] *hadīth* bilježi Muslim.
[252] *hadīth* bilježi Muslim.
[253] *hadīth* bilježi et-Tirmidhī.
[254] *sūra* el-Mā'ide, 2. *ājet*
[255] *sūra* en-Nisā', 85. *ājet*
[256] *hadīth* bilježi Muslim.

22. Pružiti mu utočište kada u ime Allāha zamoli za utočište, dati mu kada u ime Allāha nešto zatraži i nagraditi ga za učinjeno dobro ili ga blagosloviti u dovi, postupajući po riječima Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Ko u ime Allāha od vas zatraži utočište, pružite mu ga. Ko vas u ime Allāha nešto zamoli, podajte mu. Ko vas pozove, odazovite mu se, a ko vam učini kakvo dobro, nagradite ga. Ako ga ne budete imali čime nagraditi, blagoslovite ga u dovi, dok ne vidite da ste mu se odužili.''*** [258]

[257] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[258] *hadīth* bilježe Ahmed, Ebū Dāwūd, en-Nesā'ī i Hākim.

10 LIJEP ODNOS PREMA LJUDIMA

Uzvišeni Allāh je ljudima iz Svoje milosti spustio Objave i slao poslanike i vjerovjesnike, kako bi ljudi samo Njega obožavali i kako bi ljudima ukazao na Pravi put, put onih koji slijede čistu vjeru islām, a sa tog Puta može skrenuti samo propali nesrećnik. Oni koji slijede poslanike, među kojima je posljednji Allāhov Poslanik Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i koji se pokoravaju Allāhu i Njegovom Poslaniku, to su oni koje Allāh štiti i koji se nadaju Allāhovom oprostu na Sudnjem Danu i Njegovoj nagradi: *džennetu*. A oni koji se nepokorni Allāhu i Njegovom poslaniku, koji skreću sa Allāhovog Zakona (*šerī'ata*) i koji su za prijatelje uzeli prokletog *šejtāna* i njegove sljedbenike, to su oni koje je Allāh nazvao gubitnicima. Oni će zbog svojih djela biti kaženjeni najtežom kaznom; kaznom *džehennema*.

Uzvišeni Allāh je sve poslanike i vjerovjesnike poslao sa istom porukom, tj. sa istom vjerom, vjerom islām. Vjera islām je vjera monoteizma (*tewhīda*), vjera koji od insāna (čovjeka) traži da ne vjeruje u ono u šta *mušrici* (mnogobošci) vjeruju, a da vjeruje u Allāha, pored koga drugog Boga nema. Dakle, musliman se odriče *širka* i *mušrikā*, a ubjeđen je u Allāhovu Jednoću (*tewhīd*) i to pokazuje svojim djelima (*namāzom*, *dovom*, *zekātom*, *hadždžom* i drugim 'ibādetima). Osnova vjere islāma se nalazi u riječima *''Lā ilāhe illAllāh''*, što bi u prevodu na naš jezik glasilo: *''Nema nikoga ko zaslužuje da bude obožavan osim Allāha.''* U najvažnije djelove ovih riječi spada: ljubav i mržnja u ime Allāha, tj. ljubav i nakolonost prema dobru (na arapskom: *el-welā'*) i neprijateljstvo prema zlu (*el-berā'*). Uzvišeni Allāh je kroz *ājete* i *hadīthe* jasno odredio granice te ljubavi i mržnje, odnosno ljubavi prema islāmu i muslimanima i mržnje prema *širku* i *mušricima* (nevjernicima).

Na drugoj strani, u Qur'ānu i *hadīthima* Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, nalazimo veoma mnogo dokaza koji govore da musliman i muslimanka ne smiju činiti nepravdu ljudima, da se moraju lijepo ponašati prema drugima tj. pokazati lijep *ahlāq* (ponašanje). Evo nekih dokaza:

Kaže Uzvišeni:

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ ٱللَّهِ لِنتَ لَهُمْ ۖ وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ ٱلْقَلْبِ لَٱنفَضُّوا۟ مِنْ حَوْلِكَ ۖ

''Samo Allāhovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbjegli bi se iz tvoje blizine.'' [259]

Da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, bio osoran i grub prema onima koje je pozivao u Allāhovu vjeru, oni bi se razbježali od njega i napustili ga. Međutim, Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je bio vrlo lijepog *ahlāqa* i na najljepši način je prilazio ljudima. *Ashāb* (prijatelj Allāhovog Poslanika) 'Abdullah ibn 'Amr kaže: *''Ja nalazim svojstva Allāhovog Poslanika i u prethodnim knjigama (tj. prijašnjim Allāhovim Objavama): on nije osoran, niti grub, niti bučan po trgovima; on na zlo ne uzvraća zlim, nego oprašta i blago postupa!''*

Uzvišeni Allāh u drugom *ājetu* kaže:

[259] *sūra* Ālu 'Imrān, 159. *ājet*

إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُ بِٱلۡعَدۡلِ وَٱلۡإِحۡسَـٰنِ

''Allāh naređuje da se svačije pravo poštuje i da se dobro čini...'' [260]

Znači Allāh, *tebāreke we te'ālā*, traži od nas da poštujemo prava drugih ljudi i da činimo dobra djela, tj. da ne činimo nepravdu drugim ljudima.

U hadīthu 'Abdullāh ibn 'Amra, *radijallāhu 'anhu*, se kaže da je Allāhov Poslanik, *sallallahu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Najbolji od vas su oni sa najljepšim ponašanjem (ahlāqom).''*** [261]

U drugom *hadīthu* od Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, se prenosi da se neki beduin pomokrio u džamiji, pa su *ashābi* krenuli prema njemu da ga kazne za to. Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Ostavite ga i prospite vodu na mjesto gdje je mokrio, jer vi ste poslani da olakšavate a ne da otežavate.''*** [262]

Prenosi Ebū Dherr, *radijallāhu 'anhu*, da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''O Ebū Dherr, kada budeš kuhao čorbu, dospi malo više vode pa pošalji svojim komšijama!''*** [263]

Možda se pitamo kako da se ponašamo i kako da se odnosimo prema drugim ljudima. Islām od nas traži da volimo muslimane i da ih pomažemo, da budemo dobri prema njima, a da budemo što dalje od *mušrikā*, da mrzimo *širk* i *mušrike*, dok iz navedenih *ājetā* vidimo da se moramo lijepo ponašati prema ljudima i da je lijep *ahlāq* osobina najboljih muslimana. Iz *hadīthā* vidimo da se Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, lijepo odnosio prema komšijama i drugim ljudima koji nisu muslimani. On se lijepo ophodio sa ljudima, bio je blag i miran čak in onda kada su ga ljudi napadali.

Da bismo ovo najbolje shvatili, podijelićemo ljude u četiri kategorije da bismo, *inšā'Allāh*, što bolje objasnili kakav to odnos treba da imamo prema drugim ljudima.

1. Ljubav prema dobru, a najveće dobro je islām. Znači, moramo imati: ljubav prema islāmu i druge pozivati u obožavanje Allāha. Moramo osjećati ljubav prema muslimanima, moramo ih poštovati i imati prema njima lijep odnos. Ovo sve važi i za naše roditelje i rodbinu muslimane. Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Nijedan od vas neće vjerovati sve dok svome bratu ne bude želio ono što želi sam sebi.''*** Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je takođe rekao: ***''Allāh je na pomoći muslimanu dok je on na pomoći svome bratu muslimanu''.*** Musliman treba, dakle, da voli svoga brata muslimana (ma ko on bio crnac, bjelac, Arap, ne'Arap, itd...), da mu pomaže, da ga bodri kada mu je teško, da ga *zijareti* (posjeti, obiđe) kada je bolestan, da mu naziva selām, da ga pomaže u učenju Allāhove vjere, da mu bude uvijek pri ruci. Jer muslimani su kao jedno tijelo, kao jedna zgrada. Ko ostavi ljubav prema islāmu i muslimanima, ko ne želi da poziva u obožavanje samo Allāha, takav se dakle ne može nazvati muslimanom.

[260] *sūra* en-Nahl, 90. *ājet*
[261] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim.
[262] *hadīth* bilježi el-Buhārī.
[263] *hadīth* bilježi Muslim.

2. Mržnja prema zlu, a najveće zlo je Allāhu pripisivanje druga tj. *širk*, kao i *kufr* (nevjerstvo u Allāha). Znači, moramo mrziti *širk* i počinioce (velikog) *širka*, tj. *mušrike* i moramo mrziti *kufr* i *kafire* (nevjernike). Kaže Allāh, Uzvišeni:

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِيٓ إِبْرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ إِذْ قَالُواْ لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءَٰٓؤُاْ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ ٱلْعَدَٰوَةُ وَٱلْبَغْضَآءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُواْ بِٱللَّهِ وَحْدَهُۥٓ

''Divan (lijep) uzor za vas je Ibrahim i oni koji su uz njega bili kada su narodu svome rekli: ''Mi s vama nemamo ništa, a ni sa onima koje vi, umjesto Allāha obožavate, mi vas se odričemo, i neprijateljstvo i mržnja će između nas ostati sve dok ne budete u Allāha, Njega jedinog, vjerovali!'' '' [264]

Nevjernici i *mušrici* ne vole Allāha i Njegovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*. Oni bi voljeli da islāma i muslimana nestane. Pa zar može vjernik u Allāha osjećati ljubav prema onima koji loše govore o Allāhu, Koji ih je stvorio?! Naravno da ne može, ako je istinski vjernik. Allāh je vjernicima zabranio da se druže sa nevjernicima, zbog njihovog *širka* i *kufra*. Kaže Allāh, Uzvišeni:

لَّا يَتَّخِذِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ۖ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ ٱللَّهِ فِي شَيْءٍ

''Neka vjernici ne uzimaju za (prisne) **prijatelje nevjernike kad ima vjernika; a onoga ko to čini – Allāh neće štititi.''** [265]

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, u vjerodostojnom *hadīthu*: ***''Neka svako pazi s kim se druži, jer je čovjek na vjeri svoga prijatelja.''*** Osobina istinskog vjernika jeste da bude ponizan prema vjernicima i ponosit prema nevjernicima. Allāh, *tebāreke we te'ālā*, opisuje one koji vjeruju riječima:

أَذِلَّةٍ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ

''...prema vjernicima ponizne, a prema nevjernicima ponosite.'' [266]

Muslimani su prema nevjernicima ponositi, ponositi su zato što ih je Allāh počastio islāmom. A nevjernici treba da se osjećaju poniženi zbog svog *širka* i *kufra* kojeg čine. Musliman treba, dakle, da *mušricima* i *kafirima* pokaže svoju mržnju prema njima i njihovom *širku* i *kufru*, ali to opet zavisi od uslova u kojima čovjek živi. Ako živi tamo gdje *mušrici* i

[264] *sūra* el-Mumtehine, 4. *ājet*
[265] *sūra* Ālu 'Imrān, 28. *ājet*
[266] *sūra* el-Mā'ide, 54. *ājet*

nevjernici imaju vlast i snagu i ako se boji da mu oni mogu načiniti zlo, onda je takvoj osobi dovoljno da vjeruje da su oni *mušrici* i *kafiri*, da mrzi njihova djela i njih, ali im to, zbog straha, ne mora javno pokazivati. Tamo gdje muslimani imaju vlast i snagu, onda se ta mržnja prema *širku* i *mušricima* mora pokazati (ispoljiti).

3. Ljubav prema roditeljima *mušricima* i nevjernicima. Kao što smo vidjeli, musliman, da bi bio musliman, mora da se odrekne *kufra* i *širka*, kao i *mušrikā* i *kāfirā*, da im pokaže svoju mržnju i odricanje. Kako da se onda odnosimo prema našim roditeljima i bližnjima koji su *mušrici*? Odgovor je da musliman mora osjećati mržnju prema njihovom *širku* i nevjerstvu i njihovoj nepokornosti Uzvišenom Allāhu. Sa druge strane, mi osjećamo ljubav prema roditeljima, braći i sestrama, jer je to urođena ljubav. Islām traži od čovjeka da prema roditeljima, iako su *mušrici*, bude blag i da im čini dobročinstvo onoliko koliko može. Kaže Uzvišeni Allāh:

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنًاۚ إِمَّا يَبۡلُغَنَّ عِندَكَ ٱلۡكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوۡ
كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَآ أُفّٖ وَلَا تَنۡهَرۡهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوۡلٗا كَرِيمٗا

''Gospodar tvoj zapovijeda da samo Njega obožavate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kada jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: ''Uf!'' i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim.'' [267]

Znači, čak i roditeljima mušricima moramo činiti dobročinstvo, moramo lijepo i blago postupati prema njima, ali im se ne smijemo pokoravati u *širku* i *kufru*, jer musliman ne smije poslušati roditelje ako oni od njega traže da bude nepokoran Allāhu. Kaže Uzvišeni Allāh:

وَوَصَّيۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيۡهِ حُسۡنٗاۖ وَإِن جَٰهَدَاكَ لِتُشۡرِكَ بِي مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٞ فَلَا
تُطِعۡهُمَآۚ

''Mi smo svakog čovjeka zadužili da bude dobar prema roditeljima svojim. Ali, ako te oni budu nagovarali da Meni širk činiš (učiniš Mi ravnim nekoga) **o kome ti ništa ne znaš, onda ih ne slušaj.''** [268]

Spomenimo slučaj *ashāba* Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, po imenu Sa'd ibn Ebī Weqqās, *radijallāhu 'anhu*. Kada se Sa'd odrekao *širka* i *mušrikā*, te prihvatio vjeru islām, njegova majka-*mušrikinja*, koju je mnogo volio, je bila toliko žalosna, pa je obećala da neće ni jesti i piti dok se Sa'd ne vrati u staru vjeru i napusti islām. I pored velike ljubavi i brige za majkom, Sa'd nije htio da napusti islām. Sa'd je bio pravi vjernik koji, i pored velikog pritiska njegove drage majke, nije htio da ostavi islām. Svojoj majci je rekao: *''Majko, koliko god da te volim, ja više volim Allāha i Njegovog Poslanika... Tako mi Allāha, da imaš hiljadu duša, pa da ih ispustiš jednu po jednu, ja ni tad ne bih napustio svoju vjeru.''* Ovdje

[267] *sūra* el-'Isrā', 23. *ājet*
[268] *sūra* el-'Ankebūt, 8. *ājet*

vidimo kako Sa'd nije htio da posluša svoju majku kada ga je ona zvala da se vrati u vjeru *mušrikā*. Istovremeno, Sa'd se sa puno poštovanja i blagosti obraćao svojoj majci.

4. Naš svakodnevni odnos prema *mušricima* (*kāfirima*); komšijama i drugima. Gore smo već rekli da čovjek ne može biti musliman dok ne zamrzi *širk* i *kufr*, kao i *mušrike* i *kāfire*. Ta mržnja ostaje sve dok oni ne prihvate islām. Međutim, ta mržnja prema njima i njihovom ružnim djelima ne smije da nas ometa da se mirno i blago obraćamo svojim komšijama *mušricima*, kao i drugim *mušricima*. Jer mi želimo da i oni prihvate islām, mi želimo da i oni budu pokorni Allāhu. Isto tako, mi želimo da pokažemo kako je musliman dobra i poštena osoba. To ne možemo pokazati dok to ne budemo praktikovali. Drugi ljudi moraju da nas prepoznaju po našem lijepom ponašanju, našem *ahlāqu*. Svaka blaga riječ tvome komšiji *mušriku* i tvoj tanjir supe koji ćeš mu odnijeti je tvoj poziv njemu da prihvati islām. Svaki lijep prilaz *mušricima*, miran govor i osmjeh na licu je tvoj poziv tim *mušricima* da se pokore Uzvišenom Allāhu. Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je jedne prilike bio bez razloga napadnut od jednog Židova na trgu grada, ali je ostao miran i lijepo se obratio tom Židovu. Kada su njegovi *ashābi* potrčali da istuku tog Židova, Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, ih je spriječio. Kada je to Židov vidio, prihvatio je islām i postao musliman. Na ulici, u biblioteci, školi, prodavnici pokažimo *mušricima* da islām od nas traži najljepše ponašanje. Možda Allāh dā da naše lijepo i blago ponašanje bude *sebeb* (uzrok) upute naših komšija *mušrikā* i drugih *mušrikā* sa kojima dolazimo u kontakt. A Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je 'Aliji, *radijallāhu 'anhu*, oporučio da mu je bolje da bude *sebeb* upute nekog *mušrika* na Pravi put nego da dobije sva *dunjālučka* bogatstva.

Molimo Allāha da učini da mi budemo *sebeb* upute drugih ljudi. Molimo Allāha da budemo od najboljih muslimana, tj. od onih koji imaju najljepše ponašanje.

11 MUDRI LUQMĀN SAVJETUJE SVOG SINA

Mudri Luqmān je savjetovao svoga sina da ne čini *širk*, jer je *širk* (mnogoboštvo) velika nepravda. To je ujedno bio prvi njegov savjet svom sinu:

وَإِذْ قَالَ لُقْمَـٰنُ لِٱبْنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ يَـٰبُنَىَّ لَا تُشْرِكْ بِٱللَّهِ ۖ إِنَّ ٱلشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

''Kad Luqmān reče sinu svome, savjetujući ga: ''O sinko moj, ne čini druge Allāhu ravnim; *širk* je zaista veliki *dhulm* (nasilje)**''.''** [269]

Poslušajmo savjet našeg Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*:

Kaže 'Abdullāh: *''Kada je objavljen ājet:*

ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَلَمْ يَلْبِسُوٓا۟ إِيمَـٰنَهُم بِظُلْمٍ أُو۟لَـٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ

''Oni koji vjeruju i koji *īmān* svoj (vjerovanje) **sa dhulmom** (nasiljem) **ne budu odjenuli** (pomiješali) **– njima pripada sigurnost i oni su upućeni''**, [270] to je teško palo *ashābima* Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, pa su rekli: ***''Kod koga od nas īmān nije obavijen (odjenut) dhulmom?''*** Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''To nije tako. Zar niste čuli riječi Luqmāna:*** **''O sinko moj, ne čini druge Allāhu ravnim; širk je, zaista, veliki dhulm** (nasilje)**''*?''***

Mudri Luqmān savjetuje svoga sina da dobro pazi na svoja djela, jer bilo da su: loša ili dobra, mala ili velika, u kamenu, na nebu ili u zemlji, ona će biti objelodanjena:

يَـٰبُنَىَّ إِنَّهَآ إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ فَتَكُن فِى صَخْرَةٍ أَوْ فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ أَوْ فِى ٱلْأَرْضِ يَأْتِ

بِهَا ٱللَّهُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ

''O sinko moj, dobro ili zlo, teško koliko zrno gorušice, bilo u stijeni ili na nebesima ili u Zemlji, Allāh će na vidjelo iznijeti, jer Allāh zna najskrivenije stvari; On je Sveznajući.'' [271]

Mudri Luqmān podsjeća svog sina da će svako dobro ili loše djelo, ma gdje ono bilo, biti iznešeno na vidjelo. Kada bi ljudi imali na umu da će svako njihovo djelo biti iznešeno na vidjelo, manje bi griješili i ne bi činili nasilje. Naprotiv, natjecali bi se u činjenju dobrih djela, koja bi im koristila na Sudnjem danu i kojima bi se ponosili.

U 47. *ājetu sūre* el-Enbijā', Uzvišeni Allāh nagovještava da će na Sudnjem danu biti postavljene ispravne terezije (vage), koje će pokazivati pravo stanje onoga što su ljudi činili:

[269] *sūra* Luqmān, 13. *ājet*
[270] *sūra* el-En'ām, 82. *ājet*
[271] *sūra* Luqmān, 16. *ājet*

وَنَضَعُ ٱلۡمَوَٰزِينَ ٱلۡقِسۡطَ لِيَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ فَلَا تُظۡلَمُ نَفۡسٞ شَيۡـٔٗا

''Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terezije postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti.'' [272]

U narednom *ājetu* Luqmān naređuje četiri stvari: *klanjanje namāza, naređivanje dobra, odvraćanje od zla i strpljivost* u onome što ga zadesi:

يَٰبُنَيَّ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ وَأۡمُرۡ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَٱنۡهَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَآ أَصَابَكَۖ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنۡ عَزۡمِ ٱلۡأُمُورِ

''O sinko moj, obavljaj *namāz*, traži da se čine dobra djela, a odvraćaj od hrđavih i strpljivo podnosi ono što te zadesi – dužnost je tako postupiti.'' [273]

Kako su samo lijepi savjeti mudrog Luqmāna, sadržani u ovom *ājetu*!?

Potom mudri Luqmān svom sinu zabranjuje dvije stvari: da ne okreće od ljudi lice radi oholosti, niti da ide po Zemlji nadmeno:

وَلَا تُصَعِّرۡ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخۡتَالٖ فَخُورٖ

''I iz oholosti, ne okreći od ljudi lice svoje i ne idi Zemljom nadmeno, jer Allāh ne voli ni gordog ni hvalisavog.'' [274]

A u 37. *ājetu sūre* el-Isrā' Uzvišeni Allāh kaže:

وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ إِنَّكَ لَن تَخۡرِقَ ٱلۡأَرۡضَ وَلَن تَبۡلُغَ ٱلۡجِبَالَ طُولٗا

''Ne hodi po Zemlji nadmeno, jer Zemlju ne možeš probiti, niti brda u visinu distići.'' [275]

I na kraju, mudri Luqmān naređuje svom sinu da u hodu bude odmjeren i da u govoru ne bude grlat, te to poredi sa revanjem magarca što se smatra najlošijim glasom.

وَٱقۡصِدۡ فِي مَشۡيِكَ وَٱغۡضُضۡ مِن صَوۡتِكَۚ إِنَّ أَنكَرَ ٱلۡأَصۡوَٰتِ لَصَوۡتُ ٱلۡحَمِيرِ

''U hodu budi odmjeren, a u govoru ne budi grlat; najneprijatniji glas je revanje magarca!'' [276]

---

[272] *sūra* el-Enbijā', 47. *ājet*
[273] *sūra* Luqmān, 17. *ājet*
[274] *sūra* Luqmān, 18. *ājet*
[275] *sūra* el-Isrā', 37. *ājet*
[276] *sūra* Luqmān, 19. *ājet*

12 SEDMERICA U HLADU ARŠA

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Sedam kategorija ljudi Allāh će staviti u svoj hlad na Dan kada drugog hlada ne bude bilo osim Njegovog. To su:***

1. Pravedni imam, prevodnik (vladar);

2. Mladić odrastao u pokornosti Allāhu, dželle ša'nuhu;

3. Čovjek čije srce je vezano za džamiju;

4. Dvojica koji se zavole u ime Allāha, dželle ša'nuhu, druže se i rastanu na toj osnovi;

5. Čovjek kojeg pozove (na blud) lijepa i ugledna žena, a on odgovori: ''Ja se Allāha bojim'';

6. Čovjek koji dijeli milostinju tajno, tako da ljevica ne zna šta je podijelila desnica i

7. Čovjek koji se sjeti Allāha u samoći pa orosi oči suzama.'' [277]

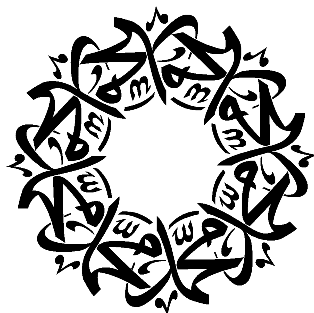
Mladić odrastao u pokornosti Allāhu, dželle'ša'nuhu

Ovdje se misli na kategorije mladih punih snage i zdravlja koji se prihvate vjere i *īmāna* od najranijih dana. Allāha se boje i Njega uzimaju Sudijom u svojim javnim i skrivenim poslovima, bojeći se i kloneći se velikog i malog griješenja.

Misli se, dakle, na mladića ili mladu osobu koja može pobijediti svoju strast, kojeg vodi razum, kojeg je Uzvišeni uputio i dao mu uputu. To je onaj koji je htio uputu i tražio je, onaj koji se napio sa izvora islāma; Allāhove Knjige i sunneta Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*.

Naravno, ovdje nije rečeno *''čovjek''* nego *''mladić''* zato što je 'ibādet mladića vredniji nego 'ibādet starca, jer se postiže kroćenjem prohtjeva i strasti koje su kod mlađe osobe uglavnom izraženije i teže ih je savladavati nego kod starijih.

A 'ibādet treba da bude u ime Allāha i zbog Njegovog zadovoljstva. Samo takav iskreni 'ibādet može koristiti na dunjāluku i na āhiretu.

[277] *hadīth* je vjerodostojan, a bilježe ga el-Buhārī i Muslim u ovoj citiranoj verziji. Bilježe ga Mālik i et-Tirmidhī, također.

13 LJUBAV PREMA ODLASKU U *MESDŽID*

Naši mali muslimani *mesdžid* posjećuju da bi naučili što više o našoj vjeri, da bi klanjali u *džemā'atu* i družili se sa muslimanima. *Mesdžidi* su Allāhove kuće, pa zato ih posjećujemo Allāha radi. Za samo pješačenje do *mesdžida* musliman ima nagradu.

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kaže: ***''Ko se petkom očisti i okupa, rano ustane i među prvima dođe*** *(u džamiju)* ***idući pješke, a ne prijevoznim sredstvom, bude blizu imāma i pomno ga sasluša i pritom ništa ne progovori – za svaki učinjeni korak imaće nagradu jedne godine posta i namaza.''*** [278]

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kaže: ***''One, koji u mrkloj noći pješače ka džamiji, obraduj ih potpunim nūrom*** *(svjetlošću)* ***na Sudnjem danu.''*** [279]

Velika nagrada koja sljeduje onoga ko odlazi u džamiju pješke bila je razlog rasprave među melekima, kao što se spominje u *hadīthu* koji prenosi Ibn 'Abbās, *radijallāhu anhumā*, da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Prošle noći mi je moj Gospodar došao u najljepšem liku (mislim da je rekao: u snu) i rekao:*** **''O Muhammede, znaš li oko čega raspravljaju meleki?''** ***Reče: ''Ne.'' A zatim je (Allāh, 'azze we dželle) stavio Svoju Ruku između mojih plećki, tako da sam osjetio njenu hladnoću na svojim prsima, pa sam dobio znanje o onome što je na nebesima i na Zemlji. Reče:*** **''O Muhammede, znaš li oko čega raspravljaju meleki?''** ***Rekoh: ''Da, raspravljaju o onome što briše grijehe, a ono što briše grijehe je: boravak u mesdžidu nakon obavljenog namāza, odlazak pješke u džamiju, upotpunjavanje abdesta u teškim situacijama, pa ko to bude činio živjeće u hajru i umrijeti u hajru i bit će mu oprošteni grijesi kao na dan njegovog rođenja.'' Reče:*** **''O Muhammede, kada budeš klanjao prouči: ''Gospodaru moj, ja Te molim da mi omogućiš činjenje dobrih, a ostavljanje loših djela, da mi podariš da volim *miskīne*** (siromahe)**...''** *''* [280]

Imali šta ljepše od prisustvanja *halqi* (skupu radi učenja) Qur'āna, gdje prisutvuju čak i meleki?

Učestvovanje u grupi ili *halqi dhikra* (spominjanja Allāha) je pohvalna praksa, kao što se vidi iz sljedećeg *hadītha*: Ibn 'Umer, *radijallāhu 'anhumā*, nas obavještava: *''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je rekao:* ***''Kada naiđete pokraj džennetskih vrtova, napojite se.''*** *Ashābi upitaše: ''Šta su džennetski vrtovi, o Allāhov Poslaniče?'' Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, odgovori:* ***''Halqe dhikra. Postoje Allāhovi meleki koji traže halqe dhikra i kad ih nađu, okruže ih.''*** *''*

U Muslimovom *''Sahīhu''* je zabilježeno da je Mu'āwija, *radijallāhu 'anhu*, rekao: *''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je izašao u halqu svojih ashābā i upitao ih:* ***''Zašto sjedite ovdje?''*** *Oni rekoše: ''Sjedimo ovdje kako bismo se sjećali Allāha (dhikrullāh) i slavili Ga zato jer nas je On uputio na put islāma i darovao nam (razne) blagodati.'' On ih je tada zakleo Allāhom i upitao ih da li je to jedini razlog što sjede tu. Oni rekoše: ''Tako nam Allāha, ovdje sjedimo jedino iz tog razloga.'' Na to Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, reče:* ***''Ne pitam vas kako bih uzeo zavjet onoga koji je u zabludi protiv vas, već***

[278] *hadīth* bilježi Ebū Dāwūd.
[279] *hadīth* bilježi Ebū Dāwūd.
[280] *hadīth* bilježi et-Tirmidhī.

jedino zato sto mi je Džibrīl došao i obavijestio me da je Allāh, Hvaljeni i Slavljeni, rekao melekima da se ponosi vama.'' ''

Ebū Se'īd el-Hudrī i Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhumā*, prenose da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Kada se bilo koja grupa ljudi sjeti Allāha (spomene Ga), meleki ih okruže i milost ih prekrije, mir se spusti na njih, a Allāh ih spomene onima koji su s Njim.''***

Djeco, dali znate koja je vrijednost *namāza* u *džemā'atu*?

Rekao je Allāhov Poslanik Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Kada se jedan od vas abdesti po propisu, a potom ode u džamiju samo zbog namāza, Uzvišeni Allāh se obraduje takvom kao što se porodica obraduje nekome svome koji je bio dugo odsutan.''*** [281]

''Kada čovjek izađe u džamiju da obavi namāz radi Allāha, subhānehu we te'ālā, svaki put mu Uzvišeni Allāh pripremi mjesto u džennetu, ljepše od onog sto je imao prije toga. I tako svaki put kada dođe u džamiju radi namaza.'' [282]

''Zaista se Uzvišeni Allāh divi namāzu u džemā'atu.'' [283]

''Namāz dvojice u džemā'atu bolji je kod Allāha od namaza četverice koji klanjaju ponaosob. Namāz četvorice u džemā'atu bolji je kod Allāha, subhānehu we te'ālā, od namāza osmorice koji klanjaju ponaosob. Namāz osmorice u džemā'atu bolji je kod Allāha od stotinu pojedinačnih namāzā.'' [284]

''Ko se abdesti kod kuće, zatim ode u džamiju da obavi propisani namāz, imaće nagradu hadžije u ihrāmu.'' [285]

'Abdullāh ibn 'Amr kaže: ''Klanjali smo jednog dana namāz sa Allāhovim Poslanikom, sallallāhu 'alejhi we sellem. Nakon namāza neki su otišli, a neki su ostali u džamiji. Nakon toga dođe Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, žurno sa dubokim uzdisajima i reče: ***''Radujte se, vaš Gospodar je otvorio jedna od nebeskih vrata, ponosi se vama pred svojim melecima i kaže:*** **''Pogledajte moje robove, obavili su jedan propisani namāz i čekaju drugi''.*''*** [286]

''Oni koji odlaze u džamije po noćnoj tmini biće obasjani potpunim svjetlom na Sudnjem danu.'' [287]

''Ko ode u džamiju da obavi namaz u džemā'atu, kada učini korak, briše mu se jedno loše dijelo, a kada učini drugi korak, piše mu se dobro djelo; tako kada odlazi i kada se vraća.'' [288]

[281] *hadīth* bilježi Ibn Mādže.
[282] *hadīth* bilježi el-Buhārī.
[283] *hadīth* bilježi Ahmed.
[284] *hadīth* bilježi et-Taberānī.
[285] *hadīth* bilježi Ebū Dāwūd.
[286] *hadīth* bilježi Ahmed.
[287] *hadīth* bilježi et-Tirmidhī.
[288] *hadīth* bilježi Ibn Hibbān.

''Meleki se natječu oko zapisivanja boravka ljudi u džamiji između namāza, odlaska na namāze i upotpunjavanje abdesta u teškim okolnostima. Ko bude činio spomenuta djela živjeće u dobru i umrijeće u dobru.'' [289]

Musliman, također, treba da se druži sa muslimanima, jer je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Čovjek je u vjeri svoga druga. Zato neka svako od vas pogleda s kim se druži.''***

Imām Ahmed prenosi svojim lancem prenosilaca od Ebū Se'īda el-Hudrija, koji je čuo Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, da je rekao: ***''Ne druži se** (sa drugim)**, osim sa vjernikom i neka ne jede tvoju hranu** (niko drugi)**, osim bogobojazan.''*** [290]

'Umer ibn el-Hattāb, *radijallāhu 'anhu*, je rekao: ***''Druži se sa braćom shodno njihovoj bogobojaznosti. Nemoj trošiti riječi, osim kod onoga ko ih želi od tebe čuti. Nemoj iznositi svoje probleme, osim kod onoga ko ih želi od tebe otkloniti. Nemoj zavidjeti živima, osim na onome što možeš zavidjeti i mrtvima. Savjetuj se u svojoj vjeri sa onima koji se Uzvišenog Allāha boje. Traži iskrenu braću i živi pod njihovim okriljem. Oni su ukras u blagostanju, a oružje u belaju''.***

Šerī'at podstiče na korisno druženje – druženje sa bogobojaznim i dobrim ljudima.

U *mesdžidu* ćete se naučiti mnogo koristnih stvari, koje će vam koristiti na ovome i na onome svijetu. Naučićete ispravno čitanje Qur'āna od kojeg ćete zarađivati nagrade, jer je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Ko prouči koliko jedan harf** (slovo) **iz Qur'āna imaće nagradu, a za dobro djelo nagrada je desetorostruka.''***

Vjerniku i vjernici je *sunnet* da što više uče Qur'ān s razmišljanjem i razumijevanjem, gledajući ili napamet, na osnovu riječi Uzvišenog Allāha:

كِتَٰبٌ أَنزَلۡنَٰهُ إِلَيۡكَ مُبَٰرَكٞ لِّيَدَّبَّرُوٓاْ ءَايَٰتِهِۦ وَلِيَتَذَكَّرَ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ

''Knjiga koju ti objavljujemo blagoslovljena je, da bi oni o riječima njezinim razmislili i da bi oni koji su razumom obdareni pouku primili.'' [291]

I kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَتۡلُونَ كِتَٰبَ ٱللَّهِ وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنفَقُواْ مِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ سِرّٗا وَعَلَانِيَةٗ يَرۡجُونَ
تِجَٰرَةٗ لَّن تَبُورَ ٢٩ لِيُوَفِّيَهُمۡ أُجُورَهُمۡ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضۡلِهِۦٓۚ إِنَّهُۥ غَفُورٞ شَكُورٞ

''Oni koji Allāhovu Knjigu čitaju i *namāz* obavljaju, i od onoga čime ih Mi opskrbljujemo udjeljuju, i tajno i javno, oni se mogu nadati nagradi koja neće nestati, da ih On prema onome što su radili nagradi i još im iz obilja Svoga da, jer On prašta i blagodaran je.'' [292]

[289] *hadīth* bilježi Hākim.
[290] *hadīth* također bilježe i Ebū Dāwūd i et-Tirmidhī.
[291] *sūra* Sād, 29. *ājet*
[292] *sūra* Fātir, 29. i 30. *ājet*

Učenje (čitanje) Qur'āna spomenuto u *ājetu* obuhvata samo čitanje i praktičnu primjenu, a učenje s razmišljanjem i razumijevanjem i čist i iskren odnos prema Allāhu (*el-ihlās*) jesu sredstva koja vode do praktične primjene i za to je obećana velika nagrada.

Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kaže: ***''Učite Qur'ān, jer će se on na Sudnjem danu zauzimati za one koji su ga učili.''*** [293]

I kaže: ***''Najbolji među vama jeste onaj koji je naučio Qur'ān i koji podučava druge Qur'ānu.''*** [294]

Također, on kaže: ***''Ko prouči jedan harf iz Qur'āna računa mu se kao jedno dobro djelo, a ono se opet računa deseterostruko. Ne kažem da je ''elif-lām-mīm'' jedan harf, nego je ''elif'' jedan harf, ''lām'' je harf i ''mīm'' je harf.''***

Mališani, slušajte roditelje kad vam kažu da idete u *mesdžid*, nemojte im se u tome suprostavljati jer vam žele dobro, jer sa samim odlaskom u *mesdžid* dobivate nagradu. Uzvišeni Allāh u Qur'ānu kaže:

إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ

''Allāh, zaista, voli one koji dobra djela čine.'' [295]

Uzvišeni također kaže:

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ ٱلرَّحْمَٰنُ وُدًّا

''One koji su vjerovali i dobra djela činili Milostivi će sigurno voljenim učiniti.'' [296]

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kaže: ***''Kada Allāh zavoli nekog Svoga roba, pozove Džibrīla, 'alejhis-selām, i kaže mu:*** **''Ja volim tog i tog Svoga roba, pa ga i ti voli.''** ***Poslije toga ga zavoli Džibrīl, koji zatim među stanovnicima nebesa razglasi: ''Allāh je zavolio tog i tog čovjeka, pa ga i vi volite'', pa ga zavole i svi stanovnici nebesa. Zatim mu Allāh podari lijep prijem među stanovnicima zemlje.''*** [297]

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kaže: ***''Allāhova pomoć je uz džemā'at (zajednicu).''*** [298]

A šta je sa onima koji ne vole da idu u *mesdžid* ili džamiju?

Ibn Mādže bilježi od Ibn 'Abbāsa i Ibn 'Umera, *radijallāhu 'anhumā*, da su čuli Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, da je rekao: ***''Ili će se ljudi pridržavati džemā'ata ili će im Allāh zapečatiti srca i postaće nemarni.''*** [299]

[293] *hadīth* bilježi Muslim u *''Sahīhu''*.
[294] *hadīth* bilježi el-Buhārī u *''Sahīhu''*.
[295] *sūra* el-Beqare, 195. *ājet*
[296] *sūra* Merjem, 96. *ājet*
[297] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim.
[298] *hadīth* bilježi et-Tirmidhī.
[299] *''Sahīh Sunen Ibn Mādže''*

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kaže: ***''Nema trojice u jednom selu ili u pustoši koji ne oforme džemā'at za namāz, a da šejtān nije njima zavladao. Drži se džemā'ata** (zajednice)**, jer vuk jede odlutalu ovcu.''*** [300]

Draga djeco, vidite i sami kolko je bitno ići u Allāhovu kuću, *mesdžid*. Sva djela koja radimo, ili ćemo dobiti nagradu za njih ili, ne dao Allāh, kaznu.

Islām je lahka vjera. Svaki musliman koji se iskreno preda Allāhu imaće nagradu. Čak i ako sklonimo prepreku s puta, imaćemo nagradu, ako se nekome nasmijemo, imaćemo nagradu, jer se to broji kao *sadaqa* i za svaki korak prema *mesdžidu* imaćemo nagradu; pa zar da ne budemo zahvalni našem Gospodaru, *subhānehu we te'ālā*, što nam se je smilovao i uputio nas na Pravi put?!

حَيَّ عَلَى الصَّلَاة

[300] *''Sahīhul-Džāmi''*.

14 DOBROČINSTVO PREMA ŽIVIM BIĆIMA

Islām, kao Allāhova vjera, plemenita i čovječna do krajnje moguće mjere, određuje vrlo jasno i nedvosmisleno kakav čovjek treba da bude prema drugim živim bićima. Po islāmskom učenju, zabranjeno je ubijati životinju koja ne nanosi štetu, a ako se to ipak učini – počinilac će za to odgovarati na Sudnjem danu. Islām strogo zabranjuje bacanje bilo čega živog u vatru, odnosno mučenje vatrom. On kategorički zabranjuje i zavađanje životinja, izazivanje borbe među životinjama (na primjer: borbu među pijetlovima, psima, ovnovima, volovima). On strogo zabranjuje i gađanje u živu metu, mučenje životinja glađu ili žeđu i sl.

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Budite milostivi prema svemu što je na zemlji, pa će milost prema vama imati sve što je na nebesima.''*** [301]

Prenosi Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Jednog čovjeka u putu obuzela je žed poput one koja je bila i mene stigla, pa siđe u bunar, napuni svoju mestvu vodom pa napoji žednog psa i Allah mu je ukazao svoju blagodarnost i oprostio mu grijehe.''*** – '*Allahov Poslaniče'* – upitali su pristuni – '*imamo li za životnije kakvu nagradu?'* – ***''Za sve živo ima nagrada''*** – reče on.[302]

Naš *dīn* islām je vjera milosti. Ta milost nije ograničena samo na ljudski rod, nego ona obuhvata i blagost prema životinjama.

Islām podstiče muslimana da bude milostiv prema ljudima i prema *hajvānima* (životinjama).

Uzvišeni Allāh kaže:

وَمَا مِن دَآبَّةٍ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا طَٰٓئِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيۡهِ إِلَّآ أُمَمٌ أَمۡثَالُكُم

''Sve životinje koje po Zemlji hode i sve ptice koje na krilima svojim lete, svjetovi su poput vas.'' [303]

Djeco, prema životinjama se moramo ponašati ljepo, ne smijemo ih uznemiravati, tući ili na koji drugi naćin raditi ono što one ne vole. Životinje su, kako je Allāh, *subhānehu we te'ālā*, rekao, **''svjetovi poput nas''**, zato se moramo prema njima ljepo ponašati i biti milostivi prema njima, kao što je rekao Allāhov Poslanik Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, da bi nam se milost vratila sa nebesa.

[301] *hadīth* bilježe Ebū Dāwūd, 4941 i et-Tirmidhī, 1924.
[302] *hadīth* bilježi Buhari (2466)
[303] *sūra* el-En'ām, 38. *ājet*

15 LOŠ UTICAJ TELEVIZIJE NA ODGOJ DJECE

Ljudsko društvo se danas spušta na sve niže i niže nivoe morala. Današnja djeca su izložena velikom broju negativnih i nemoralnih uticaja. Da bi djeca bila u stanju da se redovno suočavaju sa tim lošim uticajima, a da i dalje ostanu moralno i vjerski netaknuta i neiskrivljena, potrebna im je pomoć i usmjeravanje mudrih roditelja. Djeca se moraju podučiti kako da izbjegnu ili umanje to mentalno i emocionalno zagađivanje. Takve smjernice će biti od vitalnog značaja za moralnu stabilnost tokom života, jer ovi uticaji će i dalje ostati.

Tehnološka dostignuća su omogućila djeci dostupnost različitih oblika zla i ponižavajućih razonoda. Televizija, kompjuter, internet i CD-ovi su dio života mnoge djece. Iako se iz ovih izvora mogu izvući i koristi, ipak roditelji moraju biti oprezni kako bi se osiguralo da djeca ne budu privučena nasiljem i korupcijom koji vrebaju u njima.

Televizija

Mnogo toga je rečeno i napisano o ovom izumu koji je postao neophodan dio svakog doma. Ona ima i nekih svojih prjednosti. Postoji mnogo dobrih programa i dokumentarnih emisija koje proširuju vidike dečijeg života i uče ga o svijetu koji ga okružuje. Međutim, televizija ima i svoje loše strane. Sadržaj mnogih programa se ne može uporediti sa islāmskim vrijednostima. Djeca, stalno gledajući emisije, počinju misliti da su, ustvari, ljubav, lepota, glamur i zabava ciljevi života. Dijete upija i uči sve te pogrešne poruke. Ove poruke su prilično efikasne, jer su prošle kroz čulo vida. Djeca su bombardovana slikama ljudi koji naizgled vode život ispunjen razonodom i zadovoljstvom. Njihovo ponašanje, odjeća, stil života, itd. su u potpunosti suprotni islāmu. Izgleda, međutim, da se svijet divi takvim ljudima, pa i muslimanska djeca počinju, takođe, da im se dive. Žele da ih oponašaju i slijede njihov način života. Ova vrsta lukavog i pronicljivog ''ispiranja mozga'' je vrlo opasna i može znatno uticati na svjest djeteta.

Još jedna mahana televizije jeste i količina nasilja koju prikazuje. Poznata je činjenica da redovni gledaoci televizije postaju imuni na nasilje. Scene smrti i jezivog nasilja uništavaju emocije u njima. Neki gledaoci su čak došli u iskušenje da izvrše ono što gledaju. Ljudska bića gube svoju humanost i nežnost ukoliko gledaju puno nasilja. Rezultat je zastrašujući. Masa mladih gledalaca televizije je izgubila osjećaj zabrinutosti zbog pogibija i ubistava koji su postali deo života u mnogim dijelovima svijeta.

Roditelji često gledaju na TV kao na neku vrstu ''dadilje''. Ono što oni ne shvataju jeste da djeca padaju pod uticaj onoga što vide. Njihovi umovi i razmišljanja postaju prilagođeni slikama koje trepere na ekranu. Mnogo je bolje da djeca budu pored roditelja dok ovi rade. Ukoliko majka kuha, ona treba pružiti djeci da se igraju sa nečim od posuđa. U skladu sa njihovim godinama, mogla bi da ih uključi u kuhanje kako bi joj pomogli, ili će djeca čitati ili bojati itd. u blizini mjesta gdje majka radi. Bolje vam je da smislite načine kako da zabavite djecu dok radite, nego da uključujete televizor.

16 MUSLIMANSKI I NEVJERNIČKI PRAZNICI

16.1 MUSLIMANSKI PRAZNICI

Muslimani imaju dva praznika:

- RAMAZANSKI BAJRAM
- KURBANSKI BAJRAM

Prvi, Ramazanski bajram, nastupa odmah nakon mjeseca posta, Ramazāna. Bajram traje tri dana i to je praznik i radost za postače.

Nakon njega, poslije dva mjeseca i deset dana, nastupa Kurbanski bajram. To je praznik u kom se kolju kurbani. Praznik solidarnosti sa *miskīnima* (siromasima), jer se meso koje se zakolje podijeli siromasnima, bližnjima, komšijama... Kurbanski bajram je karakterističan i po tome što mu prethodi *hadždž*! To jest, oni koji su u mogućnosti hodočastiti Ka'bu – Allāhovu kuću na Zemlji, su u danima prije bajrama obavili svetu dužnost, *hadždž*! Ovaj bajram traje četiri dana.

16.2 NEVJERNIČKI PRAZNICI

Čestitanje nevjernicima njihovih (nevjerničkih) praznika je zabranjeno, makar se radilo i o komšijama ili rođacima. Ako nam oni čestitaju svoje praznike, mi ne treba da odgovaramo, jer to nisu naši praznici i sa takvim praznicima nije zadovoljan Uzvišeni Allāh. Ti su praznici ili izmišljeni ili imaju nekog utemeljenja u njihovoj vjeri. Stavljeni su van važnosti kada je objavljen islām koji je preko Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, objavljen svim ljudima. Allāh, *dželle ša'nuhu*, kaže:

وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَٰمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ

''Onaj ko želi neku drugu vjeru pored islama neće mu biti primljena i on će na budućem svijetu biti gubitnik.'' [304]

Muslimanima je zabranjeno oponašati nevjernike, te im je zabranjeno tako slaviti u sličnim prilikama ili razmjenjivati darove, dijeliti slatkiše, priređivati gozbe ili u to vrijeme (namjerno i svojevoljno) uzimate neradne dane, jer je Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Ko oponaša neki narod njemu i pripada.''***

Ibnul-Qajjim, *Allāh mu se smilovao*, u knjizi *''Ahkāmu Ehlidh-Dhimme''* kaže: *''Čestitati na nečemu što je vezano za nevjerstvo je harām; takav je slučaj sa čestitanjem nevjernicima njihovih praznika ili njihovog posta i pri tome im reći: ''Sretan ti praznik'' ili ''Čestitam ti ovaj praznik'' i sl. Čak i ako je ovaj koji čestita čist od nevjerstva, to se smatra istim harāmom kao da čestita nevjerniku na klanjanju pred krstom. To je veći grijeh i mrže Allāhu nego kada bi se čestitalo pijenje alkohola ili ubistvo čovjeka ili činjenje bluda i tome slično. Ima mnogo onih*

[304] *sūra* Ālu 'Imrān, 85. *ājet*

koji, ne vodeći računa o vjeri, čine takve stvari, i pri tome ne shvataju kako je ružno ono što čine.''

Uzvišeni Allāh kaže:

إِن تَكۡفُرُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنكُمۡۖ وَلَا يَرۡضَىٰ لِعِبَادِهِ ٱلۡكُفۡرَۖ وَإِن تَشۡكُرُواْ يَرۡضَهُ لَكُمۡۗ

''Ako vi budete uznevjerovali, pa Allāh od vas ne zavisi, ali On nije zadovoljan kufrom (nevjerstvom) **za Svoje robove, a zadovoljan je vama ako budete zahvalni...''** [305]

Ibnul-Qajjim kaže: *''Onoj ko čestita nevjernicima njihove praznike, ako se već uspije sačuvati nevjerstva, nije se uspio sačuvati očitog harāma.''*

16.2.1 KO JE DJED MRAZ (DJED BOŽIĆNJAK)?!

Djed Mraz ne postoji. To može biti običan čovjek koji stavi masku od brade i obuče crvenu odjeću. Njega su smislili kršćani i kazali su da on putuje po vazduhu sa letećim jelenima. Kao prvo, jeleni ne mogu letjeti. Jeleni su životinje koje se nalaze u šumi, oni se hrane travom, lišćem i slično. Oni nemaju krila kao ptice i zato oni ne mogu letjeti. Kršćanska djeca vjeruju da Djed Mraz u jednom danu posjeti 108 miliona domova, što je nemoguće jer bi morao voziti 1080km/h, a takvom brzinom ne bi ostali živi ni jeleni ni Djed Mraz, jer takvom brzinom se ne kreće ni avion ni auto, niti se takvom brzinom kreće ijedna životinja na svijetu. Kad malo odraste, svako njihovo djete sazna istinu: da je djed Mraz očita laž, ali opet su toliko glupi da nastave tu tradiciju i lažu svoju djecu iznova i iznova.

16.2.2 ROĐENDAN

Neki ljudi vole da obilježavanju rođendan. Proslavljanje rođendana je jedna vrsta izmišljenih 'ibādeta i stoga to nije dozvoljeno činiti bilo kome, bez razlike koliko mjesto zauzimao u društvu. Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je svakako najodabraniji Allāhov rob, ali nije zabilježeno da je on obilježavao svoj rođendan, niti je na to pozvao svoj *ummet*. Također, najbolja generacija, počevši od pravednih *halīfā*, te ostalih *ashābā*, nisu to prakticirali, niti su obilježavali Poslanikov rođendan, niti rođendan nekog od njih. A svako dobro je u slijeđenju njih i njihovog načina življenja koji su naučili u školi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*.

Može se reći i to da onaj ko prakticira ovu novotariju time oponaša kršćane, Židove i ostale nevjernike u proslavljanju praznika koje su izmislili.

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je u vjerodostojnom *hadīthu* rekao: ***''Ko uvede u ovu našu vjeru ono što nije od nje, to će biti odbačeno.''***

[305] *sūra* ez-Zumer, 7. *ājet*

16.2.3 MASKENBAL ILI KARNEVAL

Karneval je praznik laži i lažnih maski. Ljudi troše vrijeme i novac da sebi svake godine spreme i kupe maske, posebno odjeću. Tada uglavnom istroše puno novca, kojeg bi mogli pokloniti siromašnim ljudima. Oni obično na svoj praznik piju alkohol i prave probleme na ulicama. Ponašaju se gore od životinja. Mnogo puta se desilo da su taj praznik iskoristili i za krađu. Karneval je doba kada su obično ljudi agresivni i rade bestidne stvari. Obično ih vidimo kako napadaju žene ili stare ljude, kako krađu novac i slično.

Uzvišeni Allāh nam naređuje da govorimo istinu i zato smo, kao muslimani, zaštićeni od takvih nevaljanih poslova koje oni čine. Neka je hvala Allāhu, Gospodaru svih svjetova.

16.2.4 USKRS

Kršćani su od malena naučeni da prihvatite Uskrs kao najveći kršćanski praznik. Ovaj praznik je samo još jedna laž. On nema nikakve veza sa vjerom i učenjem Isā'a, *'alejhis-selām*, nego je to paganski praznik, kojeg su koristili idolopoklonici (mušrici).

Obojena jaja su paganski običaj, predstavljala su uskršnji prinos u Egiptu. Isti običaj održao se do današnjeg dana u Kini i Evropi. Zašto ljudi, koji za sebe veruju da su kršćani, farbaju jaja na Uskrs? Zato što ne znaju, jer su slijepi sljedbenici šejtāna.

Allāh, *subhānehu we te'ālā*, kaže:

وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ نَسُوا۟ ٱللَّهَ فَأَنسَىٰهُمْ أَنفُسَهُمْ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَـٰسِقُونَ

''I ne budite kao oni koji su zaboravili Allāha, pa je On učinio da sami sebe zaborave; to su pravi grješnici.'' [306]

Ispoljavanje vjere bez stida ili, drugim riječima, ponositi se sa islāmom, jer je islām čista vjera u kojoj nema laži. Sami ste mogli vidjeti kako kršćani ne slijede ni svoju vjeru, već slijede laži koje su uveli obični ljudi.

Svaki vjernik treba da ispoljava vjeru islām, javno i tajno, sa ponosom, jer je on ubjeđen da je na istini.

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Allāh vam je te dane zamjenio boljim od njih, ramazanskim i kurbanskim bajramom.''*** [307]

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ وَعَمِلَ صَـٰلِحًا وَقَالَ إِنَّنِى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ

''A ko govori ljepše od onoga koji poziva Allāhu, koji dobra djela čini i koji govori: "Ja sam doista musliman!" '' [308]

Moramo biti ponosni što smo pripadnici islāma i sljedbenici Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*. Onaj ko se stidi toga, ko se stidi javno praktikovati islām, slijediti

[306] *sūra* el-Hašr, 19. *ājet*
[307] *hadīth* bilježe en-Nesā'ī, Ahmed i el-Bejheqi sa ispravnim lancem prenosilaca. Vidjeti: *''El-Iqtidā''*, 1/486, *''Fethul-Bārī''*, 2/442, *''Subulus-Selām''*, 2/70 i *''Es-Silsiletus-Sahīha''*, 5/34.
[308] *sūra* Fussilet, 33. *ājet*

Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, taj je upao u teško stanje. Naš ponos je naša vjera! Naša radost su naši praznici! Zato ne dopustimo *šejtānu* da nas vara i u propast baca!

17 PSOVKA, RAZVRATAN I RUŽAN GOVOR

Psovanje, razvratan i ružan govor, te potvaranje časnih osoba, proklinjanje i pokuđen i zabranjen govor negativni su produkti djelovanja našeg jezika. To su grijesi kojih se možemo sačuvati čuvajući svoj jezik i pažljivo vodeći računa o tome šta izgovaramo.

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, u *hadīthu* od 'Abdullāha ibn Mes'ūda, *radijallāhu 'anhu*, upozorava: ***''Psovanje vjernika je** (veliki) **grijeh, a borba protiv njega je kufr** (nevjerstvo)**!''*** [309] Pod psovanjem vjernika misli se na svaku vrstu uznemiravanja. Svaka vrsta uznemiravanja vjernika je strogo zabranjena. Allāh Uzvišeni to definira očitim grijehom:

وَٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ بِغَيْرِ مَا ٱكْتَسَبُوا۟ فَقَدِ ٱحْتَمَلُوا۟ بُهْتَٰنًا وَإِثْمًا مُّبِينًا

''A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovare na sebe klevetu i pravi grijeh.'' [310]

Inače, svaki bestidan i besramnan govor je islāmom zabranjen i vjernik ga treba izbjegavati i svoj jezik pažljivo čuvati od onog što ima ružno i razvratno značenje. Poslanik islāma je jasno naglašavao potrebu čuvanja jezika od svega toga. 'Abdullāh ibn Mes'ūd, *radijallāhu 'anhu*, prenosi predaju u kojoj je Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, jasno definirao vjernika: ***''Vjernik ne vrijeđa, ne proklinje, nije bestidan i besraman!''*** [311]

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je onima koji proklinju zaprijetio da neće imati mogućnosti zagovorništva niti svjedočenja na Sudnejm danu. U *hadīthu* od Ebud-Derdā'a, *radijallāhu 'anhu*, se jasno naglašava: ***''Oni koji puno proklinju na Sudnjem danu neće biti ni svjedoci niti zagovarači!''*** [312]

Pogotovo prijatelj ne smije imati osobinu proklinjanja, kao što Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, upozorava u *hadīthu* od Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*: ***''Prijatelj ne treba biti onaj koji proklinje!''*** [313]

Proklinjanje nekoga ko nam je prijatelj i koga volimo u svakom slučaju će nam donijeti štetu. Ako onaj koga proklinjemo to zasluži i ta kletva ga stigne, kasnije ćemo žaliti za tim. Ako, pak, ne bude zaslužio tu kletvu, ona će se vratiti nama pa ćemo, opet, žaliti. To se posebno odnosi na naše proklinjanje djece. Nažalost, roditelj to u ljutnji izrekne, a kasnije, kada se ta kletva i proklinjanje ostvari, žali i kaje se do kraja života. Otuda se čuvanje jezika od takve vrste aktivnosti doima, istinski, mudrim i pohvalnim. Sam Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je izbjegavao proklinjanje, pa čak i idolopoklonika, kao što prenosi Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, da su jednom prilikom neki predlagali Allāhovom Poslaniku:

---

[309] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim.
[310] *sūra* el-Ahzāb, 58. *ājet*
[311] *hadīth* bilježe et-Tirmidhī, Ibn Mādže, el-Buhārī, Ahmed i Ibn Hibbān.
[312] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim.
[313] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim.

''Prokuni idolopoklonike!'', na što je on dostojanstveno odgovorio: ***''Ja nisam poslat da proklinjem, nego sam poslat kao milost.''*** [314]

Koliko je opasno proklinjati neku osobu, pogotovo ako ona to nije zaslužila, najbolje potvđuju Vjerovjesnikove izjave u kojima se izričito kazuje da će neopravdana kletva stići onoga ko proklinje, a ne onoga kojeg neko proklinje. To je još jedan argument koji ide u prilog potrebi ozbiljnijeg i odgovornijeg pristupa ovom problemu. Tako u *hadīthu* od Ibn 'Abbāsa, *radijallāhu 'anhu*, Poslanik islāma jasno ističe: ***''Ko prokune nekoga, a on to ne zaslužuje, to se prokletstvo vrati na onoga ko ga je izrekao!''*** [315]

Pored toga, Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je zabranio psovanje mrtvih, kao što se navodi u *hadīthu* koji je el-Buhārī zabilježio od 'Ā'iše, *radijallāhu anhā*: ***''Ne psujte mrtve, jer su oni našli ono što su sebi pripremili!''***, [316], dok se u *hadīthu* kod *imāma* et-Tirmidhija od Mugīre ibn Šu'be, *radijallāhu 'anhu*, spominje: ***''Ne psujte mrtve, jer to uznemirava žive!''*** [317]

Uz to je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, zabranio psovanje vremena, vjetra, povišene temperature ili pijetla. Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, prenosi da je Allāhov Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Nemojte psovati vrijeme, jer je Allāh vrijeme!''*** [318]

Allāh, *dželle ša'nuhu*, kaže:

وَلَا تَسُبُّواْ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ فَيَسُبُّواْ ٱللَّهَ عَدۡوَۢا بِغَيۡرِ عِلۡمٖۗ كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ
عَمَلَهُمۡ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرۡجِعُهُمۡ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ

''Ne psujte (grdite) **one kojima oni, pored Allāha, dove upućuju, kako ne bi i oni, nepravedno i ne misleći šta govore, Allāha psovali** (grdili)**. Kao i ovima, tako smo i svakom drugom narodu lijepim postupke njihove predstavljali. Oni će se, na kraju, Gospodaru svome vratiti, pa će ih On o onome što su radili obavijestiti.''** [319]

Musliman ne smije psovati tuđe roditelje! Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kaže: ***''U najveće grijehe spada, uistinu, da čovjek psuje svoje roditelje!''*** *Neko je upitao: ''A kako to čovjek psuje svoje roditelje, Allāhov Poslaniče?'' On je odgovorio:* ***''Čovjek psuje oca drugog čovjeka, pa taj onda psuje njegova oca ili njegovu majku, pa mu taj odvrati i psuje njegovu majku!''*** [320]

Ukoliko se desi da se nekome omakne, pa izgovori ružne i razvratne riječi, pravilo je da izgovori *istigfār* (da kaže: *''Estagfirullāh''*) i da zamoli Allāha Uzvišenog da mu oprosti taj

[314] *hadīth* bilježi Muslim.
[315] *hadīth* bilježe Ebū Dāwūd i et-Tirmidhī.
[316] *hadīth* bilježi el-Buhārī.
[317] *hadīth* bilježi et-Tirmidhī.
[318] *hadīth* bilježi Muslim.
[319] *sūra* el-En'ām, 108. *ājet*
[320] *hadīth* bilježi el-Buhārī.

grijeh! A šta ima ljepše za vjernika od lijepa i *ahlaqli* govora? Ima li šta ljepše od toga da vjernika krasi čistoća jezika? Ne dozvolimo *šejtānu* da nas nagovara i podbada da izgovaramo i prljamo svoj jezik ružnim govorom kojim Allāh nije zadovoljan.

18 *HIKĀJE* – PRIČE ZA DJECU

18.1 PRIČA O MUDROM *HALĪFI* (VLADARU)

'Umer ibn 'Abdul'Azīz je bio poznat po mudrosti i blagosti. Jednog dana kod njega uđe jedan od njegovih sinova i reče mu: *''Oče! Zbog čega popuštaš u nekim stvarima? Tako mi Allāha da sam ja na tvom mjestu ne bih se radi istine nikog bojao!'' Halīfa* odgovori sinu: *''Ne žuri sine! Allāh, dželle ša'nuhu, je u Qur'ānu dva puta pokudio alkohol, a tek treći put ga je zabranio! Ja se bojim da ljudima kažem istinu odjednom pa da sve ostave, a time bi nastala smutnja!''* Tj. da ih primoram na to, pa da odbiju. Sin se okrenu i ode zadovoljan, nakon što se uvjerio u ispravno postupanje svog oca i nakon što je uvidio da njegova blagost nije zbog njegove slabosti, nego rezultat pravilnog shvatanja njegove vjere.

18.2 PRIČA O ČOVJEKU KOJI JE KIHNUO

'Abdullāh ibnul-Mubārek je bio pobožni učenjak i vrsni poznavalac Qur'āna i sunneta. Njegovim predavanjima su prisustvovali mnogi ljudi kako bi naučili nešto od njegovog ogromnog znanja. Jednog dana je išao putem sa nekim čovjekom, pa je taj čovjek kihnuo ali nije zahvalio Allāhu (nije rekao *''Elhamdulillāh''*). Ibnul-Mubārek ga namjerno pogleda kako bi ga upozorio da je izgovaranje *''elhamdulillāh''* nakon što se kihne, *sunnet* kojeg treba praktikovati svaki musliman. Međutim, čovjek nije shvatio njegov pogled. Ibnul-Mubārek je želio da čovjek izvrši ovaj *sunnet*, ali da ga ne dovede u nezgodnu situaciju, pa ga je upitao: *''Šta kaže onaj koji kihne?''* Čovjek odgovori: *''Elhamdulillāh!''* Na to mu Ibnul-Mubārek odvrati: *''Jerhamukellāh!''!* (Allāh ti se smilovao!)

18.3 PRIČA O KUGI

Jednog dana se *halīfa* 'Umer ibn el-Hattāb, zajedno sa grupom *ashābā*, uputio prema Šāmu. Tokom puta saznao je da se u Šāmu raširila kuga koja je ubila mnoge ljude, pa je odlučio da se vrati i zabranio je onima koji su bili s njim da idu za Šām. Ebū 'Ubejde ibn el-Džerrāh, poznati *ashāb*, ga upita: *''Zar bježimo od Allāhove odredbe, o vladaru pravovjernih?!''* 'Umer mu odgovori: *''Da je to barem neko drugi kazao, o Ebū 'Ubejde!'',* a potom dodade: *''Da, bježimo od Allāhove odredbe u Allāhovu odredbu! Šta misliš da posjeduješ deve i da si s njima došao do doline koja ima dvije strane: jedna je plodna (tj. na njoj ima plodova i rastinja što pogoduje da se tu čuvaju deve), a druga je suha i nerodna (tj. na kojoj nema ništa i nije pogodna za čuvanje deva). Zar njihovo čuvanje na plodnom dijelu ne bi bila Allāhova odredba kao i kada bi ih čuvao na nerodnem dijelu?!''*

18.4 UZDIZANJE NAUKE

Prenešeno je od Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, da je rekao: ***''Traženje nauke je obaveza svakog muslimana!''*** Također, od njega se prenose i drugi

hadīthi koji ukazuju na visok stepen koji ima nauka, te na uzdizanje položaja učenih ljudi. Od njih je i sljedeći *hadīth*: ***''Ko krene putem tražeći na njemu nauku, Allāh će mu olakšati put ka džennetu. Zaista, meleci podmeću svoja krila onome koji traži nauku iz zadovoljstva onime što on radi. Za učenog oprost traže oni na nebesima i na Zemlji, pa čak i ribe u vodi. Prednost učenog nad pobožnim je kao prednost Mjeseca u odnosu na ostale zvijezde. Zaista su učenjaci nasljednici vjerovjesnika, a vjerovjesnici nisu ostavili u nasljedstvo ni dinare ni dirheme, nego su ostavili u nasljedstvo nauku, pa ko je uzme, uzeo je obilan dio.''*** U knjizi ''Mu'džemul-'Udebai'' se od *feqīha* (islamskog pravnika) 'Alije ibn 'Isā el-Welwaldžijja prenosi da je rekao: *''Došao sam kod Ebu er-Rejhāna el-Bejrūnija koji je bio na samrti, pa me je upitao neko pitanje koje ga je zaokupljalo. Ja sam mu, sažalivši se nad njim, rekao: ''Zar (o tome) pitaš u takvom stanju?'' Odgovorio mi je: ''Da napustim ovaj dunjāluk znajući propis po ovom pitanju je bolje nego da ga napustim ne znajući ga!'' Ja sam mu dao odgovor na njegovo pitanje i on ga je zapamtio, a onda sam izašao od njega. Čim sam izašao čuo sam njegov posljednji hropac. Zar ovo nije najbolja potvrda motu ovoga ummeta: ''Traži znanje od kolijevke pa do groba!''?''*

18.5 PRIČA O IZGUBLJENOM IMETKU

Pripovijeda se da je jedne noći neki čovjek došao do *imāma* Ebū Hanīfe i upitao ga: *''Prije mnogo vremena zakopao sam novac na jedno mjesto, ali sam zaboravio gdje je to, pa možeš li mi pomoći da riješim ovaj problem?''* Ebū Hanīfe mu reče: *''To nije posao islāmskog pravnika da bih mogao da ti kažem rješenje tog problema.''* Potom je razmislio jedan trenutak, a onda mu je rekao: *''Idi i klanjaj do ujutro, pa ćeš se sjetiti tog mjesta, inšā'Allāh!''* Čovjek je otišao i počeo da klanja. Iznenada, nakon kratkog vremena i u samom *namāzu*, sjeti se mjesta gdje je zakopao novac. Završi *namāz* i požuri na to mjesto, te nađe i donese novac. Ujutro on ode do Ebū Hanīfe i obavijesti ga da pronašao novac, te mu se zahvali, a zatim ga upita: *''Kako si znao da ću se sjetiti mjesta gdje sam zakopao novac?''* Ebū Hanīfe mu odgovori: *''Tako što sam znao da te šejtān neće ostaviti da na miru klanjaš, nego će te ometati u namāzu podjećanjem na tvoj novac!''*

18.6 PRIČA O OKLOPU

Vođa muslimana, 'Alija ibn Ebī Tālib je bio na putovanju, a svoj željezni oklop, koji je oblačio prilikom borbe, je privezao iza sebe, ne leđa deve. Kada je stigao u mjesto u koje je krenuo, on potraži svoj oklop, ali ga ne nađe. On mu je ispao tokom putovanja, a da on to nije ni primijetio. Kada je prolazio kroz čaršiju, vidio je svoj oklop kod jednog Jevreja, pa ga zaustavi i zatraži od njega da mu ga vrati. Međutim, Jevrej na to ne pristade i reče 'Aliji: *''Zaista je ovo moj oklop i neću ti ga dati!''* 'Alija od njega zatraži da se uputi s njim kod *qadije* (sudije) kako bi presudio među njima, te njih dvojica dođoše do *qadije* grada Medīne, koji se zvao Šurejh. 'Alija ispriča *qadiji* kako je izgubio svoj oklop i kako ga je spazio kod ovog Jevreja, te kako je zatražio da mu ga on vrati. Međutim, Jevrej ostade uporan pri tome da je to njegov oklop kojeg posjeduje već odavno, te da su oklopi slični jednim drugima. *Qadija* Šurejh zatraži od 'Alije dokaz da je oklop njegov, pa mu 'Alija ukaza na znakove na oklopu po kojima ga prepoznaje. Međutim, *qadiji* nisu bili dovoljni ti dokazi, pa presudi u korist Jevreja,

tj. da može zadržati oklop u svom posjedu. 'Alija se povinova *qadijinoj* odluci iako je bio uvjeren da je to njegov oklop i da je *qadija* pogriješio u svojoj odluci. Potom je htio da ode, ali ga Jevrej zaustavi, zadivljen onim što je vidio od pravednosti muslimana i njihovog uzvišenog odgoja, te mu reče: *''Vođo pravovjernih, ovo je zaista tvoj oklop, a ja sam ga našao nakon što ti je ispao. Mogao si ga uzeti od mene bez obraćanja qadiji jer si tjelesno jači od mene i u tvojim rukama je vlast. Uprkos tome, nisi upotrijebio svoju snagu niti svoju vlast, nego si se obratio qadiji kao i svi drugi obični ljudi!''* Potom se okrenu prema *qadiji*, vidno uzbuđen i dirnut veličinom onoga što je doživio, te mu reče: *''Ako je ono po čemu si presudio islām, onda ja svjedočim da nema drugog boga osim Allāha i da je Muhammed Allāhov poslanik!''*

18.7 PRIČA (HADIS) O GUBAVCU, ĆELAVCU I SLIJEPCU

Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, priča da je čuo Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kada je rekao: ***''Allāh, dželle ša'nuhu, htio je da iskuša trojicu ljudi od Benu Isrā'īla*** *(Izraelćana)*; ***jedan je bio gubavac, drugi bez kose, a treći slijep, pa im je poslao jednog meleka. Melek je došao gubavcu i upitao ga: ''Šta bi ti najviše želio?'' ''Najviše bih želio imati lijepu boju kože i da se oslobodim ovog zbog čega se svijet zgražava na mene'', odgovori on. Melek pređe rukom preko njegova tijela, te sa njega sva guba spade i dobi lijepu boju kože. Zatim ga melek upita: ''Kakav ti je imetak najdraži?'' ''Deve ili krave'' (prenosilac se ne sjeća tačno), reče on. Allāh mu tada dade jednu lijepu devu, koja je u stomaku nosila mladunče, a melek mu reče: ''Allāh ti dao berićeta u njoj!'' Zatim je melek došao onome bez kose i upitao ga: ''Šta bi ti najviše volio?'' ''Lijepu kosu i da se oslobodim ovog zbog čega se svijet zgraža na mene'', odgovorio je on. Melek ga pomilova po glavi, te mu bolest prođe i dobi lijepu kosu. Melek ga upita: ''Kakav bi imetak najviše volio?'' ''Krave'', odgovori on. Allāh mu tada dade jednu lijepu steonu kravu, a melek mu reče: ''Allāh ti dao berićeta u njoj!'' Zatim melek dođe slijepcu i reče mu: ''Šta bi ti najviše želio imati?'' ''Da mi Allāh vrati moj vid, kako bih ljude mogao gledati'', odgovori on. Melek ga pomilova po očima i Allāh mu vrati vid. Zatim ga upita: ''Kakav bi imetak najviše volio?'' ''Ovce'', odgovori on. Allāh mu dade jednu ovcu. U sve trojice se imetak plodio i množio, pa je nekadašnji gubavac imao punu dolinu deva, nekadašnji ćelavac punu dolinu krava, a nekadašnji slijepac punu dolinu ovaca. Zatim melek dođe gubavcu u njegovom prijašnjem liku i obliku te mu reče: ''Ja sam čovjek bijednik i jedino mi ti, poslije Allāha, možeš pomoći, zato te molim, tako ti Onoga Koji ti je dao tako lijepu boju kože i Koji ti je dao tolike deve, da mi dadneš jednu devu, kako bih mogao nastaviti put.'' On mu na to reče: ''Ja imam mnogo obaveza.'' Melek mu reče: ''Kao da te ja odnekud znam, da ti nisi bio onaj gubavac što se svijet zgražavao na njegov izgled i bijedu, pa ti je Allāh podario (zdravlje i bogatstvo)?!'' On mu tada odgovori: ''Naprotiv, ja sam ovo naslijedio od svojih predaka'.' Melek mu tada reče: ''Ako si slagao, neka te Allāh povrati u ono stanje u kom si bio.'' Zatim je melek došao ćelavcu u njegovom prijašnjem liku i obliku i rekao kao što je rekao gubavcu, a ovaj mu je uzvratio kao i prvi. Melek mu reče: ''Ako si slagao, neka te Allāh vrati u ono stanje u kom si bio.'' Potom je došao slijepcu u njegovom prijašnjem liku i obliku i rekao mu: ''Ja sam siromašan čovjek i na putu sam. Meni danas ne može niko poslije Allāha pomoći do ti, pa te molim Onim Koji ti je podario tvoj vid da mi daš jednu***

ovcu, kako bih se njom pomogao na svome putu.'' On mu odgovori: ''I ja sam bio slijep, pa mi je Allāh, dželle ša'nuhu, povratio vid; uzmi koliko hoćeš, a ostavi koliko hoćeš. Tako mi Allāha, ništa ti neću danas zabraniti da uzmeš, radi Moćnog i Velikog Allāha.'' Melek mu tada reče: ''Zadrži sav svoj imetak, vi ste bili samo iskušani. Allāh je zadovoljan tobom, a rasrdio se na tvoja dva druga''.'' [321]

18.8 SE'ĪD IBN 'ĀMIR

'Umer ibn el-Hattab, *radijallāhu 'anhu*, je postavio Se'īda ibn 'Āmira za namjesnika Himsa. Nije prošlo mnogo vremena a kod 'Umera, vladara muslimana, dođe delegacija stanovnika Himsa. On im reče: *''Napišite mi imena vaših siromaha, da im udijelim od imetka muslimana!''* Oni mu napisaše imena siromaha, a među njima bilo je i ime Se'īda ibn 'Āmira. 'Umer ih upita: *''A ko je Se'īd ibn 'Āmir?''* Oni odgovoriše: *''To je naš namjesnik!''* 'Umer upita: *''Zar je vaš namjesnik siromašan?!''* Oni odgovoriše: *''Da, tako nam Allāha, znaju proći mnogi dani, a da se u njegovoj kući ni vatra ne upali.''* 'Umer zaplaka, a potom stavi hiljadu dinara u kesu i reče: *''Dajte mu ovaj novac da ima od čega živjeti.''*

Kada se delegacija vratila u Hims, dali su mu kesu, a Se'īd reče: *''Mi smo Allāhovi i Njemu ćemo se vratiti!''* Izgledao je kao da mu se desila neka nesreća. Njegova žena ga upita: *''Šta se desilo? Da nije umro vladar muslimana?''* On odgovori: *''Desilo se gore od toga, došao mi je dunjāluk da mi upropasti āhiret!''* Ona reče: *''Riješi se toga''*, ali ona nije znala ništa o novcu. On je upita: *''Hoćeš li mi pomoći u tome?''* Ona odgovori: *''Da.''* On nakon toga podijeli novac siromašnim muslimanima.

Nakon nekog vremena, 'Umer ibn el-Hattāb je posjetio Hims kako bi ispitao njihovo stanje. Susreo se sa stanovnicima Himsa i upitao ih o njihovom namjesniku, Se'īdu ibn 'Āmiru. Oni ga pohvališe, ali su se požalili na tri stvari kod njega, koje im se nisu dopadale. 'Umer pozva Se'īda ibn 'Āmira, te ih sakupi zajedno i upita: *''Na što se žalite kod vašeg namjesnika?''* Oni rekoše: *''Tako nam Allāha, ne izlazi pred ljude dok dan ne poodmakne!''* 'Umer pogleda u Se'īda i zatraži od njega odgovor na to, pa on reče: *''Tako mi Allāha, ne volim što ovo govorim, ali moja porodica nema slugu, pa ja zajedno s njima mijesim tijesto a onda čekam da nadođe, pa im ispečem hljeb. Zatim uzmem abdest i izađem pred ljude.''*

'Umer potom upita: *''Na što se još žalite kod njega?''* Oni rekoše: *''Navečer nikome ne odgovara!''* Se'īd na to reče: *''Tako mi Allāha, to mi, takođe, nije drago da obznanim, ali ja sam dan odredio za njih, a noć za Uzvišenog Allāha!''* 'Umer upita: *''Na što se još žalite kod njega?''* Oni rekoše: *''On ima dan u mjesecu kada neće nikoga da primi!''* 'Umer upita: *''Šta imaš reći na to, Se'īde?'''* Se'īd reče: *''Nemam slugu koji bi mi oprao odjeću, a nemam drugu odjeću osim ove koja je na meni, pa toga dana perem odjeću i čekam da se ona osuši, a potom izlazim pred ljude krajem dana.''* Tada 'Umer reče: *''Hvala Allāhu Koji je učinio da ne pokvarim svoje mišljenje o tebi!''*

[321] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim.

18.9 'AMR IBN EL-'ĀS I RIMSKI ZAPOVJEDNIK

Prilikom osvajanja Egipta, u toku borbe muslimana protiv Rimljana, rimski zapovjednik pozva 'Amra ibn el-'Āsa da s njim pregovara u vezi utvrđenja ''Babilon''. Međutim, svojim ljudima je izdao naređenje da na 'Amra obruše stijenu odmah kad izađe iz tvrđave. Pripremio je sve da njegovo ubistvo bude izvršeno. 'Amr je ušao kod zapovjednika ne sumnjajući ništa i odvio se razgovor među njima.

Kada je 'Amr krenuo da napusti tvrđavu primjetio je na njenim zidinama sumnjive pokrete, što je u njemu izazvalo veliku podozrivost. Odmah je postupio shodno svojoj poznatoj oštroumnosti. Vrati se do zapovjednika tvrđave sigurnim i mirnim koracima, potpuno spokojan kao da ga ništa nije prestrašilo i kao da ništa ne sumnja.

'Amr je ušao kod zapovjednika i rekao mu: *''Pala mi je jedna ideja na um pa hoću da ti je predložim. Sa mnom, u mom logoru, je grupa ashābā Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, koji su među prvima primili islām. Vođa muslimana ništa ne odlučuje dok se ne posavjetuje s njima, niti šalje vojsku a da njih ne postavi kao zapovjednike. Mislio sam da ti dođem s njima, kako bi čuli od tebe ovo što sam ja čuo i da shvate stvar kao što sam je ja potpuno shvatio od tebe.''*

Rimski zapovjednik je pomislio da mu je 'Amr ponudio životnu šansu! Stoga je prihvatio njegovu ideju, da ode i da sa sobom dovede ove muslimanske prvake, njihove najbolje ljude i zapovjednike. Onda bi ih sve pobio, umjesto da ubije samo 'Amra. Zapovjednik dade neprimjetan signal kojim je izdao naredbu da se plan kojim je bilo planirano 'Amrovo ubistvo obustavi.

Rimski zapovjednik se srdačno oprosti sa 'Amrom i s njim se čvrsto rukova, očekivajući da se on ubrzo vrati sa svojim prijateljima. Ujutro, jašući svoga konja, 'Amr se vrati do tvrđave na čelu svoje vojske. S njim su bili njegovi neustrašivi borci koji svom silinom napadoše na tvrđavu i okupiraše Rimljana, a muslimani nakon toga oslobodiše Egipat.

18.10 PRIČA O ČOVJEKU KOJI JE POSUDIO HILJADU DINARA

Predaja koja nam najbolje ukazuje na vrijednost predavanja i oslanjanja na Allāha jeste predaja Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, u kojoj stoji da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Neki čovjek iz Benū Isrā'īla potraži na zajam od drugog hiljadu zlatnika. Zajmodavac reče: ''Dovedi mi svjedoke koji će prisustvovati ugovoru!'' Potražitelj odgovori: ''Dovoljan nam je Allāh kao svjedok!'' Zajmodavac reče: ''Nađi mi žiranta!'' Potražitelj reče: ''Allāh je dovoljan kao garant!'' Zajmodavac reče: ''Istinu si rekao.'' Dao mu je traženu svotu novca do određenog roka. Potražitelj preuze novac i zaputi se preko mora završavajući svoje poslove. Kada se približio naznačeni dan povraćaja novca, dužnik htjede vratiti se zajmodavcu kako bi mu vratio dug, ali ne nađe broda, ni prevoza! Ne znade šta da radi! Najednom, uze drvo, izdubi ga, zavuče u njega hiljadu zlatnika i pismo, dobro ga začepi, dođe do mora, i reče: ''Gospodaru moj, Ti dobro znaš da sam ja pozajmio od tog i tog čovjeka hiljadu zlatnika, pa mi je tražio garanta, pa sam ja Tebe za garanta uzeo, što je on prihvatio! Tražio je od mene svjedoke, a ja sam Tebe za svjedoka uzeo, što je on prihvatio! Tražio sam prevoz kako bih otišao do njega da mu vratim pare, ali ga nisam***

našao. Stoga ovaj dug prepuštam i ostavljam Tebi, da ga Ti vratiš!", pa baci drvo sa novcem u more i ode. Zajmodavac je tih dana iščekivao brod kojim bi trebao naići njegov dužnik, pa ode do luke ne bi li ga sreo. Najednom primjeti drvo kako pluta morem, pa ga uze sebi za ogrijev!? Kad ga je iscijepao, primjeti da je u njemu pismo s novcem!? Ubrzo nakon toga dužnik mu dođe, noseći sa sobom hiljadu zlatnika. Rekao je: Tako mi Allāha, trudio sam se naći prevoz, ali nisam uspio doći ranije. Zajmodavac mu reče: ''Jesi li mi slao šta od novaca?'' Dužnik će opet: ''Nisam mogao naći prijevoza sve do sada!'' Zajmodavac reče: ''Allāh mi je dostavio ono što si mi poslao drvetom. Idi sa svojom hiljadom zlatnika u dobru!'' ''[322]

18.11 PRIČA O ČOVJEKU KOJI JE VOLIO RASPRAVU

Jednog dana čovjek koji je volio da raspravlja ode do *imāma* Šāfi'ija i upita ga: *''Znamo da je Iblis stvoren od vatre; pa kako će ga onda Allāh kazniti vatrom?!''*

Imām Šāfi'ī je kratko razmislio, a zatim je donio komad suhe zemlje i njime pogodio čovjeka. Na licu čovjeka se mogao uočiti bol i ljutnja. *Imām* Šāfi'ī ga upita: *''Jesam li ti nanio bol?''* On odgovori: *''Da, nanio si mi bol!''* Šafi'ī ga upita: *''Kako to da si ti stvoren od zemlje, a zemlja ti nanosi bol?!''* Čovjek nije odgovorio ništa na ove riječi i shvatio je šta je *imām* Šāfi'ī. Shvatio je da je takav slučaj i sa *šejtānom*. Allāh, *subhānehu we te'ālā*, ga je stvorio od vatre i kazniće ga vatrom.

18.12 TEŠKOĆA OBRAČUNA NA SUDNJEM DANU

Otac je rekao svom sinu: *''Večeras mi ispričaj sve što budeš pričao sa ljudima i sve što izgovoriš poslije jacija-namāza; pokaži mi sve gestove i pokrete koje si činio.''*

Ovaj mladić je nakon jacije ocu sa velikom mukom i trudom, jedva nekako ispričao svoj cjelodnevni govor i postupke. Sljedećeg dana otac je ponovio isti zahtjev, na šta je sin odgovorio: *''Nemoj, oče, zaduži me bilo kojom drugom obavezom i teretom, samo ne traži ovo od mene, nemam snage za to.''*

Otac je kazao: *''Moja je namjera da budeš oprezan i svjestan, da se bojiš polaganja i obračuna na Sudnjem danu. Danas nemaš strpljenja za jednodnevni obračun sa svojim ocem, koji ima toliko razumijevanja za tebe. Kako ćeš sutra imati strpljenja položiti račun za cijeli život?''*

18.13 IBRĀHĪM IBN EDHEM

Prenosi se da je neki čovjek došao Ibrāhīmu ibn Edhemu i rekao mu: *''Moja duša me neprestano navodi na grijehe, pa me posavjetuj kako da se toga oslobodim.''* Ibrāhīm ibn Edhem mu odgovori: *''Kad te duša pozove u grijeh prema Allāhu, ti se slobodno prepusti grijesima, ali pod nekoliko uvjeta.''* – *''Koji su to uvjeti?''*, upita čovjek. Ibrāhīm mu reče:

[322] *hadīth* bilježe el-Buhārī, 3/362 i Ahmed, 2/348.

''Kada budeš želio učiniti grijeh, onda to učini na mjestu gdje te Allāh ne vidi.'' Čovjek mu reče: *''SubhānAllāh, kako da to učinim kad me Allāh svugdje vidi!?''* Zatim mu Ibrāhim reče: *''Kada te duša pozove u grijeh učini to, ali ne na Allāhovoj zemlji.''* Čovjek reče: *''Ali kako, kad je sva zemlja Allāhova!?''* Ibrāhīm ibn Edhem nastavi: *''Kada budeš poželio učiniti grijeh nemoj jesti ništa od opskrbe koju Allāh daje.''* Čovjek uzviknu: *''A zar sva opskrba nije od Allāha!?''* Ibrāhim mu reče: *''Kada budeš želio učiniti grijeh i kada te nakon smrti meleki htjednu povesti u Vatru, nemoj ih slušati.'' – ''A kako da ih ne slušam i kako da se oduprem kad je to nemoguće!?''* Ibrāhīm ibn Edhem mu reče: *''Kada budeš čitao svoje grijehe iz knjige koja će ti biti data na Sudnjem danu, nemoj ih priznati, već poreci da si to činio.'' – ''A gdje su Kirāmen-Katibīn, gdje su meleki čuvari, gdje su ostali svjedoci koji će svjedočiti protiv čovjeka?''* Na kraju mu Ibrāhīm ibn Edhem reče: *''Pa kako se onda ne stidiš da činiš grijehe prema Allāhu, a On te vidi, podario ti je život i opskrbu, dao ti zdravlje i snagu?!''* Nakon ovih savjeta čovjek poče plakati i kroz suze progovori: *''Tako mi Allāha, od danas neću biti nepokoran Uzvišenom Allāhu.''*

18.14 EBU-BEKR ES-SIDDIK, *RADIJALLĀHU ‘ANHU*, UDJELJUJE ČITAV SVOJ IMETAK

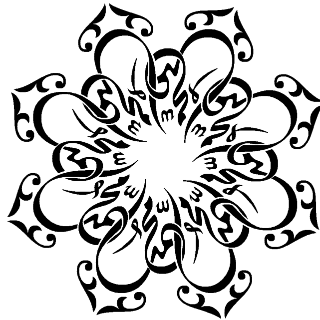
'Umer ibn el-Hattāb, *radijallāhu 'anhu*, je rekao: *''Jednog dana nam je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, naredio da izdvojimo sadaqu. Ja sam tada imao pri sebi imetka i rekoh (samom sebi): ''Ako ikada prestignem Ebū Bekra, danas ću ga prestići!'' Donio sam pola svog imetka, a Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, me je upitao:* ***''Šta si ostavio svojoj porodici?''*** *Rekao sam: ''Još toliko.'' Zatim je došao Ebū Bekr sa cijelim svojim imetkom. Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, ga je upitao:* ***''Šta si ostavio svojoj porodici?''*** *Odgovorio je: ''Ostavio sam im Allāha i Njegovog Poslanika!'' Rekao sam (Ebū Bekru): ''Nikad te ni u čemu neću prestići!'' ''* [323]

18.15 EBŪ UMĀME, *radijallāhu 'anhu*, I NJEGOVA LJUBAV PREMA DIJELENJU *SADAQE*

'AbdurRahmān ibn Zejd ibn Džābir pripovijeda: *''Štićenica Ebū Umāme mi je ispričala slijedeće: ''Ebū Umāme je volio dijeliti sadaqu i zbog toga je sabirao novac. Nikada nije vratio prosjaka, a da mu za jelo nije udijelio barem glavicu luka, ili hurmu, ili bilo šta drugo. Jednog dana mu je došao prosjak, a kod sebe nije imao ama baš ništa od hrane. Od prosljednja tri dinara izdvojio je jedan i dao ga prosjaku. Zatim je došao drugi prosjak, pa je i njemu dao dinar. I na kraju, došao je treći prosjak, pa je i njemu dao svoj posljednji dinar. Naljutila sam se i rekla: ''Nama nisi ništa ostavio!'' Ebū Umāme je potom otišao na kajlūlu (popodnevni odmor), a ja sam ga probudila kada je počeo edhān za ikindiju-namāz. Abdestio se i otišao u džamiju. Sažalila sam se na njega jer je postio, pa sam uzajmila nešto novaca. Pripremila sam mu iftār i svjetiljku. Otišla sam da mu pripremim i prostirku – kad tamo, nađoh zlato! Nabrojala sam tri stotine dinara. Rekoh: ''Nije uradio ono što je uradio, osim što je bio*

[323] *hadīth* bilježe et-Tirmidhī (3675); ed-Dārimī (1/391-392); Ibn Ebī 'Āsim, *''Es- Sunne''* (1240).

siguran u ovo što mu je ostalo.'' Vratio se nakon jacije. Kada je ugledao sofru i svjetiljku, osmjehnuo se i rekao: ''Ovo je dobro koje je došlo od Njega!'' Stajala sam pored njega dok je večerao, a zatim rekla: ''Allāh ti se smilovao! Ostavio so ovoliku nafaku, a nisi me ni izvijestio. Da li da je uzmem?'' Upitao je: ''Koju nafaku? Ništa nisam ostavio!'' Podigla sam prostirku. Kada je ugledao dinare, obradovao se i jako začudio. Tada sam prekinula zunnar [324] *i primila islām!'' Ibn Džubejr kaže: ''Poslije sam je našao u jednoj džamiji u Homsu. Poučavala je žene Qur'ānu, fardovima, sunnetima i vjerskim propisima.''*

[324] Zunnar je pojas koji koriste vatropoklonici i kršćani.

19 ISLAMSKI TERMINI

SubhānAllāh (arapski: سُبْحَانَ للَّه) je termin iz arapskog jezika koji u prijevodu na bosanski znači: *''Sva slava pripada Allāhu''*. Ovo je česta uzrečica svih muslimana svijeta. Bosanski muslimani je najčešće koriste kao izraz čuđenja, dok je u arapskih muslimana ova fraza izraz olakšanja, radosti i pomoći nakon teških perioda.

Elhamdulillāh (arapski: أَلْحَمْدُ لِلَّه) u prijevodu na bosanski znači *''Hvala Allāhu''*, ili *''Sva zahvala pripada Allāhu''*. Izraz je prvi put spomenut u prvom *ājetu* prve *sūre* u Qur'ānu. Muslimani širom svijeta koriste ovaj izraz u mnogim situacijama:

- **Prilikom kihanja.** Onaj koji je kihnuo treba reći *''Elhamdulillāh''*. Moderni učenjaci smatraju da ovo ima veze sa naučnom činjenicom da se srce prilikom kihanja na trenutak zaustavi, te ovo predstavlja zahvalu Bogu zbog nastavka života.
- **Prilikom buđenja.** Prilikom buđenja vjernici izgovaraju dovu koja u prijevodu na bosanski znači: *''Hvala Allāhu koji nas je oživio nakon što nas je usmrtio (dao nam san)...''*
- **Prilikom susreta.** Muslimani na standardno pitanje *''Kako ste?''* uobičajeno odgovaraju sa *''Hvala Allāhu''*.
- **Prilikom molitve.** Vjernici tokom *namāza* (molitve) na svakom stajanju uče *sūru* el-Fātiha u kojoj su prve riječi: *''Hvala Allāhu, Gospodaru svjetova...''*
- **Povodom sretnog događaja.** Muslimani uzvikuju ove riječi, želeći na taj način zahvaliti Allāhu na sretnom ishodu događaja.

Riječi **''Jerhamukellāh''** (arapski: يَرْحَمُكَ اللَّه (u prijevodu na bosanski znače *''Allāh ti se smilovao''* i mogu se koristiti kada je neko kihnuo. Ako je onaj koji je kihnuo rekao *''Elhamdulillāh'' (Hvala Allāhu),* uzvratiće mu se riječima: *''Jerhamukellāh'' (Allāh ti se smilovao).*

Riječi **''Bismillāh''**)arapski: بِسْمِ اللهِ) u prijevodu na bosanski znače *''U ime Allāha''* i koriste se prije početka svakog važnog djela, kao npr. prije svakog hairli posla, prije početka jela i pića, također prije uzimanja abdesta, prilikom sedenja i ustajanja s mjesta, prilikom oblačenja i svlačenja odjeće i obuće.

Riječi **''Lā hawle we lā quwwete illā billāh''** (arapski: لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ) u prijevodu na bosanski znače *''Nema moći ni snage osim kod Allāha''* i to su riječi koje su lijek od 99 bolesti, od kojih je najlakša briga (treba izgovarati ove riječi što više puta na dan).

Riječi **''Allāhu ekber''** (arapski: الله اكبر) u prijevodu na bosanski znače *''Allāh je najveći''* i izgovaraju se prilikom stupanja u *namāz*, izgovaraju se prilkom čuđenja, kada se radi nečega obradujemo i kada želimo da veličamo Allāha.

Riječi **''Inšā'Allāh''** (arapski: ان شاالله) u prijevodu na bosanski znače **''Ako Allāh bude htio''**, a koristimo ih kada želimo reći nesto za ubuduće, i da vjerujemo da će biti i biva sve onako kako Allāh hoće.

Riječi **EuzubillaAllāh** (arapski: اعذ بالله) u prijevodu na bosanski znače (**Utječem se Allāhu od šejtana)** koristimo kada želimo da učimo Qur’an, i kada želimo da se zaštitimo od zla šejtana.

Riječi **''Es-Selāmu 'alejkum''** (arapski: اسلام عليكم) u prijevodu na bosanski znače *''Neka je na vas Allāhova blagoslov i milost''*, one su islāmski pozdrav i njima završavamo svoj *namāz*.

Riječi **''Innā lillāhi we innā ilejhi radži'ūn** (arapski: إن لله وإن إليه راجعون) u prijevodu na bosanski znače *''Svi smo Allāhovi i Njemu ćemo se vratiti''* i njih izgovaramo kada čujemo da nam je neko drag preselio (umro).

20 DOVE

20.1 DOVA NAKON BUDENJA IZ SNA

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِىْ اَحْيَانَا بَعْدَ مَا اَمَاتَنَا وَ اِلَيْهِ النُّشُوْرُ

El-hamdu lillāhi-lledhī ahjānā ba'de mā emātena we ilejhin-nušūr.

Hvala Allāhu, Koji nas oživi nakon što nas umrtvi, i Njemu se, konačno, sve vraća.

20.2 DOVA PRILIKOM OBLAČENJA NOVE ODJEĆE

اَلْحَمْدُ لِلَهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا (الثَّوْبَ) وَرَزَقَنِيْهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلاَ قُوَّةٍ

El-hamdu lillāhi-lledhī kesānī hādhā we rezakanīhi min gajri hawlin minnī we lā quwwetin.

Hvala Allāhu, Koji me je odjenuo ovim (ovom odjećom) i koji me je opskrbio bez moje pomoći i moći...

20.3 DOVA ZA ONOGA KOJI OBUČE NOVU ODJEĆU

تُبْلِي وَ يُخْلِفُ اللهُ تَعَالَى

Tublī we juhlifullāhu te'ālā.

Iznosio je, a novom te Allāh počastio.

الْبَسْ جَدِيْدًا وَعِشْ حَمِيْدًا وَمُتْ شَهِيْدًا

Ilbis džedīden we 'iš hamīden we mut šehīden.

Obuci novo, živi dostojanstveno i umri kao *šehīd*!

20.4 DOVA PRILIKOM ULASKA U TOALET

[بِسْمِ اللهِ] بِسْمِ اللهِ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ

(Bismillāhi) Allāhhumme innī e'ūdhu bike minel-hubthi wel-habā'ithi.

(U ime Allāha) Allāhu moj, utječem Ti se od (zla) *šejtāna* i *šejtānica*.

20.5 DOVA POSLIJE IZLAZKA IZ TOALETA

غُفْرَانَكَ

Gufrāneke.

Za oprost Te molim!

20.6 DOVA PRIJE POČETKA UZIMANJA ABDESTA

بِسْمِ اللهِ

Bismillāh.

U ime Allāha.

20.7 DOVA NAKON UZIMANJA ABDESTA

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَشْهَدُ أَنْ لاَّ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوْبُ إِلَيْكَ

Subhānekellāhumme we bihamdike. Ešhedu en lā ilāhe illā Ente. Estagfiruke we etūbu ilejk.

Tebi slava pripada, Allāhu moj, i trajna zahvalnost, Svjedočim da nema boga osim Tebe. Od Tebe oprost tražim i samo se Tebi kajem.

20.8 DOVA PRILIKOM IZLASKA IZ STANA ILI KUĆE

بِسْمِ اللهِ ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ ، وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ

Bismillāhi, tewekkeltu 'alallāhi, we lā hawle we lā quwwete illā billāh.

U ime Allāha, u Allāha se pouzdavam, nema pomoći niti moći bez (mimo) Allāhove pomoći i moći.

20.9 DOVA PRILIKOM ULASKA U STAN

بِسْمِ اللهِ وَلَجْنَا ، وَبِسْمِ اللهِ خَرَجْنَا وَعَلَى اللهِ رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا

Bismillāhi weledžnā we bismillāhi haredžnā we 'alā Rabbinā tewekkelnā.

S Allāhovim imenom ulazimo i s Allāhovim imenom izlazimo. Na Gospodara našega se oslanjamo.

20.10 DOVA PRILIKOM ULASKA U DŽAMIJU

[أَعُوْذُ بِاللهِ الْعَظِيْمِ ، وَ بِوَجْهِهِ الْكَرِيْمِ ، وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيْمِ ، مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ]

[بِسْمِ اللهِ وَالصَّلاَةُ] [وَالسَّلاَمُ عَلَى رَسُوْلِ اللهِ] [اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ]

E'ūdhu billāhil-Adhīmi we bi wedžhihil-kerīmi we sultānihil-qadīmi mineš-šejtānir-radžīm, Bismillāh, wes-salātu wes-selāmu 'alā Resūlillāh. Allāhumme-ftah lī ebwābe rahmetike.

Sklanjam se u okrilje Allāha Velikog, pred Njegovo lice časno, Njegovu vlast pravičnu – od *šejtāna* prokletog. U ime Allāha, i spas i mir Njegovu Poslaniku. Allāhu moj, otvori mi vrata milosti Tvoje!

20.11 DOVA PRILIKOM IZLASKA IZ DŽAMIJE

بِسْمِ اللهِ وَالصَّلاَةُ ، وَالسَّلاَمُ عَلَى رَسُوْلِ اللهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ ، اللَّهُمَّ اعْصِمْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ

Bismillāhi wes-salātu wes-selāmu 'alā Resūlillāhi, Allahumme innī es'eluke min fadlike. Allāhumme e'simnī mineš-šejtānir-radžīm.

U ime Allāha, mir i spas Allāhovu Poslaniku; Allāhu moj, molim Ti se da me dobrom obaspeš; Allāhu moj, zaštiti me od prokletog *šejtāna*.

20.12 DOVE KOJE SE UČE JUTROM I NOĆU

حَسْبِيَ اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمُ

HasbijAllāhu lā ilāhe illā Huwe, 'alejhi tewekkeltu we Huwe Rabbul-'Aršil-'Adhīm" (7x)

Allāh mi je sām dovoljan, nema boga osim Njega. Na Njega se oslanjam i On je Gospodar Arša veličanstvenog (uči se 7 puta jutrom i navečer).

أَعُوْذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

E'ūdhu bi kelimātillāhit-tāmmāti min šerri mā haleq. (3x)

Utječem se Allāhovim savršenim riječima se od svakog zla koje je stvorio (učiti 3 puta).

سُبْحَانَ اللهِ وَ بِحَمْدِهِ

Subhānallāhi we bihamdihi. (100x)

Neka je slavljen i hvaljen Allāh (učiti stotinu puta).

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ أَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ ، وَلاَ تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ

Jā Hajju jā Qajjūmu, bi rahmetike estegīthu, aslih lī še'nī kullehu we lā tekilnī illā nefsī tarfete ajnin.

O Ti Živi, Vječni, molim Te za obilatu milost Tvoju – popravi moje svako stanje i ne prepusti me sebi samom ni jednog trena!

لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٍ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ،

Lā ilāhe illAllāhu wahdehu lā šerīke lehu, lehul-mulku we lehul-hamdu we Huwe 'alā kulli šej'in qadīr. (100 x)

Nema boga osim Allāha, Jedinoga, Koji druga nema. Njemu pripada vlast nad svačim i sva zahvalnost. On sve može (nad svim ima moć) (učiti stotinu puta).

20.13 DOVE PRED ODLAZAK NA SPAVANJE

Svake noći kada bi Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, pošao na spavanje i legao u postelju, sastavio bi otvorene dlanove prema licu, puhnuo u njih i proučio (u njih) suru el-Ihlās, el-Feleq i en-Nās, te potom potrao dlanovima svoje tijelo koliko može dohvatiti, počevši od glave i prednjeg dijela tijela; to bi ponovio tri puta.

A rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***"Kada legneš u postelju, prije nego što zaspiš, prouči: ''Ājetul-Kursijj" do kraja. Allāh će ti odrediti čuvara da ti se šejtān ne približi u toku noći, sve do sabaha.''***

20.14 DOVA KOJA SE UČI PRED POČETAK OBROKA

بِسْمِ اللهِ   بِسْمِ اللهِ فِي أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ

''Kada neko od vas sjedne za obrok, neka prouči: "Bismillāh", a ako zaboravi proučiti prije početka obroka, neka prouči kada se sjeti: "Bismillāhi fī ewwelihi we āhirihi" *(''U ime Allāha na početku i na kraju'')****''.***

20.15 DOVA KOJA SE UČI POSLIJE OBROKA

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا ، وَرَزَقَنِيْهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلاَ قُوَّةٍ

El-hamdu lillāhi-lledhī at'amenī hādhā we rezaqanīhi min gajri hawlin minnī we lā quwwetin.

Hvala Allāhu, Koji me je nahranio i opskrbio bez moje pomoći i moći!

20.16 DOVA KAD NEKO KIHNE

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ يَرْحَمُكَ اللهُ يَهْدِيْكُمُ اللهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ

Kada neko od vas kihne, neka kaže: **"El-hamdu lillāh"**- Hvala Allāhu. Tada ćete mu uzvratiti: **"Jerhamukellāh"** (*Allāh ti se smilovao*). Vi na to uzvratite: **"Jehdikumullāhu we juslihu bālekum"** *(Allāh vas (te) uputio i uljepšao vaše (tvoje) stanje)*!

20.17 DOVA PROTIV IZLJEVA SRDŽBE

أَعُوْذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ

E'ūdhu billāhi mineš-šejtānir-radžīm.

Utječem se Allāhu od prokletog *šejtāna*.

20.18 DOVA ZA ONOGA KO TI UČINI DOBRO

جَزَاكَ اللهُ خَيْرًا

Onaj kome bude učinjeno dobro, neka kaže dobročinitelju: **"Džezākallāhu hajren"** (*Allāh te nagradio dobrim*). (I time će se zahvaliti.)

20.19 DOVA KOJOM SE ZAŠTIĆUJEMO OD STRAHA PRED ŠIRKOM

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوْذُ بِكَ أَنْ أُشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لاَ أَعْلَمُ

Allāhumme innī e'ūdhu bike en ušrike bike we ene e'alemu we estagfiruke limā lā e'alem.

Allāhu, zaštiti me da Ti širk ne učinim svjesno i molim Te da mi oprostiš za ono što počinim nesvjesno!

20.20 DOVA – UČI SE KADA ČUJEMO DA JE ŽIVOTINJA KIHNULA

بِسْمِ اللّٰهِ

Bismillāh.

S Allāhovim imenom.

20.21 VRIJEDNOST IZGOVARANJA SALAWĀTA NA ALLĀHOVOG POSLANIKA, *sallallāhu 'alejhi we sellem*

Kazao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Onoga ko mene jednim salawātom spomene, Allāh će deset puta spomenuti!''***

20.22 DOVA PROTIV NEPRIJATELJA

اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيْعَ الْحِسَابِ، اهْزِمِ الأَحْزَابَ، اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ

Allāhumme Munzilel-Kitābi, Serī'ul-hisābi ihzimil-ahzābe! Allāhumme, ihzimhum we zelzilhum.

Allāhu, Dostavitelju Knjige, Koji brzo sviđaš račune. Porazi protivnike! Allāhu, porazi ih sve i uzdrmaj ih (razori ih)!

20.23 DOVA – IZGOVARA SE PRILIKOM DIVLJENJA (ČUĐENJA) ILI TAJANSTVENOG DOGAĐAJA

سُبْحَانَ اللّٰهِ

Subhanallāh.

Slavljen neka je Allāh!

اللّٰهُ أَكْبَرُ

Ili, pak, riječi: **"Allāhu ekber"**

Allāh je najveći!

20.24 POSTUPAK KADA SE OSJETI BOL U TIJELU

بِسْمِ اللهِ أَعُوْذُ بِاللهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَ أُحَاذِرُ

Stavi ruku na površinu tijela gdje osjećaš bol, te izgovori triput: **''Bismillāh''** i sedam puta reći: **''E'ūdhu billāhi we qudretihi min šerri mā edžidu we uhādhiru''.** (*Zaštitu tražim od Allāha i Njegove svemoći protiv zla koga nalazim i kog se plašim!*)

20.25 TRAŽENJE OPROSTA I POKAJANJE

لأَسْتَغْفِرُ اللهَ وَأَتُوْبُ إِلَيْهِ

Kazao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Tako mi Allāha, ja dnevno po sedamdeset i više puta zatražim oprosta od Allāha i pokajem se** (na sljedeći način):* ***"Estagfirullāhe we etūbu ilejh"*** *(Od Allāha oprost tražim i Njemu se kajem)**.''***

20.26 *FADĪLETI* (VRIJEDNOSTI) IZGOVARANJA RIJEČI: "*SUBHĀNALLĀH, EL-HAMDU LILLĀH, LĀ ILĀHE ILLALLĀHU, ALLĀHU EKBER*"

لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ ، وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, prenosi da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kazao: ***''Ko bude izgovarao: ''Lā ilāhe illAllāhu wahdehu lā šerīke lehu, lehul-mulku we lehul-hamdu we Huwe 'alā kulli šej'in qadīr.''*** *(''Nema boga osim Allāha Jedinoga, Koji Sebi ravnoga nema, Njemu pripada sva vlast i zahvalnost i On je sve u stanju)* ***dnevno po stotinu puta, vrijediće mu kao da je oslobodio deset robova, biće mu upisano stotinu dobrih djela a izbrisano stotinu hrđavih, i toga dana će biti zaštićen od šejtāna sve dok noć ne nastupi. Osim toga, niko ne može učiniti nešto vrednije od toga osim onog koji više puta izgovori ove riječi!''***

سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ

Zatim: ***''Ko bude izgovorio: ''SubhānAllāhi we bi hamdihi''*** *(Neka je slavljen Allāh i neka Mu je hvala)* ***stotinu puta na dan, biće mu skinuti*** *(umanjeni)* ***grijesi, pa makar ih bilo kao morske pjene!''***

سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ

Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, prenosi da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Onaj ko ujutro i uvečer izgovara riječi: ''SubhānAllāhi we bi hamdihi''*** *(Neka je slavljen Allāh i neka Mu je hvala)* ***stotinu puta, značiće da je na Sudnjem danu pristupio s najvišom vrijednošću. Ravan mu je ili više posjeduje samo onaj koji ih je izgovorio toliko puta ili više od toga!''***

لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ ، وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

Ebū Ejjūb el-Ensārī, *radijallāhu 'anhu*, prenosi da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kazao: ***''Ko deset puta izgovori: ''Lā ilāhe illAllāhu wahdehu lā šerīke lehu, lehul-mulku we lehul-hamdu we Huwe 'alā kulli šej'in qadīr*** *(Nema boga osim Allāha, Jedinoga, Koji Sebi ravnoga nema, Njemu pripada sva vlast i zahvalnost i On je sve u stanju)* ***- vrijedno mu je koliko da je oslobodio ropstva četiri potomka Ismā'īla, 'alejhis-selām!''***

سُبْحَانَ اللهِ وَ بِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيْمِ

Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, prenosi da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kazao: ***''Dvije su riječi lahke na jeziku, teške na Vagi*** *(Allāhovoj)* ***i drage Milostivom: ''SubhānAllāhi we bi hamdihi, subhānAllāhil-'Adhīm''*** *(Slavljen neka je Allāh i hvaljen neka je, Slavljen da si, Uzvišeni Allāhu)****!''***

Ebū Hurejre *radijallāhu 'anhu*, prenosi da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kazao: ***''Draže mi je izgovoriti riječi ''SubhānAllāhi wel-hamdu lillāhi we lā ilāhe illAllāhu***

wAllāhu ekber" *(Hvaljen neka je Allāh i hvala Allāhu, nema boga osim Allāha i Allāh je najveći)* ***nego sve ono što Sunce obasja!"***

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***"Da li bi nekom od vas bilo teško da svaki dan zaradi hiljadu dobrih djela?"*** Jedan od prisutnih ga upita: *"Na koji način bi to neko od nas mogao učiniti?"* Allāhov Poslanik mu odgovori: ***"Izgovori stotinu puta riječ "SubhānAllāh..."*** *(Neka je slavljen Allāh)*, ***zaslužićeš hiljadu dobrih djela ili će ti biti pobrisano hiljadu ružnih djela koje si počinio!***

سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيْمِ وَ بِحَمْدِهِ

Džābir, *radijallāhu 'anhu*, prenosi da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kazao: ***"Za onoga koji izgovori "SubhānAllāhil-'Adhīm we bi hamdih"*** *(Slavljen neka je Uzvišeni Allāh i neka Mu je hvala)* ***– biće u džennetu zasađena palma!"***

لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ

'Abdullāh ibn Qajs, *radijallāhu 'anhu*, prenosi da ga je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, upitao: ***"Da li bi želio, 'Abdullāhu sine Qajsov, da te uputim ka jednoj od dželnnetskih riznica?"*** *Odgovorih mu: "Kako da ne bih, Allāhov Poslaniče?!", a on mi reče:* ***"Izgovaraj riječi "Lā hawle we lā quwwete illā billāh"*** *(Nema pomoći niti moći mimo Allāha)****!"***

سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ

Allāhu su najdraže četiri riječi: **"SubhanAllāhi, wel-hamdu lillāhi**, **we lā ilāhe illAllāhu, wAllāhu ekber"** (Slavljen neka je Allāh, hvala Allāhu, nema boga osim Allāha, Allāh je najveći).

21 ARAPSKI ALFABET

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Ko prouči jedan harf iz Qur'āna, pripada mu desetorostruka nagrada. Ne kažem da je ''Elif-lām-mīm'' harf, već ''elif'' je harf, ''lām'' je harf i ''mīm'' je harf.''*** [325]

HARFOVI:

← smjer pisanja harfova
linija pisanja harfova

(ḤA) خ	(H̱A) ح	(DŽIM) ج	(S̱A) ث	(TA) ت	(BA) ب	(ELIF) ا
(ṢAD) ص	(ŠIN) ش	(SIN) س	(ZA) ز	(RA) ر	(ẔAL) ذ	(DAL) د
(QAF) ق	(FA) ف	(GAJN) غ	(´AJN) ع	(ẒA) ظ	(ṬA) ط	(ḌAD) ض
(JA) ي	(HA) هـ	(WAW) و	(NUN) ن	(MIM) م	(LAM) ل	(KAF) ك

ISHODIŠTA HARFOVA:

[325] *hadīth* bilježe et-Tirmidhī i ed-Dārimī, a et-Tirmidhī tvrdi da je *hadīth hasen-sahīh*.

22 VRIJEDNOST UČENJA QUR'ĀNA

Mnogobrojni su *šerī'atski* tekstovi koji govore o vrijednosti čitanja, kako cijelog Qur'āna, tako i pojedinih qur'ānskih *sūrā*, pa čak i pojedinih *ājetā*. U el-Buhārijevom *''Sahīhu''* se od 'Uthmāna ibn 'Affāna, *radijallāhu 'anhu*, prenosi da je Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Najbolji od vas je onaj koji nauči Qur'ān*** *(poduči se Qur'ānu)****, a zatim druge podučava njemu."***

U dva *''Sahīha''* – tj. kod el-Buhārija i Muslima – bilježi se od 'Ā'iše, *radijallāhu 'anhā*, da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Onaj koji vješto uči Qur'ān, biće u društvu plemenitih i čestitih melekā pisarā, dok onome koji uči Qur'ān pa zastaje i osjeća pri tome poteškoću pripadaju dvije nagrade: jedna nagrada za učenje Qur'āna, a druga nagrada za teškoću koju osjeća učač.''***

Muslim bilježi od Ebū Umāme, *radijallāhu 'anhu*, da je Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Učite Qur'ān, jer će, uistinu, on*** *(Qur'ān)* ***doći na Sudnji dan kao šefa'džija*** *(zagovornik)* ***onima koji ga budu učili.''***

Također, Muslim bilježi od Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Nikada se neće okupiti ljudi u nekoj od Allāhovih kuća da uče Allāhovu Knjigu i da je međusobno proučavaju, a da se na njih neće spustiti smiraj, obaviti ih milost, natkriliti ih meleki i Allāh ih spomenuti kod onih koji su kod Njega!''***

Et-Tirmidhī bilježi od 'Abdullāha ibn Mes'ūda, *radijallāhu 'anhu*, da je Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Ko prouči harf iz Allāhove Knjige, njemu pripada dobro djelo koje se vrednuje do deset puta. Ja ne kažem da je ''elif-lām-mīm'' jedan harf, već je ''elif'' harf, ''lām'' je harf i ''mīm'' je harf.''***

Ovo su neki od *šerī'atskih* tekstova koji govore o vrijednostima učenja, čitanja Qur'āna i ova nagrada zasigurno pripada onima koji uče Qur'ān tražeći Allāhovo zadovoljstvo i nagradu od Njega Uzvišenog.

Slušajući ove riječi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i čvrsto vjerujući u njih, s pravom možemo reći da oni koji zapostavljaju učenje Allāhove Knjige, oni koji se ne podučavaju qur'ānskom pismu ili oni koji svojim učenjem Qur'āna traže nečije drugo zadovoljstvo i nagradu od nekoga drugog mimo Allāha, *subhānehu we te'ālā*, da svi oni propuštaju ogromnu nagradu, ogroman broj *thewāba* (nagrada).

22.1 UČENJE ALLĀHOVE KNJIGE NAPAMET, METODE UČENJA NAPAMET I PODSTICAJI DJECE NA TO

Na roditeljima je jedno veliko breme odgovornosti, kako i na koji način odgojiti svoje dijete, jer je to *emānet* od Allāha, *tebāreke we te'ālā*. Na ovo veliko breme odgovornosti upozorava i Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Čovjek je pastir u svojoj porodici i biće odgovoran za svoje stado. Žena je pastir u kući svoga muža pa će i ona biti odgovorna za svoje stado…''*** [326]

Samo iz ovog *hadītha* vidimo koliko je roditelj zadužen i odgovoran za svoje dijete, da ga odgoji u duhu islāma.

Vrlo je teško pristupiti odgoju naše djece, kada su na svakom koraku *širk*, *kufr*, te razni *harāmi*. Najbolji način podučavanja djece je onda kada vi sami počnete učiti Qur'ān onako kako je objavljeno, sa razumijevanjem i učiti ga napamet. Najbolje za djecu jeste da sa učenjem Qur'āna počnu dok su još mali; zatim ga podučiti arapskom pismu i pravilnom učenju Qur'āna. Najvažnije je imati brigu za tim i naviknuti dijete da zavoli vjeru, te odgajati dijete kako to od nas islām traži. Od 'Alije, *radijallāhu 'anhu*, se prenosi da je Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Odgajajte djecu na tri svojstva: ljubav prema vašem Vjerovjesniku, ljubav prema njegovoj porodici i ljubav prema učenju Qur'āna, jer će nosioci Qur'āna biti u hladu Allāhovog prijestolja sa Njegovim vjerovjesnicima i najboljim robovima na Dan kada drugoga hlada neće biti.''*** [327]

Učenje Allāhove Knjige je 'ibādet kojim se približavamo Uzvišenom Allāhu, a posebno je bitan za žene, jer su one odgajateljice *ummeta*, one su nosioci ove vjere i one prenose svoje znanje na sljedeću generaciju. Majke su tu u domovima, uz svoje najmlađe koje trebamo podučiti ne samo *tewhīdu* i *namāzu*, već i učenju Qur'āna i *ahlāqu*, kao i svemu drugom što ova naša vjera nosi sa sobom. Odgojiti čestito dijete smatra se jednim od najboljih dobrih dijela. Na ramenima svakog savjesnog roditelja leži jedna od poslaničkih dužnosti. Kako su poslanici dolazili da nauče ljude Allāhovoj vjeri i propisima, tako su i roditelji dužni da nauče svoju djecu pravim vjerovanjima i dužnostima prema Stvoritelju. Zato Allāh Uzvišeni kaže:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَـٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَّا يَعْصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

''O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allāh zapovjedi neće opirati i koji će ono što im se naredi izvršiti.'' [328]

U el-Buhārijevom *''Sahīhu''* se u raznim poglavljima ističe da je naročita dužnost muslimana učiti djecu da uče Qur'ān. Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je podsticao svoje drugove da uče Qur'ān napamet, te da muslimani učenje Qur'āna napamet

---

[326] *hadīth* bilježe el-Buhārī i Muslim.
[327] *hadīth* bilježi et-Taberānī.
[328] *sūra* et-Tahrīm, 6. *ājet*

trebaju smatrati najvećom vjerskom vrlinom. Moramo djeci uliti ljubav prema Qur'ānu. Pod ovim se podrazumjeva: slušanje, učenje, razumjevanje i praktikovanje Qur'āna.

Slušajući *sūre*, dijete uči i upija svaki *ājet* i svaki *harf* i stiče naviku da sluša učenje Qur'āna. Naša upornost i strpljenje moraju biti beskrajni jer od toga zavisi cjelokupni uspjeh ili neuspjeh. Učaču Qur'āna se povećava memorija i dijete počne umjesto jednu dnevno, učiti dvije pa i više *sūra* na dan.

Prvi i najvažniji način za kvalitetno i uzorno učenje i pomaganju djetetu lakše učenje Qur'āna jeste da dijetetu budemo uzor! Druženje s Qur'ānom, odnosno, njegovo stalno učenje jeste najbolji primjer djeci kako da i oni rade isto. Dok od djeteta zahtjevamo da uči *sūre*, i sami ćemo ponavljati i učiti sa njim.

Dok se djeca igraju, ona slušaju i zapažaju stvari oko sebe. Tada možemo iskoristiti situaciju i pustiti mu *sūre* na radiju, kompjuteru, dvd-u... Bilo bi dobro nabaviti učača koji sporo uči i ponavlja po nekoliko puta jedan *ājet* ili, po mogućnosti, dijete koje uči Qur'ān, kako bi dijete vidjelo da ima još neko dijete koje uči Qur'ān.

Dok se dijete igra, vi mu možete pustiti neku *sūru* iz Qur'āna, možete krenuti prvo sa kraćim *sūrama*. Dok dijete šuti u sebi pokušava izgovoriti ajete prateći učača. Pohvale i čestitke na naučenoj *sūri* ne smiju izostati, a može biti i neke nagrade; ne mora biti nešto veliko, može biti nešto od slatkiša ili neka druga sitnica, a dijete će biti sretno i zadovoljno. Treba mu objasniti da ne treba da uči radi poklona, nego radi Allāhovog zadovoljstva i radi toga što će te vi kao roditelji biti ponosni na njega.

Prije spavanja, učite *sūru* sa njim, da ga preispitate šta je danas naučio i da ga pripremite za sljedeću novu *sūru*.

Zapamtite da svako djete nije isto, da neko brze shvata a neko sporije, ali je bitno da se trudite, jer zaista će Allāh vidjeti svačiji trud... a Allāh, *subhānehu we te'ālā*, daje blagodat u razumjevanju vjere onome kome On hoće.

Ne zaboravite da kroz igru uvjek možete sa djetetom da učite o vjeri, bilo o *tewhīdu*, o *ahlāqu*, o *sīri*... Uvjek to možete raditi kao oblik nekog plakata, pa lijepiti sličice, crtati, itd. Možete kroz igru objasniti djetetu neki slučaj iz *sīre* (životopisa) Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*... i mnogo toga drugog.

Podučimo našu djecu od malena da znaju tri stvari, stvari koje svaki musliman poznaje a to su:

1. Da zna ko je Allāh.

Da je Allāh naš Gospodar. Da se On Uzvišeni samo obožava i niko drugi.

2. Da zna šta je islām.

Da zna da je naša vjera islām, a to znači predanost i pokornost samo Allāhu ispovijedajući Mu čisti *tewhīd* bez primjesa *širka*. Jer tek tad se možemo nazvati *muwehhidima*.

3. Da zna ko je Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*.

Da zna da je Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, poslat svim ljudima da ih poduči *tewhīdu*. On, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je naš uzor.

Ne zaboravimo da, pazeći na sebe, pazimo i na njih; čuvajući sebe, čuvamo i njih i odgajajući sebe, odgajamo i njih.

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ ٱلْمَوْتِ ۗ وَنَبْلُوكُم بِٱلشَّرِّ وَٱلْخَيْرِ فِتْنَةً ۖ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

''Svako živo biće smrt će okusiti! Mi vas stavljamo na kušnju i u dobru i u zlu i Nama ćete se vratiti!'' [329]

Zaista, odgajajući sebe odgajamo i naše male *muwehhide*. Sigurno, svojim primjerom ćemo, *inšā'Allāhu te'ālā*, dosta toga postići. Djeca su mnogo pametnija nego što mi mislimo, ona su poput spužve jer upijaju sve što se oko njih događa.

القرآن الكريم

[329] *sūra* el-Enbijā', 35. *ājet*

23 KUR'ANSKE SURE

23.1 Sura El-Fatiha

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ١

ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٢ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ٣ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ٤ إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ ٥ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ٦ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ

1. Hvala Allāhu, Gospodaru svjetova,

2. Milostivom, Samilosnom,

3. Vladaru Dana sudnjeg,

4. Tebe obožavamo i od Tebe pomoć tražimo!

5. Uputi nas na pravi put,

6. na put onih kojima si milost Svoju darovao,

7. a ne onih koji su protiv sebe srdžbu izazvali, niti onih koji su zalutali!

23.2 Sura El-Asr

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلۡعَصۡرِ ١ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَفِي خُسۡرٍ ٢ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡحَقِّ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلصَّبۡرِ

1. Tako mi vremena,

2. čovjek, doista, gubi,

3. osim onih koji vjeruju i dobra djela čine, i koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje.

23.3 Sura El-Humaza

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَيۡلٞ لِّكُلِّ هُمَزَةٖ لُّمَزَةٍ ١ ٱلَّذِى جَمَعَ مَالٗا وَعَدَّدَهُۥ ٢ يَحۡسَبُ أَنَّ مَالَهُۥٓ أَخۡلَدَهُۥ ٣ كَلَّاۖ
لَيُنۢبَذَنَّ فِى ٱلۡحُطَمَةِ ٤ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡحُطَمَةُ ٥ نَارُ ٱللَّهِ ٱلۡمُوقَدَةُ ٦ ٱلَّتِى تَطَّلِعُ عَلَى
ٱلۡأَفۡـِٔدَةِ ٧ إِنَّهَا عَلَيۡهِم مُّؤۡصَدَةٞ ٨

1. Teško svakom klevetniku-podrugljivcu,

2. koji blago gomila i prebrojava ga,

3. i misli da će ga blago Njegovo besmrtnim učiniti!

4. A ne valja tako! On ce sigurno biti bačen u *džehennem*!

5. A znaš li ti šta je *džehennem*?

6. Vatra Allāhova razbuktala,

7. koja će do srca dopirati.

8. Ona će iznad njih biti zatvorena!

23.4 Sura El-Fil

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

أَلَمۡ تَرَ كَيۡفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصۡحَٰبِ ٱلۡفِيلِ ١ أَلَمۡ يَجۡعَلۡ كَيۡدَهُمۡ فِى تَضۡلِيلٖ ٢ وَأَرۡسَلَ عَلَيۡهِمۡ
طَيۡرًا أَبَابِيلَ ٣ تَرۡمِيهِم بِحِجَارَةٖ مِّن سِجِّيلٖ ٤ فَجَعَلَهُمۡ كَعَصۡفٖ مَّأۡكُولِۭ

1. Zar nisi čuo šta je sa vlasnicima slona Gospodar tvoj uradio!

2. Zar lukavstvo njihovo nije omeo

3. i protiv njih jata ptica poslao,

4. koje su na njih grumenje od gline pečene bacale,

5. pa ih On kao lišće koje su crvi istočili učinio?

23.5 Sura Qurejš

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

لِإِيلَٰفِ قُرَيۡشٍ ﴿١﴾ إِۦلَٰفِهِمۡ رِحۡلَةَ ٱلشِّتَآءِ وَٱلصَّيۡفِ ﴿٢﴾ فَلۡيَعۡبُدُواْ رَبَّ هَٰذَا ٱلۡبَيۡتِ ﴿٣﴾ ٱلَّذِيٓ
أَطۡعَمَهُم مِّن جُوعٖ وَءَامَنَهُم مِّنۡ خَوۡفِۭ

1. Zbog navike Qurejšija,

2. navike njihove da zimi i ljeti putuju,

3. neka se oni Gospodaru Hrama ovoga klanjaju,

4. koji ih gladne hrani i od straha brani.

23.6 Sura El-Ma'un

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

أَرَءَيۡتَ ٱلَّذِي يُكَذِّبُ بِٱلدِّينِ ﴿١﴾ فَذَٰلِكَ ٱلَّذِي يَدُعُّ ٱلۡيَتِيمَ ﴿٢﴾ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ
ٱلۡمِسۡكِينِ ﴿٣﴾ فَوَيۡلٞ لِّلۡمُصَلِّينَ ﴿٤﴾ ٱلَّذِينَ هُمۡ عَن صَلَاتِهِمۡ سَاهُونَ ﴿٥﴾ ٱلَّذِينَ هُمۡ يُرَآءُونَ
﴿٦﴾ وَيَمۡنَعُونَ ٱلۡمَاعُونَ

1. Znaš li ti onoga koji onaj svijet poriče?

2. Pa to je onaj koji grubo odbija siroče,

3. i koji da se nahrani siromah ne podstiče.

4. A teško klanjačima,

5. onima koji *namāz* svoj kako treba ne izvršavaju,

6. onima koji se samo pretvaraju

7. i nikome ništa ni u naruč ne daju!

23.7 Sura El-Kewser

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِنَّآ أَعۡطَيۡنَٰكَ ٱلۡكَوۡثَرَ ۝١ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنۡحَرۡ ۝٢ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ ٱلۡأَبۡتَرُ ۝٣

1. Mi smo ti, uistinu, Kewther dobro dali,

2. zato Gospodaru svom *namāz* obavljaj i kurban kolji,

3. onaj koji tebe mrzi sigurno će on bez pomena ostati.

23.8 Sura El-Kafirun

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡكَٰفِرُونَ ۝١ لَآ أَعۡبُدُ مَا تَعۡبُدُونَ ۝٢ وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ ۝٣ وَلَآ أَنَا۠
عَابِدٞ مَّا عَبَدتُّمۡ ۝٤ وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ ۝٥ لَكُمۡ دِينُكُمۡ وَلِيَ دِينِ

1. Reci: ''O vi nevjernici,

2. ja ne činim 'ibādet onima kojima vi 'ibādet činite,

3. a ni vi ne činite 'ibādet Onome Kome ja 'ibādet činim.

4. Ja ne obožavam ono što vi obožavate,

5. a ni vi ne obožavate Onoga Koga ja obožavam.

6. Vama vaša vjera, a meni – moja!''

23.9 Sura En-Nasr

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا جَآءَ نَصۡرُ ٱللَّهِ وَٱلۡفَتۡحُ ﴿١﴾ وَرَأَيۡتَ ٱلنَّاسَ يَدۡخُلُونَ فِي دِينِ ٱللَّهِ أَفۡوَاجٗا ﴿٢﴾ فَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ وَٱسۡتَغۡفِرۡهُۚ إِنَّهُۥ كَانَ تَوَّابَۢا

1. Kada Allāhova pomoč i pobjeda dođu,

2. i vidiš ljude kako u skupinama u Allāhovu vjeru ulaze

3. ti veličaj Gospodara svoga hvaleći ga i moli ga da ti oprosti, On je uvijek pokajanje primao.

23.10 Sura El-Lahab

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

تَبَّتۡ يَدَآ أَبِي لَهَبٖ وَتَبَّ ﴿١﴾ مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُ مَالُهُۥ وَمَا كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيَصۡلَىٰ نَارٗا ذَاتَ لَهَبٖ ﴿٣﴾ وَٱمۡرَأَتُهُۥ حَمَّالَةَ ٱلۡحَطَبِ ﴿٤﴾ فِي جِيدِهَا حَبۡلٞ مِّن مَّسَدِۭ

1. Neka propadnu ruke Ebū Lehebove i on neka propadne!

2. Neće mu biti od koristi blago njegovo, a ni ono što je stekao,

3. ući će On sigurno u vatru rasplamsalu,

4. i žena njegova koja spletkari;

5. o vratu njenu bice uže od licine usukane!

23.11 Sura El-Ihlas

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلۡ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمۡ يَلِدۡ وَلَمۡ يُولَدۡ ﴿٣﴾ وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدُۢ

1. Reci: ''On je Allāh – jedan!

2. Allāh je utočište svakom!

3. Nije rodio i rođen nije,

4. i niko mu ravan nije!''

23.12 Sura El-Felek

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلۡفَلَقِ ﴿١﴾ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّٰثَٰتِ
فِي ٱلۡعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ

1. Reci: ''Utječem se Gospodaru svitanja

2. od zla onoga što On stvara,

3. i od zla mrkle noći kada razastre tmine,

4. i od zla smutljivca kad smutnje sije,

5. i od zla zavidljivca kad zavist ne krije!''

23.13 Sura En-Nas

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَٰهِ ٱلنَّاسِ ﴿٣﴾ مِن شَرِّ ٱلۡوَسۡوَاسِ ٱلۡخَنَّاسِ ﴿٤﴾

ٱلَّذِي يُوَسۡوِسُ فِي صُدُورِ ٱلنَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ ٱلۡجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ

1. Reci: ''Utječem se Gospodaru ljudi,

2. Vladaru ljudi,

3. bogu ljudi,

4. od zla šejtāna-napasnika,

5. koji zle misli unosi u srca ljudi –

6. od džinnā i od ljudi!''

24 PITANJA I ODGOVORI

Pitanje 1. Ko je tvoj Gospodar?

Odgovor: *Moj Gospodar je Allāh, Svemogući.*

Pitanje 2. Gdje je Svemogući Allāh?

Odgovor: *Svemogući Allāh se uzdigao iznad 'Arša (Svog prijestola).*

Pitanje 3. Koje je pravo Allāha kod Njegovih robova?

Odgovor: *Da Ga obožavaju i da Mu nikoga ne pridružuju.*

Pitanje 4. Koliko Allāh ima lijepih imena koja su spomenuta u Qur'ānu?

Odgovor: *Allāh ima 99 lijepih imena.*

Pitanje 5. Zašto nas je Allāh stvorio? I šta je dokaz tome?

Odgovor: *Allāh Uzvišeni u Qur'ānu kaže:*

وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

''Nisam stvorio ni džinne ni ljude osim da Me obožavaju.'' [330]

Pitanje 6. Šta je naša najveća dužnost?

Odgovor: *Tewhīd, potpuno obožavanje samo Allāha kao Gospodara.*

Pitanje 7. Spomeni vrste tewhīda?

Odgovor: *Tewhīdur-Rubūbijje, Tewhīdul-Ulūhijje i Tewhīdul-Esmā'i wes-Sifāt.*

Pitanje 8. Koje su to riječi *tewhīda* i šta one znače?

Odgovor: *To su riječi ''Lā ilāhe illAllāh'', a znače da nema drugog istinskog boga vrijednog obožavanja mimo Svevišnjeg Allāha.*

[330] *sūra* edh-Dhārijāt, 56. *ājet*

Pitanje 9. Kako glasi drugi dio *šehādeta*?

Odgovor: *Ešhedu enne Muhammeden 'abduhu we resūluhu – Svjedočim da je Muhammed Allāhov rob i Njegov Poslanik!*

Pitanje 10. Koji je najveći grijeh?

Odgovor: *Širk Allāhu činiti.*

Pitanje 11. Šta je to širk?

Odgovor: *Širk je obožavanje nekoga drugog mimo Allāha ili uz Allāha, subhānehu we te'ālā.*

Pitanje 12. Da li se smije kleti se nečim drugim mimo Allāha?

Odgovor: *Ne, ne smije se kleti nečim drugim osim Allāhom.*

Pitanje 13. Da li neko drugi mimo Allāha poznaje gajb?

Odgovor: *Niko ni na nebesima ni na Zemlji ne poznaje gajb mimo Allāha!*

Pitanje 14. Koja se djela primaju kod Allāha, *subhānehu we te'ālā*?

Odgovor: *Svako djelo koje se učini iskreno Allāhu, subhānehu we te'ālā, i na način kako ga je činio Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, biće primljeno kod Allāha Uzvišenog.*

Pitanje 15. Ko je tvoj Vjerovjesnik?

Odgovor: *Moj Vjerovjesnik je Muhammed, sallallāhu 'alejhi we sellem.*

Pitanje 16. Šta znači Muhammed je Allāhov Poslanik?

Odgovor: *To znači da ga je Allāh poslao svim ljudima kao donosioca radosnih vijesti i opominjača.*

Pitanje 17. Kako se zove naš Vjerovjesnik, njegov otac i majka?

Odgovor: *Naš Vjerovjesnik je Muhammed, njegov otac je 'Abdullah, a majka Amina.*

Pitanje 18. Koga trebamo voljeti više od svih ljudi?

Odgovor: *Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, moramo voljeti više od svih ljudi.*

Pitanje 19. Kada i gdje je rođen Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*?

Odgovor: *Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je rođen je u Mekki u ''Godini slona'' (571. godine po 'Isa'u, 'alejhis-selām).*

Pitanje 20. Sa koliko godina je Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, postao Allāhov Poslanik?

Odgovor: *Muhammed, sallallāhu 'alejhi we sellem, je postao Allāhov Poslanik kada je imao četrdeset godina.*

Pitanje 21. Koliko je godina Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, proveo u Mekki nakon što je postao vjerovjesnik, pa sve dok nije učinio *hidžru* (preseljenje)?

Odgovor: *U Mekki je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, proboravio 13 godina.*

Pitanje 22. U koje mjesto je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, učinio *hidžru*?

Odgovor: *Učinio je hidžru u Medīnu.*

Pitanje 23. Koliko je godina Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, živio u Medīni nakon *hidžre*?

Odgovor: *Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je u Medīni živio 10 godina nakon hidžre.*

Pitanje 24. Ko su to ''Majke vjernikā''?

Odgovor: *To su supruge Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem.*

Pitanje 25. Gdje je umro Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kada i koliko je tada imao godina?

Odgovor: *Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je umro u Medīni desete godine nakon hidžre, a tada je imao 63 godine.*

Pitanje 26. Dopuni *hadīth*: *''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je rekao:* ***''Ko na mene donese jedan salawāt ...''*** *''*

Odgovor: ***''... Allāh će na njega donijeti deset salawāta.''*** *(Hadīth bilježi imām Muslim, 408. od Ebū Hurejre, radijallāhu 'anhu).*

Pitanje 27. Koja je tvoja vjera?

Odgovor: *Moja vjera je islām.*

Pitanje 28. Šta znači islām?

Odgovor: *Islām je predavanje, prepuštanje Allāhu i odazivanje samo Njemu 'ibādetom i pokornošću.*

Pitanje 29. Koliko islām ima *ruknova*-temelja?

Odgovor: *Islām ima pet ruknova-temelja.*

Pitanje 30. Koji su to islāmski *ruknovi*?

Odgovor: *Šehādet, namāz, post, zekāt i hadždž.*

Pitanje 31. Koliko ima *imānskih* ruknova?

Odgovor: *Īmānskih ruknova ima šest.*

Pitanje 32. Nabroj imanske ruknove.

Odgovor: *Vjerovanje u Allāha, vjerovanje u poslanike, vjerovanje u Knjige, vjerovanje u meleke, vjerovanje u Sudnji dan i vjerovanje u qadā' i qader!*

Pitanje 33. Prema čemu se muslimani okreću u *namāzu*?

Odgovor: *Muslimani se u namāzu okreću prema qibli(Ka'bi).*

Pitanje 34. Gdje se nalazi Ka'ba?

Odgovor: *Ka'ba se nalazi u Mekki, gradu u kom je rođen poslanik Muhammed, sallallāhu 'alejhi we sellem*.

Pitanje 35. Ko je sagradio Ka'bu?

Odgovor: *Kabu su sagradili Ibrāhīm, 'alejhis-selām, i njegov sin Ismā'īl, 'alejhis-selām.*

25 ZA RODITELJE

25.1 BUDITE PRIMJER SVOJOJ DJECI

Kada počinje i kada se završava odgoj djeteta, teško je reći. Jedan tako težak i kompleksan posao roditelji itekako osjećaju. Svakako da *insān* mora posezati za različitim metodama odgoja da bi imao dobre rezultate. Jedna od metodā koju često zanemarujemo, a koja jako utiče na formiranje ličnosti djeteta, jeste odgoj putem ličnog primjera.

Odgajatelj najpre mora biti sam dobro odgojen, da bi mogao odgajati druge. Besmisleno je očekivati od bilo koga da pri sebi ne posjeduje mahane i da je upotpunio dobro. Takvi su bili samo poslanici i vjerovjesnici i mi se trebamo truditi da budemo slični njima, jer su to naši plemeniti uzori.

Lični primjer je jedan od najefikasnijih metoda odgoja djece. U očima djeteta njegov odgajatelj je uzor i lijep primjer kako u moralnom, tako i u psihičkom i društvenom pogledu.

Ako odgajatelj pri sebi ima osobine poštenog, iskrenog i plemenitog muslimana, dijete će se razvijati na dobroj osnovi i potpori. Naprotiv, ako odgajatelj ima negativnih osobina, ako je lažov, vjeroloman, škrtica, kukavica i slično, dijete će rasti na tome.

Allāh, *subhānehu we te'ālā*, je poslao Svog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, da usavrši moral kod ljudi. On je divan uzor i najbolji od svih ljudi od Ādema, *'alejhis-selām*, do Sudnjeg dana. Zato odgajatelj crpi metode odgoja iz Qur'āna i *sunneta*. On najprije odgaja sebe, a onda druge. On postupa sa dobrotom, pravednošću, praktikuje *sunnet* u svakoj pori svog života, često spominje Allāha, poznaje vjerske propise i još puno toga. Tako čini dobro i sebi i drugima. Jer djeca od odgajatelja uče pokrete, mimiku lica, uzrečice, reakcije u pojedinim situacijama, a da ne govorimo o stvarima koje svjesno i planski činimo.

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ إِنَّآ أَرْسَلْنَـٰكَ شَـٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيًا إِلَى ٱللَّهِ بِإِذْنِهِۦ وَسِرَاجًا مُّنِيرًا

''O, vjerovjesniče, mi smo te poslali kao svjedoka i kao donosioca radosnih vijesti i kao poslanika koji opominje, da po Njegovom naređenju pozivaš ka Allāhu, i kao svetiljku koja sija.'' [331]

Moral Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je bio Qur'ān. Ni prije poslanstva on nije činio grijehe i tada su ga zvali el-Emīn, povjerljivi. Bio je pronicljiv i oštrouman, odlikovao se mudrošću. Bio je primjer ustrajnosti, strpljivosti, čvrstine, izdržljivosti, upornosti i borbenosti.

Dakle, uvjet uspješnog odgoja i širenja ideje je dobar primjer. Nužan je uzvišen uzor u kojega će oči netremice gledati i čija će ljepota plijeniti.

Neophodan je krepostan moral iz kojega će se u društvu širiti dobro i generaciji koja slijedi ostaviti u naslijeđe najbolje djelo. Zbog toga vjerovjesik insistira da se odgajatelj pred djetetom o čijem se odgoju stara očituje ličnim primjerom u svakoj stvari odgoja, tako da

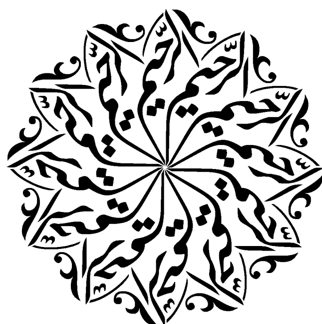
[331] *sūra* el-Ahzāb, 45. i 46. *ājet*

dijete odmalena počne da poprima dobre osobine i da se od malih nogu formira na uzoritim i plemenitim svojstvima.

Kada dijete u bilo čemu kod roditelja i odgajatelja vidi dobar primjer, i ono samo počinje da u sebe upija principe dobra i počinje da se navikava na islāmski moral. Kad roditelji žele da im dijete počne prihvatati svojstva iskrenosti, poštenja, kreposti, samilosti i ostavljanja besposlice, prvo su oni dužni da mu u napredovanju ka uzvišenim stvarima i uzdizanju iznad gluposti, ličnim primjerom pokažu kako se čini dobro, a izbjegava zlo, kako se krasi vrlinama, a napuštaju poroci i kako se slijedi istina,a ostavlja laž i besposlica.

Kada dijete vidi da mu roditelji lažu, nikada se ne može naučiti da govori istinu. Kada vidi da mu rodtelji varaju i izdaju povjerene im stvari, ono se ne može naučiti poštenju. Kada vidi da mu roditelji propadaju odajući se strastima, ni ono se ne može naučiti vrlinama. Kada od roditelja sluša riječi nevjerstva, psovke, laži i ogovaranja, ni ono se ne može naučiti lijepim riječima. Kada vidi da iz roditelja izbija srdžba, nervoza i pesimizam, ni ono se ne može naučiti uravnoteženosti. Kada kod roditelja vidi grubost i mržnju, ni ono se ne može naučiti na samilost i ljubav.

Sa'd ibn Ebī Weqqās, *radijallāhu 'anhu*, je rekao: *''Poučavali smo našu djecu vojnim pohodima Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, kao što smo ih poučavali sūrama iz Qur'āna.''*

25.2 DJECA I OBRAZOVANJE

Svaki musliman koji ulaže maksimalan trud da bude što pokorniji Allāhu, *subhānehu we te'ālā*, na svakom koraku i u svemu vidi dokaze Allāhove moći i postojanja. Ako jede hurmu, on se divi kako ju je Allāh savršeno stvorio, ako putuje, on sa oduševljenjem gleda prizore koje čovjek, ma koliko se trudio, nikada neće ni približno dostići. Jer Allāh, *subhānehu we te'ālā*, je Onaj koji savršeno stvara. Tako je Ādema, *'alejhis-selām*, stvorio od ilovače, Svojom Rukom, a od njega je i drugu njegovu stvorio i od njih dvoje mnoge muškarce i žene po Zemlji rasijao.

Jedan od dokaza Allāhovog postojanja, koji se spominje na dosta mjesta u Qur'ānu je i začeće koje se odvija u utrobama majki, stvaranje čovjeka od kapi sjemena. Neka je Slavljen i Uzvišen Allāh!

Svaki musliman se raduje rođenju svoga djeteta i uživa u njegovom odgoju, bio to dječak ili djevojčica. Znaju tako noći probdijeti jer je njihovo čedo, plod njihovog srca, uznemireno, plače, bolesno je... Isto tako se raduju i prvom zubiću i prvim riječima koje je beba izgovorila, makar i ne znala šta je to. Tako nerijetko roditelji počnu bebi od dva ili tri mjeseca govoriti i ponavljati riječ *''Allāh''*. I dešava se da toj djeci prva izgovorena riječ uistinu bude riječ *''Allāh''*. Eh, ima li ko sretniji tada?

A onda idu prvi koraci i od tih prvih koraka, čini se dok *insān* trepne, dolazi vrijeme za školu. I tada za roditelje počinju noćne more. Strahovi za dijete koje si se trudio odgajati isključivo u duhu islāma, iz dana u dan rastu. Sada će tvoje dijete pet dana u nedelji po šest, sedam ili i više sati provoditi sa nekoliko stotina djece koja nemaju baš nikakve veze sa islāmom, već naprotiv.

Pedagozi najčešće navode tri vrste odgoja koje utiču na formiranje ličnosti djeteta. To su tjelesni, duhovni i intelektualni odgoj. Istina, vrlo ih je teško tako odvojiti, jer se međusobno prožimaju.

Za duhovni odgoj je uglavnom džamija ili *mesdžid* na prvom mjestu. Sve se ovo odnosi na djecu školskog uzrasta. Ona mlađa sve ovo stiču kod kuće. Kada je u pitanju intelektualni odgoj djeteta, nesumljivo je da tu glavnu ulogu ima škola. Ove tri vrste odgoja se međusobno dopunjuju i koordiniraju i da bi sve to rezultiralo uspjehom, ta koordinacija se mora ostvariti pod određenim uvjetima.

Kada govorimo o međusobnoj koordinaciji između kuće, džamije i škole, mislimo na to da se ličnost djeteta u tom slučaju kompletira u duhovnom, tjelesnom, intelektualnom i psihičkom pogledu. Štaviše, tada biva aktivnim članom napretka svog naroda i učvrsćenja svoje vjere.

Međutim, ova koordinacija se može ostvariti na optimalan način samo pod dva osnovna uvjeta:

- Prvi je da ne postoji paralelizam i oprečnost između kućnog i školskog usmjeravanja.
- Drugi je da cilj ove koordinacije bude ostvarivanje cjelovitosti i uravnoteženosti u izgradnji islāmske ličnosti.

Mislim da ovdje trebamo zastati i zamisliti se po pitanju ova dva uvjeta. Da li je u današnjem *vaktu* ispunjavanje ova dva uvjeta uopšte moguće? Nepostojanje oprečnosti između kućnog i školskog usmjeravanja. Kažu: *''Pa, izvodljivo je ako ti odgajaš dijete kako treba''*. Znači li to da učiš dijete kako ne treba da govori *haqq* (istinu) *kāfirima*, kako se treba učiti lagati i izbjegavati situacije koje mogu biti konfliktne? Ili ga treba učiti da se suočava sa problemima i rešava ih, a ne bježi od njih? Kao, na primjer, da kaže učitelju muzičkog da je muslimanima zabranjeno slušanje muzike i pjevanje svakakvih tekstova, da smije reći nastavnici likovnog da je nama *harām* crtati likove i da će najtežom kaznom biti kažnjavani oni koji oponašaju Allāhovo stvaranje, makar se to svelo na jedno oko i usne. Je li teža Allāhova kazna ili slaba ocjena ili život bez diplome?

Knjige iz kojih djeca uče prepune su spletkarenja, izazivanja sumnji, klevetanja vjere i poziva na krivovjerstvo i ateizam...

Tako se u udžbeniku El-Mudžtema (Društvo) za završni razred srednje škole u Siriji navodi: *''Pozivi za uspostavljanje društveno-političkih zajednica na vjerskoj osnovi nisu ništa do gluposti.''*

Tu je mnoštvo drugih stvari od kojih je dovoljna samo *Darvinova teorija evolucije* da se okarakterizira školstvo generalno, svugdje u svijetu.

Naravno, postoje i mnoge korisne stvari koje se uče u školama, ali da li je šteta veća od koristi?

Veliki dio profesora i učitelja u našim školama i na univerzitetima misle da je ispravna pedagogija samo ona koja podrazumjeva oponašanje Zapada u vladanju i moralu, povođenje za Evropom u njenim običajima i navikama, te preuzimanje istočnih ili zapadnih principa, vjerovanja i ideja.

Oni odgajaju muslimansku djecu na neispravan zapadni način i po krivoj ateističkoj i sekularističkoj metodi zato što su zaglibili u ljubav prema materiji i njenom blještavilu i zato što su njihova osjećanja zaprljana, srca bezsadržajna i glave prazne, dodvoravajući se na takav način razvratnoj Evropi i nevjerničkom komunizmu.

Ako odgajatelj osjeti da se dijete u školi ne odgaja na načelima islāmskog vjerovanja, niti poučava *šerī'atskim* propisima, onda je obavezan u potpunosti preuzeti sve navedene odgovornosti koje se odnose na odgoj djeteta u islāmskom pogledu, a koje se tiču vjerskog ubjeđenja, obredoslovlja, morala i *šerī'atskih* propisa. Štaviše, dužan je udvostručiti napore i posvjetiti svo svoje vrijeme djetetu za njegovu korist i opće dobro. Obavezan je, također, vezati dijete za džamiju i islāmski obrazovanog učitelja, zatim voditi računa da se veže za čestito društvo i svjesne pozivače Allāhovoj vjeri. Tek u tom sličaju dijete će biti okruženo ogradom čvrstog islāmskog učenja i jačinom pravog islāmskog morala. Onda ne može pasti pod utjecaj bilo kakvog odvraćanja ili ateizma, niti slijediti propalost i izopačenost.

25.3 PRAVEDNOST PRI DAVANJU POKLONA

Prenosi se od en-Nu'māna ibn Bešīra, *radijallāhu 'anhu*, da je njegov otac došao sa njim Allāhovom Poslaniku, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i rekao: *''Poklonio sam ovome svome sinu jednog roba kojeg sam imao.''* Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, ga je upitao: ***''Jesi li svakom svom djetetu poklonio slično tome?''*** Rekao je: *''Nisam.''* Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, mu reče: ***''Onda ga vrati''***.

A u jednoj verziji (stoji): *''...pa je moj otac otišao Vjerovjesniku, sallallāhu 'alejhi we sellem, da ga uzme za svjedoka mog poklona, pa je (Poslanik) rekao:* ***''Jesi li ovo učinio sa svom svojom djecom?''*** Rekao je: *''Ne.''* Rekao je: ***''Bojte se Allāha i budite pravedni prema svojoj djeci prilikom udjeljivanja poklona''****, pa se moj otac vratio i povratio taj poklon.''* [332]

25.4 LAŽ DIJETETU

Laž, lažno obećanje I lažna zakletva spadaju u najteže i najveće grijehe – grijehe koji mogu izazvati nesagledive negativne posljedice.

Laž je bolest srca koja napada svako ljudsko biće i samo oni koji žele da postignu istinsko zadovoljstvo svog Gospodara, redovnim *namāzima*, *nāfilama*, povećanim *dhikrom* i drugim vrstama *'ibādeta*, mogu da se izliječe od ove opake bolesti i očiste svoje zatamnjeno srce.

Kaže Uzvišeni Allāh:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَقُولُوا۟ قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَـٰلَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

''O vjernici, bojte se Allāha i govorite samo istinu, On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijehe vam vaše oprostiti. A onaj ko se Allāhu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao – postići će ono što bude želio.'' [333]

Od Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, se prenosi: *''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je rekao:* ***''Ko god kaže djetetu: ''Dođi ovamo i uzmi ovo'', pa mu ne dā ništa, ovo se broji kao laž.''*** *''* [334]

Kaže Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Garantujem kuću u središtu džennetu onome ko ostavi laž, čak i kada se šali.''*** [335]

Također je upozorio: ***''Čovjek nije potpun vjernik sve dok ne ostavi laž u šali i diskusiji, pa makar bio iskren u ostalim prilikama.''*** [336]

---

[332] *hadīth* bilježe el-Buhāri i Muslim
[333] *sūra* el-Ahzāb, 70. i 71. *ājet*
[334] *hadīth* bilježi Ebū Dāwūd, 4991.
[335] *hadīth* bilježi el-Bejheqī

''Teška li je prijevara da svome bratu pričaš nešto što on vjeruje, a ti, ustvari, lažeš!'' [337]

Laž je osobina *munāfiqā* (licemjera), a *munāfici* će biti na dnu *džehennemske* vatre (sačuvao nas Allāh nje).

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je jedne prilike rekao: ***''Noćas sam sanjao dvojicu ljudi kako mi prilaze. Onaj koji cijepa svoju vilicu je lažac. On je*** *(na dunjāluku)* ***lagao i te laži su se prenosile s kraja na kraj svijeta. Do Sudnjeg dana, lažac će na taj način biti mučen.''*** [338]

25.5 SAVJETI RODITELJIMA

Prenosi se od Ibn 'Umera, *radijallāhu 'anhumā*, da je rekao: *''Čuo sam Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, kako kaže**: ''Svi ste vi pastiri i svi će te biti odgovorni za svoje stado. Čovjek je pastir za porodicu unutar svoje kuće i odgovoran je za njih.''** ''*

Rekao je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Na Sudnjem danu za pojedinim čovjekom ići će dobra djela kao brda. Čovjek će zapitati: ''Šta je ovo?'' Tada će mu se reći: ''Ovo su sevabi od dova tvoga djeteta kojom je molio da ti se oproste grijesi''.''*** [339]

Isto tako je rekao: ***''Kada umre sin Ādemov*** *(tj. čovjek)****, prekida mu se djelo, osim u tri stvari: trajnoj sadaci, dobrom djetetu koje za njega uči dovu*** *(moli)* ***i znanju od kojeg se koriste oni poslije njega.''*** [340]

''Nema ni jednog roba *(čovjeka)* ***kojem Allāh podari porodicu kao emānet, pa ga on ne izvrši kako treba, a da mu Allāh nece zabraniti ulazak u džennet.''*** [341]

I na kraju, savjetujemo svakog roditelja da se pozabavi oko svoje djece i da ih odgoji onako kako nas je posavjetovao Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*.

Islām obavezuje roditelje da lijepo odgoje svoju djecu na putu Istine, da im budu primjer, da budu sretni zbog njih, da im budu motiv za sreću i radost. Opisujući Svoje blagodati prema Svojim robovima, Uzvišeni Allāh kaže:

وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَٰجِنَا وَذُرِّيَّـٰتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَٱجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا

''I oni koji govore: ''Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini nas predvodnicima bogobojaznih''.'' [342]

---

[336] *hadīth* bilježi Ahmed
[337] *hadīth* bilježi el-Buhārī
[338] *hadīth* bilježi el-Buhārī
[339] *hadīth* bilježi Taberānī
[340] *hadīth* bilježi Muslim u svom *''Sahīhu''* (1631).
[341] *hadīth* bilježe el-Buhārī 13/112. i Muslim, 132.
[342] *sūra* el-Furqān, 74. *ājet*

Zekerijjā, *'alejhis-selām*, je u svojoj dovi tražio dobro za svoj porod o čemu nas Allāh, *subhānehu we te'ālā*, obavještava u Qur'ān-i-Kerīmu:

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُۥ ۖ قَالَ رَبِّ هَبْ لِى مِن لَّدُنكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۖ إِنَّكَ سَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ

''Tu Zekerijjā zamoli Gospodara svog: ''Gospodaru moj'', reče, ''podari mi od Sebe čestita potomka, jer se Ti, uistinu, molbi odazivaš!'' '' [343]

Uzvišeni Allāh poziva Svoje robove da zaštite sebe i svoj porod od izopačenosti i grijeha koji ih vode u patnju:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَـٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَّا يَعْصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

''O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allāh zapovjedi neće opirati i koji će ono što im se naredi izvršiti.'' [344]

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, potvrđuje odgovornost oba roditelja u obavezi starateljstva. Od 'Abdullāha ibn 'Umera, *radijallāhu 'anhu*, se prenosi da je rekao: *''Čuo sam Allāhovog Poslanika da kaže:* ***''Svi ste vi pastiri i sve ste odgovorni za svoje stado; vođa je pastir i on je odgovoran za svoje stado, čovjek je pastir u svojoj porodici i on je odgovoran za svoje stado, žena je pastir u kući svoga muža i odgovorna je za svoje stado, sluga je pastir u imetku svoga gazde i on je odgovaran za svoje stado. Svi ste vi pastiri i svi ste vi odgovorni za svoje stado''.*** *''* [345]

Također je Resūlullah, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, potvrdio važnost ove zajedničke obaveze za roditelje, predočivši vjerske vrijednosti čiste dječije prirode, njihovo lijepo vaspitanje od rođenja i njihovu zaštitu od pokvarene atmosfere.

Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, kaže da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Svako dijete se rodi u prirodnoj vjeri islāmu, pa ga njegovi roditelji učine Jevrejem, kršćaninom ili vatropoklonikom, kao što životinja daje potpunu životinju, pa da li mislite da može imati nedostatke?''*** [346]

Zatim je Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, rekao: *''Pročitajte ako želite:*

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ وَلَـٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

[343] *sūra* Ālu 'Imrān, 38. *ājet*
[344] *sūra* et-Tahrīm, 6. *ājet*
[345] *hadīth* bilježi el-Buhārī u *''Sahīhu''*, 59/2.
[346] *hadīth* bilježi Muslim, 207/16.

''Ti upravi lice svoje vjeri, kao pravi vjernik, vjeri, djelu Allāhovu, prema kojoj je On ljude načinio; ne treba da se mijenja Allāhova vjera, jer je to prava vjera, ali većina ljudi to ne zna.'' [347] ''

Pored toga, u Muslimovom *''Sahīhu''* navodi se od Ijjāda ibn Himara: *''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je rekao:* ***''Allāh kaže*****: ''Ja sam stvorio Svoje robove u pravoj vjeri, pa im zatim dolaze šejtāni, odvraćaju ih od njihove vjere i zabranjuju im ono što sam im Ja dozvolio''.''** ''[348]

Da bismo što bolje vaspitali i odgojili svoju djecu, potreban im je čvrst primjer u našem 'ibādetu, bogobojaznosti, pored primjera međusobne ljubavi i lijepog odnosu između nas, njihovih roditelja.

Pred tobom je nekoliko važnih savjeta koji se odnose na *namāz*, a koji će ti poslužiti u odgoju djece kako bi ih vaspitali kao prave Allāhove robove.

1. Djeca smatraju da je ispravno sve ono što rade stariji i da su njihovi roditelji najbolji i iznad svih drugih ljudi. Zbog toga oni pomno prate svaki njihov pokret i uzimaju ih za svoj uzor. Medutim, na djecu u ranim njihovim godinama nema uticaja stalno opominjanje ukoliko pred sobom nemaju uzor na koga će se ugledati i ko će im u praksi pokazati ono što im se govori. Zato kada dijete vidi da njegov roditelj obavlja *namāz*, to najviše ima djelovanja na njega.

2. Roditelj je dužan da čini dovu Allāhu, *'azze we dželle*, za svoje dijete i da se njome potpomogne, kao što je to činio Ibrāhīm, *'alejhis-selām*:

رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لِي وَلِوَٰلِدَيَّ وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ يَوۡمَ يَقُومُ ٱلۡحِسَابُ

''Gopodaru naš, oprosti meni, i roditeljima mojim, i svim vjernicima na Dan kada se bude polagao račun!'' [349]

3. Roditelj treba da zna da je upotreba sile, odnosno tjelesno kažnjavanje, posljednje sredstvo koje treba upotrijebiti i to pod uslovima. Inače, dijete bi se naviklo na batine, što ne bi imalo nikakve koristi.

4. Roditelj je dužan da dijete poduči *abdestu* i *tahāretu* (čistoći), a zatim da mu praktično pokaže dok ne nauči. Dijete će uzimati *abdest* pred roditeljem, a ukoliko bi pogriješilo, roditelj ga neće ukoriti zbog toga, već će mu na lijep način i bez srdžbe ponovo pokazati, a kada nauči uzimati *abdest*, pohvaliće ga i poljubiti, pokazujući zadovoljstvo sa njim.

5. Poučiće ga značaju *abdesta* za njegov život, kako bi ga podstrekao na sticanje *thewāba* (nagrada).

[347] *sūra* er-Rūm, 30. *ājet*
[348] *hadīth qudsī*.
[349] *sūra* Ibrāhīm, 41. *ājet*

6. Još iz malehna djecu treba poučiti *namāzu* i to kroz direktni uticaj na njih. Tako će roditelj pred njima obavljati *nāfile*, jer na njih najviše djeluje kada vide svoga roditelja kako pada licem na *sedždu* svome Gospodaru, kako skrušeno stoji u *namāzu*, potpuno predan Allāhu i odvojen od svega onoga što je oko njega. Na taj način dječje duše spoznaju veličinu Allāha, *subhānehu we te'ālā*, kao što vakvim odgojem saznaju i način obavljanja *namāza*, što oni i zavole.

7. Roditelj ne smije biti grub sa djetetom po pitanju *tahāreta* za *namāz* i pokrivanja stidnih dijelova tijela dok ono samo ne dostigne godine (otprilike sedam godina) u kojima će to samo shvatiti.

8. Kada dijete imadne sedam godina, roditelj je dužan da mu naredi obavljanje *namāza* što je u skladu sa riječima Resūlullaha, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***''Naređujte svojoj djeci namāz kada navrše sedam godina!''*** Također će mu naređivati i ono što prethodi *namāzu*: *tahāret* i pokrivanje stidnih dijelova tijela.

9. Ne smije dijete da napuni sedam godina i da mu taj period prođe, a da mu se ne ukaže na veliku važnost u tom periodu da se pred njim nalazi veliki događaj, a to je da mu se bliži vrijeme izvršavanja obaveze *namāza*. Kada dijete napuni sedam godina i kada obavi prvi farz *namāz*, roditelj treba da tom prilikom pozove prijatelje i rodbinu na malu svečanost povodom tog lijepog događaja na kome će dati djetetu *hediju* (poklon) kako bi ga podstrekao na obavljanje *namāza* u njegovo vrijeme.

10. Neophodno je pratiti koliko dijete pridaje važnost *namāzu* i opominjati ga, te mu neumorno ponavljati tu naredbu. Ukoliko je jedan roditelj odsutan, drugi je dužan da preuzme tu obavezu na sebe. Prenosi se od Ibn 'Abbāsa, *radijallāhu 'anhu*, da je rekao: ***''Pazite na namāz svojih sinova, uobičajite kod njih da čine dobro, jer je dobro običaj!''***

11. Nema nista loše u tome da roditelj ponekad nagradi dijete zbog redovnog obavljanja *namāza*, ali to ne treba stalno činiti, a *hedije* koje daje trebaju biti raznolike.

12. Roditelj je dužan da omiljene stvari kod djece poveže sa *namāzom*, tako da će vrijeme izleta odrediti u određenom *namāskom* vremenu kako bi očuvali *namāz* i pripremili se za njega u njegovo vrijeme, jer je to njima veoma drago vrijeme.

13. Također, roditelj će planirati sve termine sa djecom u određeno namasko vrijeme, kako bi naučili da rasporede vrijeme i svoje obaveze na osnovu *namāskih* vremena.

14. Povremeno će im ukazati na vrijednost *namāza* navodeći dokaze iz Qur'āna i *sunneta* kako bi se kod njih formirala predstava o važnosti *namāza*.

15. Nakon desete godine dijete treba navikavati da pored farzova obavlja i propisane *sunnete*, da teži ka obavljanju noćnog *namāza*, makar on bio i kratak. Tako će roditelj obavijestiti djecu da će ustati na noćni *namāz* u određeno vrijeme i na taj način će ih ostaviti da se natječu ko će se prije probuditi u zakazanom vremenu, a da ih otac ne budi. Tako se jača njihova želja za *namāzom* i djeca se počinju na sebe oslanjati. Otac će na tom noćnom *namāzu* sa njima kratko učiti kako bi im olakšao, a one koji budu pospani iz milosti će osloboditi *namāza*.

16. Ukoliko dijete nakon desete godine propušta namāze, roditelj je dužan da ga opomene, posavjetuje i da mu navede *šerī'atske* dokaze o namāzu. Ako i nakon toga dijete ustraje u tome, tada će roditelj biti strožiji prema djetetu, ukoriće ga i neće govoriti sa njim, neće sjediti sa njim, niti se šaliti, a zabraniće mu neke omiljene stvari. Ukoliko takva kazna ne urodi plodom, tada će roditelj upotrijebiti tjelesnu kaznu pod slijedećim uslovom, kao što je rekao Resūlullah, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***"I udarite ih kada imaju deset godina!"***

Roditelj će postupiti sa djetetom na način kako bi ga privolio i ohrabrio ga u obavljanju *namāza*. Ukoliko bi nekada dijete propustilo *namāz*, progledaće mu kroz prste i na lijep će mu način ukazati na greške. Ukoliko dijete ustraje u tim greškama, roditelj će ga tajno ukoriti, pokazujući nezadovoljstvo na svom licu. Ako ni to ne bude koristilo, tada će roditelj pribjeći novoj kaznenoj mjeri i ukoriti dijete pred ostalim članovima porodice i njegovim drugovima, ali ne ponižavati ga i ne vrijeđati ga. Kad ni to ne urodi plodom, roditelj tek tada može upotrijebiti udarac. Donijeće prut i staviti ga na vidljivo mjesto. Ako nijedna od ovih metoda ne bude koristila, samo tada će odgajatelj upotrijebiti batinanje i to pod slijedećim uslovima:

- da ne udara dijete zbog svega i svačega prije desete godine,
- da odgajatelj zna da su batine sredstvo kojim se želi poboljšati stanje djeteta, a ne sredstvo za ponižavanje, omaložavanje, duševno izobličavanje i osvetu kojom roditelj želi isprazniti iz sebe srdžbu i na taj način se duševno rasteretiti,
- batine su samo nužnost u odgoju čime se želi dobro djetetu, a roditelj je dužan da ne pribjegava toj vrsti kazne dok je u stanju srdžbe,
- udarac ne smije biti jak i da ostavlja posljedice. Zbog toga će se upotrebljavati štap i slično,
- broj udaraca će iznositi tri, dok ne smije preći više do deset udaraca, s tim što će se izbjegavati udarci u lice i osjetljiva mjesta na tijelu, kao i udarci na jedno mjesto ostavljajuci vremenski razmak između dva udarca kako bi prošla bol od prvog udarca,
- potrebno je da batine uslijede nakon stvarne greške koju je dijete počinilo, a ne na osnovu sumnje ili pretpostavke,
- potrebno je da kazna odgovara veličini grijeha i njegove vrste,
- u slučaju da dijete zatraži pomoc od Allāha i zaštitu od Njega, *subhānehu we te'ālā*, odgajatelj je dužan prekinuti kažnjavanje, i
- da se ne ponovi kazna kako ne bi izgubila svoju vrijednost i prestala da ima ikakva uticaja na dijete.

17. U slučaju da roditelj ne počne da navikava dijete na *namāz* od njegove sedme godine, neće ga udarati nakon njegove desete godine zbog propuštanja *namāza*, već će prvo početi da ga uči *namāzu* i da ga iznova navikava.

18. Roditelj je dužan navikavati dijete na *namāz* u *džemā'atu* još iz malehna, kako bi se njegovo srce vezalo za *mesdžid* u kojem će upoznati učene i biti u prisustvu onih koji praktično primjenjuju propise sticanja znanja. Pored toga, želja za učestvovanjem sa starijima u njihovim djelima je prirodna težnja kod djeteta, što u ovom slučaju urađa plodom.

19. Odgajatelj će pripremiti dijete za susret sa *mesdžidom*, opisaće mu ga kako ga ne bi nešto iznenadilo, te će mu mnogo pred njim spominjati *mesdžid*, kao na primjer da mu je kupio čokoladu u blizini *mesdžida*, zatim će mu opisati njegovu ljepotu i obećati mu da će ga posjećivati i tako dalje.

20. Prije nego što odgajatelj povede dijete u *mesdžid*, obavijestiće *imāma* i ostale u njemu da će doći sa djetetom kako bi ga lijepo dočekali i poklonili mu veliku pažnju. Tako će dijete osjećati sigurnost i smiraj sa onima koji su u *mesdžidu*, a cilj svega toga jeste da se iskoristi ta prilika da dijete osjeti veličinu *namāza*.

21. Ukoliko bi *imām* tom prilikom oduljio *namāz* toliko da je u suprotnosti sa *sunnetom*, ukazaće mu se na to.

22. Dijete će pohađati školu učenja Qur'āna napamet i učenja *tedžwīda* kod dotičnog *imāma*.

23. Odgajatelj će voditi brigu da dijete zavoli *mesdžid* i one koji ga posjećuju i to uključujući ga u razne korisne aktivnosti i dječije zabave.

24. Djetetu će ukazati na veliku važnost *džume-namāza* i govoriće mu o njenim propisima i nužnosti poštivanja istih.

25. Moguće je da dijete neće biti u stanju da izdrži dužinu *namāza* i *hutbe* zbog nemogućnosti da očuva *abdest*. Prenosi se od Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, da je jednog petka ušao u *mesdžid* i vidio dječaka, te mu rekao: *''O dječače, idi i igraj se!''* Rekao je (dječak): *''Došao sam samo da klanjam.''* Reče (Ebū Hurejre): *''O dječače, idi i igraj se!''* Reče (dječak): *''Onda ćes sjediti dok imām ne iziđe?''* Rekao je (Ebū Hurejre): *''Da.''* Zato je otac dužan da ne obavezuje dijete da klanja *džumu-namāz* dok ne napuni deset godina. On će ga privoliti na obavljanje *džume-namāza*, a neće mu prijetiti. U slučaju da dijete ne bude obavljalo *džumu-namāz*, odgajatelj ga neće tjerati na to sve dok ne napuni deset godina, kada dijete postaje obavezno da klanja.

26. Roditelj će odabrati u koji će *mesdžid* otići sa djetetom na *džumu-namāz*, jer *hutba* ima velikog utjecaja na slušaoca, a posebno ukoliko dijete razumije i shvata *hutbu*. Lijepo je da odgajatelj nakon *džume-namāza* pita dijete o sadržaju *hutbe* i koje su njene koristi, a prije *hutbe* će ukazati na nužnost slušanja i šutnje za vrijeme *hutbe*, kao što će dijete obavijestiti da će ga nakon *namāza* pitati o onome što je čuo na *hutbi* kako bi s pažnjom slušao predavanje.

25.6 DJECA MOGU BITI ISKUŠENJE

Ovo su samo neke koristi na koje smo ukratko ukazali, a što je vrijedno svakom roditelju da ih izučava, ukoliko teži da budućnost našeg *ummeta* bude bolja, a čiji će nosioci biti naši potomci.

Jedan od mogučih uzroka slabljenja *īmāna* mogu biti vlastita djeca.

Uzvišeni Allāh kaže:

وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّمَآ أَمْوَٰلُكُمْ وَأَوْلَٰدُكُمْ فِتْنَةٌ

''Znajte da su vam imeci vaši i djeca vaša iskušenje.'' [350]

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ ٱلشَّهَوَٰتِ مِنَ ٱلنِّسَآءِ وَٱلْبَنِينَ وَٱلْقَنَٰطِيرِ ٱلْمُقَنطَرَةِ مِنَ ٱلذَّهَبِ وَٱلْفِضَّةِ
وَٱلْخَيْلِ ٱلْمُسَوَّمَةِ وَٱلْأَنْعَٰمِ وَٱلْحَرْثِ ۗ ذَٰلِكَ مَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ وَٱللَّهُ عِندَهُۥ حُسْنُ
ٱلْمَـَٔابِ

''Ljudima je uljepšana ljubav prema ženama, sinovima, gomilama zlata i srebra, obilježenim konjima, stoci i usjevima. To su užici ovozemljaskog života, a kod Allāha je najljepše mjesto povratka.'' [351]

Prevelika ljubav i zauzetost prije svega porodicom a zatim imetkom, ružna je i pokuđena ako se nađe ispred pokornosti Allāhu, *subhānehu we te'ālā*, i Njegovom Poslaniku, *sallallāhu 'alejhi we sellem*. Ako ta ljubav i obuzetost bude potpomagala i podsticala na pokornost Uzvišenom Allāhu, ona je lijepa i pohvaljena. Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kaže:

"Od dunjāluka su mi dragim učinjene žene i miris, a radost moga oka je u namāzu.'' [352]

[350] *sūra* el-Enfāl, 28. *ājet*
[351] *sūra* Ālu 'Imrān, 14. *ājet*
[352] *hadīth* bilježi Ahmed u *''Musnedu''*, 3/128, *''Sahīh el-Džāmi''*, 3124

Većina ljudi pada u grijeh baveći se svojim ženama i djecom, što nije od pokornosti Allāhu, *subhānehu we te'ālā*. Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***''Dijete je žalost, kukavičluk, neznanje i škrtost.''*** [353]

Spomenuta ''žalost'' je onda kada se dijete razboli. Roditelj je tužan zbog njega, a kada ono od njega nešto zatraži, a ne može mu udovoljiti, još više se rastuži. Nakon što dijete poraste, pa postane neposlušno, nastaje stalna tuga. *''Kukavičluk''* je kada otac odluči da izađe u *džihād*, a dođe mu *šejtān* i stane ga odvraćati, govoreći: *''Zar hoćeš da pogineš, a da djecu kao jetime ostaviš?!''*, pa se ne odazove zovu džihāda. *''Neznanje''* je da dijete zaokupira oca od traženja nauke i studiranja. *''Škrtost''* je onda kada čovjek naumi da udijeli od svog imetka na Allāhovome putu, ali mu *šejtān* priđe i podsjeti ga na porodicu, pa ovaj kaže: *''Moja djeca su preča tog imetka; potreban im je poslije moje smrti.''* Na taj način on škrtari od udjeljivanja na Allāhovom putu.

Ne želimo kazati da treba napustiti brak, podizanje nove generacije i njihovog odgoja, već želimo upozoriti na obuzetost njima koja vodi u *harām*.

Pogled *šerī'ata* na edukaciju i odgoj djece

Allāh naređuje podučavanje i odgoj djece u *ājetu*:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ

''O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti.'' [354]

El-Hasan kaže: *''Tj. naređujte im pokornost Allāhu, subhānehu we te'ālā, i podučavajte ih dobru,* a 'Alija, radijallāhu ʻanhu kaže: *''Podučavajte ih'' tj. odgajajte ih. Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem kaže:* ***''Svako novorođenče se rađa u od Allāha datoj prirodnoj sklonosti ka islāmu, a kada progovori, roditelji ga požidove, pokrste ili uvedu u vatropoklonstvo*** *(medžusija)****''.''*** [355]

Podstićući na *namāz* Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kaže: ***''Naređujte svojoj djeci namāz kada napune sedam godina, a udarite ih*** *(ako neće klanjati)* ***radi namāza kada budu imali deset godina i rastavite ih u postelji.''*** [356]

Uzvišeni kaže:

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱصْطَبِرْ عَلَيْهَا

[353] *hadīth* bilježi et-Taberānī, 24/241, *''Sahīh el-Džāmi''*, 1990.
[354] *sūra* et-Tahrīm, 6. *ājet*
[355] *hadīth* bilježi et-Taberānī u *''El-Kebīru''* i Ebū Ja'lā u svom *''Musnedu''*.
[356] *hadīth* bilježi Ebū Dāwūd, hadīth je hasen.

''Naređuj čeljadi svojoj da obavljaju *namāz* i ustraj u tome!'' [357]

Govoreći o poslaniku Ismā'īlu, *'alejhis-selām*, Uzvišeni nas obavještava: **''I tražio je od čeljadi svoje da namāz obavljaju…''** [358]

Ibn Kethīr kaže: *''Pravnici kažu: To se odnosi i na post, što je vježba u 'ibādetima, kako bi dostigao punoljetstvo sa konstantnim činjenjem 'ibādeta i pokornosti, te udaljavanjem od grijeha i ostavljanja nevaljalog. A Allāh upućuje.''*

Od 'Ā'iše, *radijallāhu 'anhā*, se prenosi da je rekla: *''Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, nikada nije udario svoju ženu niti slugu. Nije uopće svojom rukom udarao, osim u borbi na Allāhovom putu ili da se Allāhove zabrane prekrše, pa se osveti radi Allāha.''*[359]

Od Mu'ādha ibn Džebela, *radijallāhu 'anhu*, se prenosi da je Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: ***''Troši na svoju porodicu iz imetka svoga i štap radi odgoja upotrijebi i radi Allāha ih zastraši.''*** [360]

Riječi ***''i štap odgoja upotrijebi''*** znače da onaj koji ima porodicu treba ih zastrašivati i upozoravati na ono što nije pristojno, da ih nadgleda kada su sami i odabere pogodno vrijeme za zajedničko druženje i igru, kako pretjerano igranje ne bi odvelo da se razmaze i ostave lijepo i uzorno ponašanje. Ukor i kritike se ne bi trebale izricati drukčije, osim u kućnom krugu, daleko od očiju i ušiju drugih ljudi.

Rani odgoj

Islām je pridao pažnju ranom odgoju s ciljem usađivanja čistog vjerovanja u duše i srca stasajuće generacije. To se posebno očituje u izboru supruge i supruga od kojih se traži da imaju vjeru i moral. To možemo vidjeti i iz naredbe o *namāzu* u ranim godinama života. Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kaže: ***''Naređujte svojoj djeci namāz kada napune sedam godina, a udarite ih*** *(ako neće klanjati)* ***radi namāza kada budu imali deset godina i rastavite ih u postelji.''*** [361]

Treba napomenuti da dijete, kada počne shvatati, treba naučiti islāmskim *ādābima* jela, spavanja i pokrivanja stidnih dijelova tijela, komunikacije sa drugima, čuvanja jezika od nevaljalština, poštivanju starijih i nazivanju *selāma*. Postupaće se postepeno, s obzirom na dotično stanje. Mali muslimani će se podučiti načinu traženja dozvole za ulazak.

Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je pokazao način podučavanja djece vjerskim pitanjima čistoće, *namāza*, posta, dovE i lijepog ponašanja. U to spada i udaljavanje djece od nemoralnih druženja. Uzvišeni u porukama Luqmānovom sinu kaže:

---

[357] *sūra* Tā-Hā, 132. *ājet*
[358] *sūra* Merjem, 55. *ājet*
[359] *hadīth* bilježi en-Nesā'ī.
[360] *hadīth* bilježi Ahmed.
[361] *hadīth* je zabilježen u *''Sunenima''*.

وَٱتَّبِعۡ سَبِيلَ مَنۡ أَنَابَ إِلَيَّ

''Slijedi put onoga koji se Meni iskreno obraća.'' [362]

Od stvari koje pomažu pravilnoj moralno-vjerskoj izgradnji ličnosti djece jeste i odabir poštene i vjerski produhovljene majke, kao što smo već spomenuli. U smislu toga je i dova koju čovjek upućuje Allāhu, a koju nam je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kao svoj *sunnet* poručio prilikom bračnog odnosa: ***''Bismillāh. Allāhumme džennibneš-šejtāne we džennibiš-šejtāne mā razaqtenā.''*** (S Allāhovim imenom, Allāhu moj, sačuvaj nas šejtāna i udalji šejtāna od onoga čime si nas opskrbio). Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kaže: ***''Pa, ako ga Allāh opskrbi djetetom, šejtān mu neće moći nikako naškoditi.''***

Također, u spomenute uzroke spada i učenje *edhāna* na desno i *iqāmeta* na lijevo uho djeteta odmah po rođenju, kao i klanje *'aqīqe*, nadijevanje lijepog imena, pravednost među djecom, podučavanje njih onome što će im koristiti i na *dunjāluku* i na *āhiretu*, te upućivanje Uzvišenom Allāhu dove za njih, kao što u Qur'ānu stoji:

رَبَّنَا هَبۡ لَنَا مِنۡ أَزۡوَٰجِنَا وَذُرِّيَّٰتِنَا قُرَّةَ أَعۡيُنٖ وَٱجۡعَلۡنَا لِلۡمُتَّقِينَ إِمَامًا

''Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju.'' [363]

Uzvišeni Allāh u dovi Zekerijja'a kaže:

قَالَ رَبِّ هَبۡ لِي مِن لَّدُنكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةًۖ إِنَّكَ سَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ

''Gospodaru moj'' – reče – ''podari mi od Sebe čestitog potomka, jer se Ti, uistinu, molbi odazivaš!'' [364]

Pojašnjenje načina odgoja

Učenjak Ibnul-Qajjim u knjizi *''Tuhfetul-wedūdi bi ahkāmil-mewlūdi''* na lijep način pojašnjava puteve odgoja, pa kaže:

1. Ko zapostavi odgoj svoga djeteta i ostavi ga da luta načinio mu je veliko zlo. Većina djece je upropaštena od strane nezainteresovanih roditelja koji su zapostavili njihovo podučavanje obavezama i ādābima islāma. Takva djeca su kao mala zaboravljena, a kao velika nisu korisna ni sebi ni roditeljima.

[362] *sūra* Luqmān, 15. *ājet*
[363] *sūra* Furqān, 74. *ājet*
[364] *sūra* Ālu 'Imrān, 38. *ājet*

2. Od velike je važnosti posvetiti krajnju pažnju moralu, koji kod djeteta uzima formu shodnu odgajateljovom metodu, još u djetinjstvu. Kada dijete odraste, veoma je teško promijeniti njegov način ophođenja i ponašanja koji su se duboko urezali u njegovo srce.

3. Dijete, kada počne shvatati, treba uklanjati sa skupova zabave i besposlica, ružnih riječi, bid'ata (novotarija) i psovki. Ako ove pokuđene stvari uđu u njegove uši, teško će ih napustiti u zrelom dobu, a još je teže staratelju izvući ga iz toga, jer je mijenjanje običaja jedna od najtežih stvari.

4. Staratelj treba dijete udaljiti od upotrebe laži i psovke više nego što bi mu zabranjivao da uzme otrov, jer kada mu laž i prevara postanu uobičajene na jeziku, pokvario je sreću i na dunjāluku i na āhiretu i zabranio je sebi svako dobro.

5. Staratelj djeteta će nastojati udaljiti ga od ljenosti, besposličarenja i rahatluka, stimulišući ga na druge aktivnosti. Dijete neće prepustiti samom sebi više od onoga što dovoljno za odmor duha i tijela. Ljenost i besposličarenje imaju loše povratne posljedice, a zainteresovanost i ulaganje truda, svakako, pozitivne. Do ugleda na ovome svijetu i sreće na budućem svijetu se ne dolazi drukčije, osim prelaskom preko mosta muka i poteškoća.

6. Navikavaće ga na buđenje krajem noći prije pojave zore, jer je to doba zadobivanja velikih koristi i udjeljivanje nagrada. Ljudi su u tome raznoliki, neki imaju malo, neki mnogo udjela, a neki su potpuno lišeni te blagodati.

7. Nastojaće ga odvikavati od prekomjernog uzimanja hrane, prekomjerne priče, spavanja i druženja, jer su ovo uzroci nesreće i propasti. Ove prekomjernosti roba udaljavaju od dobra dunjāluka i āhireta.

8. Strogo će paziti da ga udalji od strasti vezanih za stomak i polni organ. Stimulisanje ovih uzroka će dijete pokvariti tako da će ga veoma teško biti popraviti. Koliko li samo ima ljudi koji su svoju djecu, plodove svojih srca, pokvarili i na dunjāluku i za āhiret? Kada vidiš nevaspitanost djece, prvo to uočiš kod roditelja.

9. Dijete treba daleko udaljiti od mogućnosti dohvata i konzumiranja opojnih pića i lošeg društva koje bi na to podsticalo, što vodi u propast. A ako mu to postane dostupno postaće i neljubomoran, a neljubomorni (prema porodici i vjeri) neće ući u džennet. Djecu najviše upropaštava ignoriranje i nezainteresovanost roditelja za njih, te neozbiljan odnos prema njihovoj nošnji. Veliki broj roditelja dopuštaju djeci mnogo veće stvari nego što neprijatelji jedni protiv drugih koriste, bez i najmanjeg osvrta na to.

10. Koliko je samo roditelja izgubilo i dunjāluk i āhiret izlažući svoju djecu propasti, kao posljedice nemara prema Allāhovim pravima i okretanja od znanja koje im je Allāh kao obavezu propisao, kao i od dobrih djela? Tako su ostali lišeni dobra i koristi od svoje djece, a djeca ostala lišena svakog dobra i koristi zbog kazne roditeljima za nemar. Allāh najbolje zna.

Poklon za djecu:

تعليم الصبيان التوحيد

Podučavanje mališana tevhidu

Šejhul-islam Muhammed bin Abdulwehhab, *rahimehullāh*

لشيخ الإسلام

محمد بن عبد الوهاب رحمه الله

Zahvala Allāhu, Gospodaru svih Svjetova. Salavat i selam donosimo na Prvaka svih vjerovjesnika, na njegovu porodicu, i na sve ashabe, a zatim: Ovo je kratka i korisna poslanica o onome što je obaveza na svakom čovjeku da poduči mališane prije nego ih počne podučavati Kur'anu, kako bi izrasli kao potpuni ljudi na temeljima islāma, i dobri ispovjedači tewhida na putu imana. Poredao sam je u stilu pitanja i odgovora.

Pitanje br.1: *Kada budeš upitan: 'Ko je tvoj gospodar?'*

Odgovor: Reci: 'Moj Gospodar je Allāh.'

Pitanje br.2: *A šta to znači 'Gospodar'?*

Odgovor: Onaj koji je vladar i vlasnik svega, i koji biva obožavan.

Pitanje br.3: *A šta znači 'Allāh'?*

Odgovor: Allāh je Onaj koji posjeduje božanstvenost nad svim stvorenjima, i On je Onaj koji mora da bude obožavan.

Pitanje br.4: *Kada budeš upitan: 'Kako si spoznao svoga Gospodara?'*

Odgovor: Reci: 'Spoznao sam ga putem Njegovih dokaza i stvorenja'.

Od Njegovih dokaza su noć i dan, i Sunce i Mjesec.

A od Njegovih stvorenja su nebesa i Zemlja, i ono što je na njima, a dokaz za to su Njegove riječi:

إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ يُغْشِي
ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ يَطْلُبُهُۥ حَثِيثًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ مُسَخَّرَٰتٍۭ بِأَمْرِهِۦٓ ۗ أَلَا لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ۗ
تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٥٤﴾

"Gospodar vaš je Allāh, koji je nebesa i Zemlju u šest dana stvorio, a onda se uzvisio iznad Arša; On tamom noći prekriva dan, koji ga u stopu prati, a Sunce i Mjesec i zvijezde se pokoravaju Njegovoj volji. Samo On stvara i upravlja! Uzvišen neka je Allāh, Gospodar svjetova!" [365]

[365] Sura el-E'araf, 54.

Pitanje br.5: *Kada budeš upitan: 'Radi čega te je Allāh stvorio?'*

Odgovor: Reci: 'Da bi samo Njemu činio ibadet nepripisujući Mu imalo širka, i da bi mu bio pokoran izvršavajući Njegove naredbe i kloneći se Njegovih zabrana, kao što kaže Uzvišeni:

وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

"A nisam stvorio ni džinne ni ljude osim da mi čine ibadet" [366], i kaže:

إِنَّهُۥ مَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ ٱلْجَنَّةَ وَمَأْوَىٰهُ ٱلنَّارُ ۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ

"Doista onome koji Allāhu čini širk, Allāh je ulazak u džennet zabranio i boravište njegovo će džehennem biti; a nevjernicima neće niko pomoći." [367]

- A širk je: da se Uzvišenom Allāhu neko učini ravnim i sličnim, kao da mu se upućuju dove i molbe a to je svojstveno samo Njemu, ili se prema nekome žudi, ili ga se boji, ili se na njega oslanja, ili se od nekoga traži mimo Allāha, ili da se nekome pored Njega uputi i usmjeri bilo koja vrsta ibadeta.

- A ibadet je: *Sveobuhvatni naziv za sve što Uzvišeni Allāh voli i sa čime je zadovoljan, od riječi i djela, tajnih i javnih.*

Od ibadeta je i upućivanje dove, jer Uzvišeni Allāh kaže:

وَأَنَّ ٱلْمَسَٰجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا۟ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾

"Doista su džamije samo radi Allāha, pa ne upućujte dove, pored Allāha, nikome!" [368]

A dokaz, da je dozivanje nekoga pored Allāha nevjerstvo, su Njegove plemenite riječi:

وَمَن يَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ لَا بُرْهَٰنَ لَهُۥ بِهِۦ فَإِنَّمَا حِسَابُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦٓ ۚ إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ

ٱلْكَٰفِرُونَ

[366] Sura ez-Zarijjat, 56.
[367] Sura el-Ma'ide, 72.
[368] Sura el-Džinn, 18.

"A onaj koji se, pored Allāha, moli drugom bogu, bez ikakva dokaza o njemu, pred Gospodarom svojim će račun polagati, i nevjernici ono što žele neće postići." [369]

To je zato što je dova od najveličanstvenijih vrsta ibadeta, kao što kaže vaš Gospodar:

وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِىٓ أَسْتَجِبْ لَكُمْ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِى سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾

"Gospodar vaš je rekao: "Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati! Oni koji iz oholosti neće da Mi čine ibadet – ući će, sigurno, u džehennem poniženi." [370], a u 'Sunenu' imama Tirmizija se prenosi od Enesa, radijellahu anhu, da je rekao Allāhov poslanik, sallAllāhu ʻalejhi we sellem: *"Dova je srž ibadeta."* (Hadis su zabilježili imami Tirmizi u 'Džami'u' (3371) i Taberani u 'Evsatu' (3/293) od Enesa ibnu Malika, radijellahu anhu, sa slabim lancem prenosilaca, ali se kod Ahmeda u 'Musnedu' (18542), Ebu Davuda u 'Sunenu' (1479), Tirmizija u 'Džami'u' (2969), i drugih, vjerodostojno prenosi od Allāhovog poslanika, sallAllāhu ʻalejhi we sellem, da je rekao: *"Dova je ibadet."*)

Prvo što je Uzvišeni Allāh naredio svojim robovima je: da zanegiraju i zanevjeruju u taguta i da povjeruju u Allāha, kaže Uzvišeni:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱجْتَنِبُوا۟ ٱلطَّٰغُوتَ

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: Allāhu činite ibadet i klonite se taguta!" [371]

- A tagut je: *sve što se obožava pored Allāha, i šejtan, i vračar, i vidovnjak, i onaj koji ne sudi po onome što je Allāh objavio, i svako kome se pokorava i ko biva slijeđen na zabludi.*

Kaže istaknuti učenjak Ibnul-Kajjim, rahimehullah: *"Tagut je naziv za sve ono u čemu rob pređe svoju granicu, bilo da je obožavan, ili se slijedi, ili mu se pokorava."*

Pitanje br.6: *Kada budeš upitan: 'Koje si vjere?'*

Odgovor: Reci: 'Moja vjera je Islām.'

[369] Sura el-Mu'minun, 117.
[370] Sura el-Mu'min, 60.
[371] Sura en-Nehl, 36.

- A islām znači: ***potpuna predanost Allāhu ispovjedajući Mu jednoću***, i potpuno odazivanje ispovjedajući Mu pokornost, prijateljevanje sa svim muslimanima, i suprostavljanje svim mnogobošcima.

Kaže Uzvišeni:

إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلۡإِسۡلَٰمُ

"Jedina ispravna vjera kod Allāha je islām" [372], i kaže:

وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٨٥

"A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islāma, neće mu biti primljena, i on će na onom svijetu nastradati." [373]

A vjerodostojno se od Allāhovog poslanika, sallAllāhu ‘alejhi we sellem, prenosi da je rekao, kada je bio upitan šta je islām: *"Da svjedočiš i očituješ da nema drugog istinskog božanstva pored Allāha i da je Muhammed Njegov poslanik, i da obavljaš namaz, daješ zekat, postiš Ramazan, i obavljaš hadždž ako si to u mogućnosti."*

A značenje šehadeta 'la ilahe illellah' je: da nema onog koji se istinski obožava, i koji zaslužuje da bude obožavan, mimo Allāha, kao što kaže Uzvišeni:

وَإِذۡ قَالَ إِبۡرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦٓ إِنَّنِي بَرَآءٞ مِّمَّا تَعۡبُدُونَ ٢٦ إِلَّا ٱلَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُۥ سَيَهۡدِينِ ٢٧ وَجَعَلَهَا كَلِمَةَۢ بَاقِيَةٗ فِي عَقِبِهِۦ لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ ٢٨

"A kad Ibrahim reče ocu svome i narodu svome: 'Nemam ja ništa s onima kojima se vi klanjate, osim Onoga koji me je stvorio, jer će mi On, doista, na pravi put ukazati'. I on učini te riječi trajnim za potomstvo svoje, da bi se povratili." [374]

A dokaz za obaveznost namaza i zekata su Njegove riječi:

[372] Sura Alu-Imran, 19.
[373] Sura Alu-Imran, 85.
[374] Sura ez-Zuhruf, 26-28.

وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلۡقَيِّمَةِ ﴿٥﴾

"A nije im naređeno osim da samo Allāhu čine ibadet, da Mu iskreno, udaljavajući se od širka, vjeru ispovjedaju, i da namaz obavljaju, i da zekat udjeljuju; a to je – ispravna vjera." [375]

A dokaz za obaveznos posta su Njegove riječi:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ أَيَّامٗا مَّعۡدُودَٰتٖۚ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۚ وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ فِدۡيَةٞ طَعَامُ مِسۡكِينٖۖ فَمَن تَطَوَّعَ خَيۡرٗا فَهُوَ خَيۡرٞ لَّهُۥۚ وَأَن تَصُومُواْ خَيۡرٞ لَّكُمۡۖ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ﴿١٨٤﴾ شَهۡرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ هُدٗى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٖ مِّنَ ٱلۡهُدَىٰ وَٱلۡفُرۡقَانِۚ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهۡرَ فَلۡيَصُمۡهُۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۗ يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلۡيُسۡرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلۡعُسۡرَ وَلِتُكۡمِلُواْ ٱلۡعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُواْ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمۡ وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

"O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se grijaha klonili, i to neznatan broj dana; a onome od vas koji bude bolestan ili na putu – isti broj drugih dana. Onima koji ga jedva podnose – otkup je da jednog siromaha nahrane. A ko drage volje da više, za njega je bolje. A bolje vam je, neka znate, da postite. U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz pravog puta i razlikovanje dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede..." [376]

A dokaz za obaveznost hadždža su Njegove riječi:

[375] Sura el-Bejjine, 5.
[376] Sura el-Bekare, 183-185.

وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا

"Hodočastiti Hram dužan je, Allāha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti..." [377]

- A imanskih ruknova je šest: *da vjeruješ u Allāha, Njegove meleke, knjige, poslanike, Sudnji dan, i da vjeruješ u Allāhovo određenje bilo dobro po tebe ili loše.*

Dokaz za to je hadis kojeg je zabilježio imam Muslim u svome 'Sahihu' od Omera ibnul-Hattaba, radijellahu anhu.

Pitanje br.7: *Kada budeš upitan: 'Ko je tvoj poslanik?'*

Odgovor: Reci: 'Moj Poslanik je Muhammed sin Abdullaha, sin Abdul-muttaliba, sin Hašima, sin Abdumenafa,'

Uzvišeni Allāh ga je odabrao među kurejšijama koji su najplemenitije potomstvo Ismaila, ‘alejhi selam, a zatim ga poslao i bjelcima i crncima, i objavio mu Knjigu i mudrost. Pa je pozivao ljude da iskreno čine ibadet samo Jedinom Allāhu, i da ostave ono što su obožavali mimo Allāha, od kipova, kamenja, drveća, vjerovjesnika, dobrih ljudi, meleka, i drugo. Pozvao je ljude da se okane širka, i da svoje ibadete iskreno usmjere samo Allāhu, i na tom putu je protiv njih vodio i borbe, kao što kaže Uzvišeni:

قُلْ إِنَّمَآ أَدْعُواْ رَبِّى وَلَآ أُشْرِكُ بِهِۦٓ أَحَدًا ﴿٢٠﴾

"Reci: 'Ja samo Gospodara svoga dozivam, i nikoga njemu ravnim ne smatram." [378]

I kaže Uzvišeni:

قُلِ ٱللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَّهُۥ دِينِى ﴿١٤﴾

"Reci: 'Samo Allāha obožavam, iskreno Mu ispovijedajući vjeru svoju.'" [379]

I kaže Uzvišeni:

[377] Sura Alu'Imran, 97.
[378] Sura el-Džinn, 20.
[379] Sura ez-Zumer, 14.

وَٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ يَفۡرَحُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَۖ وَمِنَ ٱلۡأَحۡزَابِ مَن يُنكِرُ بَعۡضَهُۥۚ قُلۡ
إِنَّمَآ أُمِرۡتُ أَنۡ أَعۡبُدَ ٱللَّهَ وَلَآ أُشۡرِكَ بِهِۦٓۚ إِلَيۡهِ أَدۡعُواْ وَإِلَيۡهِ مَـَٔابِ ٣٦

"Reci: 'Meni je naređeno da samo Allāhu činim ibadet i da Njemu nikoga ravnim ne smatram; Njemu ja pozivam i Njemu se vraćam.'" [380]

I kaže Uzvišeni:

قُلۡ أَفَغَيۡرَ ٱللَّهِ تَأۡمُرُوٓنِّيٓ أَعۡبُدُ أَيُّهَا ٱلۡجَٰهِلُونَ ٦٤ وَلَقَدۡ أُوحِيَ إِلَيۡكَ وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكَ لَئِنۡ
أَشۡرَكۡتَ لَيَحۡبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٦٥ بَلِ ٱللَّهَ فَٱعۡبُدۡ وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ

"Reci: 'Zar od mene tražite da nekoga drugog, osim Allāha, obožavam, o neznalice!' A tebi, i onima prije tebe objavljeno je: Ako budeš počinio širk, tvoja djela će sigurno propasti, a ti ćeš izgubljen biti. Nego, Allāhu se jedino klanjaj i budi zahvalan!" [381]

Od osnova i temelja vjerovanja koji čovjeka spašavaju od nevjerstva je: čvrsto vjerovanje u proživljenje, nagradu, polaganje računa, džennet, i vatru.

Kaže Uzvišeni:

۞ مِنۡهَا خَلَقۡنَٰكُمۡ وَفِيهَا نُعِيدُكُمۡ وَمِنۡهَا نُخۡرِجُكُمۡ تَارَةً أُخۡرَىٰ ٥٥

"Od zemlje vas stvaramo i u nju vas vraćamo i iz nje ćemo vas po drugi put izvesti." [382]

I kaže Uzvišeni:

۞ وَإِن تَعۡجَبۡ فَعَجَبٞ قَوۡلُهُمۡ أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا أَءِنَّا لَفِي خَلۡقٖ جَدِيدٍۗ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ
بِرَبِّهِمۡۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ ٱلۡأَغۡلَٰلُ فِيٓ أَعۡنَاقِهِمۡۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ٥

[380] Sura er-R'ad, 36.
[381] Sura ez-Zumer, 64-66
[382] Sura Ta-Ha: 55.

"A ako se čudiš, pa - čudo su riječi njihove: 'Zar ćemo, zaista, kad zemlja postanemo, biti stvoreni ponovo?' Oni ne vjeruju u Gospodara svoga; na njihovim vratovima biće sindžiri i oni će stanovnici džehennema biti, u njemu će vječno ostati." [383]

U ovom ajetu je dokaz da je onaj koji zanegira proživljenje počinio nevjerstvo koje biva uzrokom da vječno boravi u vatri, da nas Allāh sačuva nevjerstva i djela koja vode u nevjerstvo. Ovi ajeti preslikavaju ono radi čega je poslat Vjerovjesnik, sallAllāhu ʻalejhi we sellem, ***od iskrenog činjenja ibadeta Allāhu, i zabrane činjenja ibadeta nekom drugom mimo Allāha.*** Sav ibadet je sveo samo na činjenje ibadeta Allāhu, i to je njegova vjera u koju je pozvao sve ljude i radi koje se protiv njih borio, kao što kaže Uzvišeni:

وَقَـٰتِلُوهُمۡ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتۡنَةٌ وَيَكُونَ ٱلدِّينُ كُلُّهُۥ لِلَّهِۚ

"I borite se protiv njih dok mnogoboštva ne iščezne i dok samo Allāhova vjera ne ostane." [384]

Uzvišeni Allāh ga poslao kada je napunio četrdeset godina, pa je pozivao ljude u iskrenost i napuštanje svih božanstava mimo Alllah približno deset godina, zatim ga je uzvisio na nebesa i propisao mu pet dnevnih namaza bez posrednika između njega i Allāha u tome, zatim mu je bila naređena hidžra pa je preselio u Medinu, zatim mu je naređen džihad-borba, pa je u ime Allāha vodio istinski džihad približno deset godina, sve dok ljudi u skupinama nisu ušli u Allāhovu vjeru, pa kada je napunio tačno šezdeset i tri godine, neka je zahvala Allāhu, vjera je bila upotpunjena, a zatim je bio obavješten o kraju njegovog života, neka je najpotpuniji Allāhov mir i spas na njega.

Prvi poslanik na Zemlji je Nuh, ʻalejhi selam, a poslijednji Muhammed, sallAllāhu ʻalejhi we sellem, kao što kaže Uzvišeni:

۞ إِنَّآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ كَمَآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ نُوحٖ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ مِنۢ بَعۡدِهِۦ

"Mi smo objavili tebi kao što smo objavljivali Nuhu i vjerovjesnicima poslije njega." [385]

I kaže Uzvišeni:

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ

[383] Sura er-R'ad, 5.
[384] Sura el-Enfal, 39.
[385] Sura en-Nisa', 163.

"Muhammed nije osim poslanik ..." [386]

I kaže Uzvišeni:

مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمۡ وَلَٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَۗ وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمًا

"Muhammed nije roditelj nijednom od vaših ljudi, nego je Allāhov poslanik i posljednji vjerovjesnik – a Allāh sve dobro zna." [387]

Najbolji od svih poslanika je naš Vjerovjesnik Muhammed, sallAllāhu ‘alejhi we sellem, a najbolji od svih ljudi, nakon vjerovjesnika, je Ebu Bekr, zatim Omer, zatim Osman, a zatim Alija, neka je Allāh zadovoljan svim ashabima, a najbolje od svih stoljeća je stoljeće u kojem je živio Allāhov poslanik, sallAllāhu ‘alejhi we sellem, a zatim oni koji slijede, pa zatim oni koji slijede.

Isa, ‘alejhi selam, će biti spušten sa nebesa prije Sudnjeg dana i ubiti Dedždžala.

Sva zahvala pripada Allāhu, Gospodaru svih svjetova.

Kraj poslanice.

Autor: *Imam Muhammed b. Abdul-Vehhab, rhm.*

[386] Sura Alu-Imran, 144.
[387] Sura el-Ahzab, 40.

LITERATURA

- Ahmed Džinović (izbor i prijevod). (2004). ***Poučne priče: Biseri islāmske tradicije.*** Sanski Most: Medžlis islamske zajednice.
- Abdullāh Nāsih 'Ulwān (2003). ***Odgoj djece u islāmu***. Sarajevo: Aktivna islamska omladina.
- Ahmed el-Hālidī (2007). ***Podučavanje najvažnijim pitanjima***. Plav, Sandžak: Kelimetul-Haqq.
- Ahmed Ferīd (2005). ***Primjeri istinskog vjerovanja: iz života vjerovjesnika, ashāba, evlija i šehīda***. Sarajevo: Muhamed Mehanović.
- Derviš Spahić (1986). ***Pouke o moralu i bogobojaznosti.*** Sarajevo: Starješinstvo islamske zajednice Bosne i Hercegovine, Hrvarske i Slovenije.
- Ebu Jūsuf Midhat ibn Hasan Ālu Ferrādž (2007). ***Vjerovanja imāma tewhīda.*** Rožaje: Es-Sunne.
- Elvedin Borozan (Ebū 'Īsā) i Balkan Ummu 'Īsā (2005). ***Namāz u islāmu.*** Wien: Mesdžid Tewhīd.
- Imām en-Newewī (2006). ***Knjiga dova i zikrova: Zbirka Vjerovjesnikovih dova i zikrova***. Sarajevo: Bookline.
- Muhammed ibn 'AbdulWehhāb (2006). ***Obaveze koji je dužan spoznati svaki musliman i muslimanka.*** Plav, Sandžak: Kelimetul-Haqq.
- Muhammed ibn Ismā'īl el-Buhārī (2009). ***Knjiga o edebu***. Mostar: Islamski kulturni centar.
- Muhammed Se'īd Sālim el-Qahtānī (1998). ***Ljubav prema dobru i mržnja prema zlu u islāmu.*** Zenica: Organizacija aktivne islamske omladine.
- Muhammed ibn Ismā'īl el-Buhārī (2004). ***Sažetak Buhārijeve zbirke hadītha.*** Sarajevo: El-Kalem.
- Se'īd el-Qahtānī (2006). ***Zaštita svakog muslimana prema Qur'ānu i sunnetu Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem.*** Sarajevo: Visoki saudijski komitet za pomoć Bosni i Hercegovini.
- Safet Durguti (1999). ***Akā'id: temelji islamskog vjerovanja.*** Travnik: Elči Ibrahim-pašina medresa.
- SafijjurRahmān el-Mubarekfurī (2001). ***Zapečaćeni džennetski napitak***. Sarajevo: Visoki saudijski komitet za pomoć Bosni i Hercegovini.
- Sulejmān ibn Nāsir el-'Ulwān (2003) ***Djela koja izvode iz vjere.*** Novi Pazar: El-Kelimeh.
- Šefik Kurdić (2006). ***Jezik: mač sa dvije oštrice***. Zenica: Islamski pedagoški fakultet.

❖ Zekijjuddīn Ebū Muhammad 'Abdul’Adhīm ibn 'AbdulQawijj ibn 'Abdullāh ibn Selameh ibn Sa'd el-Mundhirī eš-Šāfi'ī eš-Šāmī (2004). ***Sažetak Muslimove zbirke hadītha.*** Sarajevo: El-Kalem.